

Riksdagens protokoll

2013/14:83

Torsdagen den 13 mars

Kl. 12.00 – 18.58

Protokoll
2013/14:83

1 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Talmannen meddelade att *Linda Wemmert* (M) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 24 mars, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Gustav Schyllert* (M).

2 § Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält *Cristina Husmark Pehrsson* som suppleant i socialutskottet.

Talmannen förklarade vald till

suppleant i socialutskottet

Cristina Husmark Pehrsson (M)

3 § Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2013/14:105 till skatteutskottet

2013/14:129 till utrikesutskottet

2013/14:136 till konstitutionsutskottet

2013/14:157 till justitieutskottet

2013/14:161 till finansutskottet

2013/14:163 till utrikesutskottet

2013/14:179 till konstitutionsutskottet

Skrivelse

2013/14:155 till finansutskottet

Anf. 1 ANNA WALLÉN (S):

Herr talman! Vi är nu inne på justitieutskottets behandling av motioner som rör våldsbrott och brottsoffer. Vi socialdemokrater står bakom alla våra reservationer, men här och nu yrkar jag bifall till reservation nr 5.

Betänkandet innehåller många viktiga frågor, och det känns väldigt bra att vi socialdemokrater, tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet, har fått gehör för att det ska finnas ett barnahus i varje län samt för att polisen ska bistå kvinnor som flyr från sina hem med hjälp att hämta deras tillhörigheter.

Det är viktigt att bemöta barn som är brottsoffer på rätt sätt. Den första kontakten kan många gånger vara avgörande för deras fortsatta bearbetning och hantering av det de varit med om. Sedan några år finns det barnahus runt om i Sverige. Där samlar man alla utredande myndigheter, allt stöd och all behandling under ett och samma tak, i en miljö som är anpassad för att i möjligaste mån minska påfrestningarna för barnet.

Verksamheten har efter utvärdering visat sig vara mycket väl fungerande på så sätt att barn som utsätts för våld och övergrepp får ett bättre bemötande och stöd genom rättsprocessen. Vi vill att det ska finnas ett barnahus i varje län framöver, vilket regeringen bör stimulera. Vi anser också att regeringen bör medverka till att barnahusens uppdrag omfattar barn upp till 18 år. I dag är 170 av landets 290 kommuner kopplade till ett barnahus, och barnahus saknas helt i fem län. Det är som sagt glädjande att en majoritet i justitieutskottet står bakom förslaget, men tyvärr väljer regeringspartierna att inte prioritera satsningar på barnahus som så väl behövs i hela Sverige.

Sverige är ett av världens mest jämställda länder, men fortfarande har vi inte lyckats komma till rätta med det yttersta uttrycket för ojämställdhet – mäns våld mot kvinnor. Förra veckan presenterades en rapport i EU om våld mot kvinnor i EU-länderna. Sverige låg i botten. Nästan varannan kvinna i Sverige uppger att de har blivit utsatta för våld, sexuella trakasserier, hot eller förföljelser. Vi har mycket kvar att göra.

Våld mot kvinnor är ett stort problem som kräver en helhetssyn när det gäller kunskap och insatser. Ofta fokuserar forskning och annat arbete mot mäns våld mot kvinnor på kvinnorna och inte på männen – man kallar till och med våldet kvinnovåld, trots att det handlar om mäns våld mot kvinnor. För att få en fullständig bild av dessa övergrepp och vad som ligger bakom dem bör det till ett ökat fokus på männens roll i fall av våld och övergrepp mot kvinnor.

Bemötandet av kvinnor som anmäler våldtäkt eller våldtäktsförsök måste bli mycket bättre. Hur brottsoffren blir bemötta i samband med polisanmälan, förundersökning och rättegång är ofta avgörande för hur de hittar tillbaka till en draglig vardag igen. Vi socialdemokrater har länge velat tillsätta en oberoende granskningskommission som går till

botten med varför det är en så liten del av anmälda våldtäkter som leder till att en gärningsman åtalas. Det är glädjande att vi nu har kunnat enas om detta och tillsätta en parlamentarisk kommitté. Det är väldigt viktigt för alla brottsoffer.

Nu har vi också fått stöd i justitieutskottet för att kvinnor som flyr från sina hem ska få hjälp av polisen att hämta sina tillhörigheter. Det borde vara en självklarhet. Många kvinnor som tvingas fly från en våldsam man till exempelvis kvinnojourer hinner sällan packa sin väska, och rädsla och hot gör det omöjligt att vända hem igen för att hämta sina tillhörigheter.

I utskottet finns det majoritet för det här, men än en gång kommer Johan Linander från Centerpartiet med konstiga uttalanden. Enligt Linander är förslaget helt onödigt eftersom regeringen jobbar med frågan. Det brukar ofta låta så – men hur många år ska det då ta för regeringen att säga åt polisen att det ska ingå i deras arbetsuppgifter att bistå kvinnor i att vända hem och hämta sina tillhörigheter? Jag tycker i stället att Johan Linander borde glädjas över det beslut vi kommer att fatta här i dag. Det är ett beslut som gör livet lite mindre jäkligt för de kvinnor som tvingas fly från sina hem.

Vi socialdemokrater ser allvarligt på hedersvåld och hedersförtryck. Denna typ av våld och förtryck är avsiktligt, välkalkylerat och accepterat inom vissa grupper som anser sig ha rätt att agera utanför lagen för att få genomslag för sina värderingar. Det är också ett våld som riktar sig framför allt mot kvinnor som har lite kontakt med samhället och ofta tvingas leva isolerat.

En viktig del i att skydda personer som riskerar att utsättas för brott relaterade till hedersproblematik är att det finns bra hot- och riskanalyser. I dag görs hot- och riskanalyser både av socialtjänsten och av polisen. Ibland skiljer sig dessa åt, vilket leder till att fel insatser görs och i värsta fall kan leda till att den som känner sig hotad råkar riktigt illa ut. Därför behövs en bättre samordning mellan myndigheter avseende både insatser och hot- och riskanalyser.

När vi nu debatterar brottsoffer vill jag lyfta fram de viktiga vittnesstödjarna. Sveriges brottsofferjourer arbetar med att stödja vittnen. Vittnesstöd är ideellt engagerade personer som har fått utbildning i hur rättegången går till samt vilket stöd brottsoffer och vittnen behöver. Deras roll är att ge information och trygghet. Att vänta i samma rum som den tilltalade och dennes advokat känns för de flesta väldigt obehagligt. Brottsoffer och vittnen har rätt till ett eget väntrum, vilket vittnesstödjarna kan informera om och hjälpa till att kräva. Vittnesstöd vet hur rättsalen ser ut och känner till de flesta åklagare och domare i den lokala tingsrätten.

I dag kan brottsofferjourerna söka stöd för samordning av vittnesstödsverksamheten. Bidraget är 125 000 kronor vid 1 500 eller fler avgjorda ärenden. I Växjö tingsrätt avgörs ca 1 350 ärenden per år, och det innebär att vittnesstödsverksamheten i Växjö inte får några pengar alls. Det känns helt orimligt att ha dessa stela principer, och det kan få till följd att man på flera håll i Sverige inte har möjlighet att stödja vittnen. Det är faktiskt läget i Växjö just nu – man har inte möjlighet att ha kvar vittnesstödsverksamheten.

Jag vill därför avsluta mitt anförande med att fråga regeringspartierna om ni kommer att förändra hur vittnesstödsbidragen fördelas.
(Applåder)

I detta anförande instämde Christer Adelsbo, Kerstin Haglö och Morgan Johansson (alla S).

Anf. 2 AGNETA BÖRJESSON (MP):

Herr talman! Vi debatterar justitieutskottets betänkande nr 18 *Våldsbrott och brottsoffer*. Det är ett betänkande där riksdagen ska besluta om så mycket som tre tillkännagivanden, och det är inte helt vanligt att ett utskott så tydligt markerar mot regeringen. Anna Wallén har alldeles nyss talat om punkterna barnahus och att man lite lättare ska kunna få polisskydd för att hämta sina saker när man är utsatt för våld och hot i hemmet. Jag står givetvis bakom de delarna.

Vi står förstas dessutom bakom samtliga våra tre reservationer. De gäller utökad användning av fotboja, en haverikommission samt vikten av att göra en översyn av levnadsvillkor för personer med skyddade uppgifter.

För tids vinnande här i kammaren yrkar jag bifall bara till reservation nr 2, som handlar om behovet av en haverikommission när en kvinna dödas genom våld i en nära relation. Det är också åt detta som jag kommer att ägna större delen av mitt anförande och förklara varför jag menar att de åtgärder som redan är genomförda, som visserligen är ett steg på vägen, inte räcker till.

Under åren 1990–2004 dödades i genomsnitt 17 kvinnor varje år av män som de hade haft en nära relation till. I de allra flesta fall hade de haft kontakt med hälso- och sjukvården eller sociala eller rättsvårdande myndigheter, eller alla tre, på grund av utsatthet eller våld. Efter det har det inte förts någon samlad statistik.

Däremot har Socialstyrelsen gjort en genomlysning av tolv fall av kvinnor som dödas av sin man eller sambo alternativt före detta man eller sambo. Utredningen har pågått sedan 2012 och presenterades för drygt en månad sedan, och man ser fortfarande samma mönster. Rapporten konstaterar att det är uppenbart att majoriteten av kvinnorna som har mördats har haft kontakt med myndigheter som kände till våldet. Socialstyrelsen har också uppdagat flera brister i efterlevnad av lagar och regelverk. Myndigheterna har helt enkelt inte gjort det som de ska.

Parallellt med detta vet vi av de öppna jämförelserna att mindre än hälften av kommunerna har aktuella rutiner för hur personal inom socialtjänsten ska agera vid indikationer på att en kvinna är utsatt för våld. Mindre än 40 procent av kommunerna uppger att de använder standardiserade bedömningsmetoder. 85 procent av kommunerna har information på sin webbplats om den hjälp de erbjuder våldsutsatta kvinnor. Det är bra, men det är bara en av tio kommuner som har översatt informationen till vanligt förekommande språk i kommunen. Även om de flesta kommuner numera uppger att de kan erbjuda skyddat boende för våldsutsatta kvinnor är det bara omkring hälften av kommunerna som erbjuder ett sådant boende till kvinnor som har ett missbruk.

Herr talman! Att en person mördas i en nära relation är ett misslyckande för samhället och en fruktansvärd tragedi för barn och andra närstå-

ende. Att en person mördas efter att ha bitt om hjälp som hon har rätt till men samhället misslyckas med att hjälpa till är ännu värre.

Skulle det finnas systematiska fel, vilket det har visat sig under många år, att myndigheter till och med bryter mot uppsatta regler, gör det onödigt krångligt att få hjälp eller erbjuder ett annat stöd än det som bör erbjudas, då menar jag att det finns oerhört mycket att vinna på att strama upp metoderna för hur man kan förebygga att ytterligare mord begås. Jag tror att ett sådant sätt är att verkligen utreda och tillsätta en haverikommission för varje nytt mord som begås.

Jag yrkar bifall till reservation nr 2.

Anf. 3 LENA OLSSON (V):

Herr talman! Vi debatterar ett betänkande med motioner från allmänna motionstiderna 2011, 2012 och 2013. Jag står givetvis bakom alla Vänsterpartiets reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation nr 4.

Jag instämmer helt och hållet i de anföranden som hållits här av dels Anna Wallén, Socialdemokraterna, dels Agneta Börjesson, Miljöpartiet.

Vi kan slå fast att våldsbrott och brottsoffer är väldigt angelägna frågor.

Jag vill börja med att säga att det är av största vikt att vi väldigt tidigt börjar med omfattande och förebyggande åtgärder för att i möjligaste mån motverka att brott begås. Att förebygga brott innebär inte att det bara är rättsväsendets aktörer som ska agera och reagera. Det är en fråga för alla politikområden och för politiken som förs i sin helhet.

Vänsterpartiet prioriterar den förebyggande åtgärden att inkludera människor i samhället. Vi satsar på en politik som vågar prioritera reformer som leder till ett mer jämställt samhälle. Vänsterpartiet jobbar mycket hårt för att minska de ekonomiska och sociala klyftorna i samhället, det vill säga mer resurser till välfärd – skola, vård och omsorg – i stället för skattesänkningar för rikisar. Ett mer jämställt samhälle leder också, enligt forskning, till mindre kriminalitet.

För dem som drabbats av brott är det viktigaste att brotten verkligen klaras upp. I dagsläget kan vi se att uppkläringen sjunker, vilket är helt oacceptabelt. Man slår sig för bröstet i denna kammare för de stora resurstillskotten till rättsväsendet, men man måste även lösa fler brott. På så sätt blir det färre som drabbas av brotten.

Vänsterpartiet anser att brottsofferjourerna gör ett oerhört bra arbete, och det har också Anna Wallén här tagit upp. De har en stödjande roll i många sammanhang för dem som drabbats av brott. I vårt budgetanslag i höstas ökade vi anslaget till Brottsoffermyndigheten. Vi ökade också resurserna till lokalt brottsförebyggande arbete. Det är ju inte så att mindre orter eller städer är förskonade från brott, utan även där är det förebyggande arbetet mycket viktigt.

Jag vill i det här sammanhanget säga att Vänsterpartiet har anslagit 200 miljoner till kvinnojourerna, och vi anslår mer pengar till Brottsoffermyndigheten för att de ska kunna dela ut mer pengar till jourerna. Jag hade ett samtal med en brottsofferjour senast i går. Det börjar bli ganska knapert för dem, så att hotta upp det anslaget borde även regeringspartierna vara intresserade av.

När det gäller detta betänkande är vi väldigt glada över att efter många års motionerande ha fått ett tillkännagivande om möjligheten att få hjälp av polis att hämta sina egna och eventuella barns personliga tillhörigheter när man hals över huvud har fått fly sitt hem på grund av våld av olika slag. Detta är ett framsteg, framför allt för många kvinnor och barn som levt i en relation där mannen har varit våldsam. Vi ser naturligtvis fram emot ett förslag från regeringen inom en snar framtid.

Jag vill ta upp vår reservation nr 4, som handlar om levnadsvillkoren för personer med skyddade personuppgifter.

Många av de problem som drabbar framför allt våldsutsatta kvinnor och barn är komplexa. Det gäller särskilt de kvinnor och barn som tvingas leva under skyddad identitet. Inte sällan uppstår en rad problem i vardagslivet för dessa kvinnor som måste fly från närstående män. Det kan handla om att kvinnan alltid får förseningsavgifter då räkningarna kommer för sent till hennes adress eftersom posten vidarebefordras via Skatteverket. Det kan också uppstå stora problem med att hyra bostad eller skaffa bankkonto.

Myndigheter har ofta svårt att hantera frågor om skyddade personuppgifter. Det förekommer att sekretess bryts på grund av okunskap så att förföljaren får reda på var kvinnan och barnen befinner sig. Resultatet blir att de rycks upp och måste flytta igen. Det är en stor påfrestning, inte minst om det finns barn med i sammanhanget. Det finns skrämmande exempel på barn som tvingats byta namn så många gånger att de till slut inte minns vad de själva heter.

Rättigheten och möjligheten för misshandlade och förföljda personer och barn att leva ett drägligt liv ska inte vara avhängigt av en enskild handläggare på Skatteverket.

Regeringen har lagt fram en proposition om förstärkt skydd av personuppgifter för hotade och förföljda personer. Det finns bra förslag i den, men det återstår mycket att göra när det gäller personer som måste leva med skyddad identitet. Den är alltså inte till fyllest, och regeringen skriver att man därför kommer att göra en övergripande översyn av alla frågor i ett annat sammanhang.

Då vill jag passa på att fråga regeringssidans företrädare när de räknar med att ett sådant förslag kan vara färdigt och ligga på riksdagens bord.

Låt mig säga några ord om hatbrotten. Det finns inte med i betänkandet, men på senare tid har det förekommit händelser där främlingsfientliga krafter har misshandlat människor. Jag talar dels om Kärrtorp, dels om Malmö – även om vi ännu inte vet exakt vad som hände där.

I tisdags var jag på en rättegång i Södertörns tingsrätt. Jag blev bedrövad när jag såg hur nonchalant de människor som hade varit utsatta för rasistiskt våld blev bemötta när de hade behövt polisstöd eller transport hem. Det behöver göras vissa påpekanden för att polisen ska ta detta på allvar.

Har man högre trösklar och högre acceptansnivå i Stockholm? Som brottsoffer eller drabbad ska man inte behöva gå ut ur en säkerhetsgång och mötas av tio rasister. De flyttade visserligen på sig, men de fick ingen tillsägelse. När tre personer som varit på rättegången, varav en brottsdrabbad, kom ut efteråt stod det 30 stycken där. Då fick de rådet att gå och ringa efter taxi. Det är totalt oacceptabelt.

Anf. 4 JOHAN LINANDER (C):

Herr talman! Det är ett sextiotial motionsyrkanden som behandlas i betänkandet. De är från tre års allmänna motionstider, 2011, 2012 och 2013. Det gör att en del av motionsyrkandena har blivit lite obsoleta. Regeringens reformtakt är hög, så många av förslagen har redan hante-rats på annat sätt.

Den som har tittat på regeringens propositionslista vet att det kommer en lång rad propositioner på det rättsliga området. En del har redan har kommit; Lena Olsson visade upp en av dem. Andra kommer lite längre fram i vår. Alliansen levererar precis det som fanns i vårt rättsliga pro-gram inför valet 2010.

Även inför valet i höst har vi en rättspolitisk arbetsgrupp som tar fram förslag om vad vi vill genomföra under nästa mandatperiod. Ingen ska ju tro att arbetet är färdigt. Det kommer att behöva göras mycket även mel-lan 2014 och 2018.

Arbetsgruppen leds av justitieministern, och vi har träffats ett tiotal gånger under hösten och vintern. Även om vi har lite olika förslag och ibland olika grundsyn i frågor ser vi till att komma överens. Vi kommer att kunna berätta tydligt för väljarna vad vi tänker genomföra inom rätts-politiken om vi får förtroendet att fortsätta i regeringsställning.

Givetvis undrar vi när de rödgröna kommer att göra samma sak. När kommer ni att sätta er ned i en arbetsgrupp och ta fram vilka förslag ni vill genomföra? När kommer ni att presentera dem tydligt för väljarna? Vi vet att ni har fundamentalt olika åsikter i en lång rad frågor på rätts-området. Det gäller allt från påföljder till polisens metoder, för att inte tala om EU-frågor. När tänker ni berätta vilken politik ni ska genomföra om väljarna röstar fram Stefan Löfven till statsminister och Jonas Sjö-stedt till justitieminister? Jag tror att väljarna vill veta det.

Herr talman! Vi har genomfört påföljdsskärpningar, förbättringar för målsäganden och vittnen samt stärkt kontaktförbud med möjlighet till fotboja. Vi har ökat anslagen till arbetet mot mäns våld mot kvinnor, vilket kvinnojourer och brottsofferjourer kan ta del av. Vidare har det funnits en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck, och nu kommer det en proposition om tvångsäktenskap.

Vi måste dock arbeta vidare. Vi i Centerpartiet känner oss absolut inte färdiga. Jag ska därför ge tre exempel på förbättringar för brottsoffer som Centerpartiet vill genomföra under nästa mandatperiod.

Vi vill införa en så kallad underrättelsegaranti. Det innebär att den som anmäler ett brott ska ha rätt att inom en månad underrättas om hur ärendet fortskrider. Detta kommer att ställa krav på polisen att vidta snabbare utredningsåtgärder.

Vidare vill vi förbättra och i visas fall förenkla informationen till brottsoffer. I dag kan det vara rejält svårt att förstå motiveringen till var-för en förundersökning lagts ned eller ett åtal inte väckts. Samhället måste kunna informera brottsoffer på ett begripligt sätt.

Det tredje jag vill lyfta fram är polisens närvaro på nätet. Det ska vara enkelt att klicka sig fram till en virtuell polisstation för att anmäla ett brott som man har blivit utsatt för på nätet. Polisen måste också vara flitigare på att patrullera, befinna sig, på nätet och på det sättet förebygga brott. Det gäller inte minst grooming, som vi vet är ett stort problem för många yngre.

Herr talman! I det betänkande vi debatterar finns det tre tillkännagivanden till regeringen. Som någon sade är det nog rekord för justitieutskottet denna mandatperiod. När det gäller de två första är alla åtta partier överens. Det handlar dels om hur den som har flytt sitt hem måste få skydd av polis för att kunna komma tillbaka och hämta sina och eventuella barns personliga tillhörigheter. Dels handlar det om hur vi ska förstärka kvinnojourers och brottsofferjourers verksamhet så att de kan hjälpa fler som utsatts för brott i nära relationer.

Dessa två tillkännagivanden innebär delvis bifall till två likalydande motioner av Vänsterpartiet och en enskild motion av två socialdemokrater. Den senare motionen handlar egentligen om en helt annan sak, men det har ingen betydelse då syftet är viktigt.

För alliansföreträdarna i justitieutskottet har det inte varit något problem att gå med på dessa tillkännagivanden. Vi är överens, och regeringen jobbar redan med dessa frågor.

Det första tillkännagivandet kommer inte att ha någon praktisk betydelse, men det är givetvis bra att vi från utskottet säger att vi vill att regeringen ska fortsätta jobba med detta och helst snabbare. Det ger också en tydlig signal till polisen att det inte är okej att den som är hotad och vill hämta sina saker inte får det skydd den behöver för att kunna göra det.

Det tredje tillkännagivandet handlar om barnahus. Vi i Centerpartiet och övriga allianspartier har reserverat oss mot det tillkännagivandet. Det betyder absolut inte att vi är emot barnahus. Tvärtom har ett stort antal barnahus utvecklats och kommit till stånd under alliansregeringens tid.

Däremot är vi motståndare till att detaljstyra på det sätt som Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet vill göra.

I tillkännagivandet skriver oppositionen att det ska finnas minst ett barnahus i varje län. Det kan låta bra, men jag anser att det är fel av åtminstone två olika anledningar.

För det första är det mycket märkligt att just nu ställa krav på polisen att de ska fortsätta att jobba utifrån en länsindelning. Det är mindre än tio månader kvar tills länspolisindelningen bryts upp och vi får en ny nationell polismyndighet som kommer att vara uppdelad i sju regioner.

Om ni hade sagt att det ska finnas minst två eller tre barnahus per polisregion hade det varit lite lättare att förstå tanken, men att tvinga polisen att fortsätta jobba efter en länsindelning som vi inte kommer att ha kvar om tio månader känns helt enkelt ogenomtänkt.

För det andra är det här en typiskt centralistisk politik och ett uppifrånperspektiv som jag och Centerpartiet inte kan ställa upp på. Vi har varit med om detta förr, att socialdemokrater sitter i Stockholm och bestämmer precis hur saker ska organiseras runt om i landet.

Som decentralist har jag en helt annan ingång i den här frågan. Sverige är ett stort land med väldigt olika förutsättningar, från det tätbefolkade Skåne till det betydligt mer glesbefolkade Norrbotten. Därför fattas detaljbeslut bäst lokalt och regionalt där man själva vet hur förutsättningarna ser ut.

Från vår nivå ska vi se till att det finns tillräckligt med resurser. Men om polisen och till exempel Norrbottenkommunernas socialtjänster anser

att man hjälper barn och ungdomar som utsatts för brott på ett bättre sätt utan just ett barnahus i Luleå, låt dem göra det!

Vi ska inte vara besserwissrar som sitter här och säger: Nej, ni måste göra så här. Vi här i Riksdagshuset vet bäst hur ni ska göra lokalt.

Det är inte den typen av politik jag tror på. Jag tror inte att den fungerar speciellt bra.

Med det, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet i alla dess delar utom tillkännagivandet om barnahus i punkt 21.

Anf. 5 ANNA WALLÉN (S) replik:

Herr talman! Än en gång häpnar man när man hör Johan Linander i talarstolen.

I mitt anförande pratade jag om barnahus och hur viktigt det är för barn som utsatts för övergrepp och våld att ha en trygg miljö att vistas i och att de slipper fara runt där poliser och andra finns.

Det finns inte barnahus i varje län. Johan Linander säger att vi är besserwissrar som sitter här i Stockholm och vill detaljstyra var barnhusen ska finnas. Att kalla oss besserwissrar för att vi säger att de barn som har det allra sämst och far illa i samhället i dag ska ha en trygg miljö att vistas i för att klara rättsprocessen är helt idiotiskt.

Sedan säger du, Johan Linander, också att man ska avvakta länspolisindelningen. Då undrar jag om Johan Linander vill ha färre barnahus. Närheten är fortfarande det absolut viktigaste, och jag tror snarare att vi behöver fler barnahus. Menar du att vi ska ha sju barnahus utifrån länspolisindelningen? Det känns jättemärkligt, och det skulle jag vilja ha svar på.

Jag skulle också vilja att du säger något om vittnesstöd. Jag tog upp i mitt anförande att man kanske får sluta stödja vittnen i olika rättegångar för att det inte finns resurser. Jag undrar hur regeringen och Centerpartiet ser på det.

Anf. 6 JOHAN LINANDER (C) replik:

Herr talman! Hade du lyssnat lite noggrannare, Anna Wallén, hade du kanske sluppit bli så häpen. Vem har sagt att barn som har utsatts för brott inte ska ha en trygg miljö?

Du pratade även om närhet. Om man tar ett stort län som Norrbotten och samlar resurserna i ett barnahus, som sannolikt kommer att ligga i Luleå, är det inte säkert att det blir en ökad trygghet för barn som bor i kommuner långt ifrån Luleå. Det kanske är bättre att det finns lite resurser i varje kommun i stället för att samla dem i ett barnahus.

Det finns beskrivet precis vad som ska finnas i ett barnahus. Det innebär att man centrerar resurserna. Det är klart att barn ska ha en trygg miljö. Det har varje kommun ansvar för, och polisen ska hjälpa till. Men det är inte säkert att byggandet av just barnahus överallt gör det tryggare för alla barn som befinner sig i en utsatt situation.

När det gäller de nya polisregionerna sade jag att det hade varit lite lättare att förstå om ni hade sagt att det ska vara två eller tre barnahus i varje ny polisregion. Jag sade ingenting om ett. Men Anna Wallén har chansen att under ytterligare två minuters repliktid förklara varför polisen ska fortsätta att jobba efter länsindelningen när denna inte finns kvar efter den 1 januari 2015.

Är det rimligt att säga till polisen: Även om vi tar bort den organisation vi har, som alla är överens om ska tas bort, ska ni i vissa delar fortsätta att jobba utifrån den. Förklara varför det är en rimlig lösning! Eller kan du ändra dig här på stående fot och säga att det kanske är bättre att säga minst tre i varje ny polisregion?

Anf. 7 ANNA WALLÉN (S) replik:

Herr talman! Som jag sade tidigare tycker vi att det är viktigt att det finns närhet till barnahus och stöd. Länen finns fortfarande kvar, och polisen måste kanske förhålla sig till var barnen finns.

Vi säger att det behövs minst ett barnahus i varje län, men det kanske behövs på fler platser än så. Johan Linanders kristdemokratiska kolleger i Alliansen vill ha ett barnahus i varje kommun, och de har aktivt varit ute och pratat om dessa frågor. Jag tycker att ni borde ta intryck av Kristdemokraterna, som prioriterar barn som är brottsoffer i mycket högre grad. Tyvärr har de inte fått gehör för detta hos regeringen.

Vi tycker att det är viktigt att det finns en närhet. Det kan man inte kalla för att detaljstyra. Vi vill att regeringen aktivt ska stimulera att det finns ett barnahus i varje län. Jag tycker att det är väldigt konstigt att regeringspartierna bromsar det. Det är mycket synd för de barn som är brottsoffer.

Du verkar tycka att frågan om vittnesstöd är jobbig, Johan Linander. Jag skulle vilja att du svarar på om det kommer att finnas några vittnesstödjare kvar i de mindre tingsrätterna, för de får inte de resurser som behövs för detta.

Anf. 8 JOHAN LINANDER (C) replik:

Herr talman! Länen kommer självfallet att finnas kvar, men polisen kommer inte att ha den organisatoriska indelningen.

Stödet ges inte per län, utan det är polisens organisation som ska samarbeta med kommunerna. I vissa delar finns även landstinget, det vill säga sjukvården och inte minst psykiatrin, med för att hjälpa barnen. Men just länsindelningen kan inte vara viktig för hur barnahus ska byggas upp.

Vi är överens om att detta är en bra väg att gå, och ni har bevis för att vi har jobbat på detta sätt. Det har blivit fler barnahus, och fler än hälften av landets kommuner är delaktiga i något barnahus. Då ska vi tjasfa om något slags organisatorisk indelning i stället för att höja oss lite i nivå och säga att det som har betydelse är att alla barn som utsatts för brott har en trygg miljö och att förhör med barn kan göras på ett bra sätt. De som håller barnförhör måste ha särskild kompetens.

Kristdemokraterna får själva svara på frågan. Om jag förstod rätt handlade det dock om att varje kommun ska samverka inom ett barnahus, inte att det ska finnas 290 barnahus. Det skulle vara ganska resurskrävande.

När det gäller vittnesstöd har det getts mer resurser. Det är klart att vittnesstödjare ska finnas kvar. Jag och Pia Hallström träffade i går en brottsofferjour som berättade om sin verksamhet. Där var det inget problem att få vittnesstödjare. Men jag vet att det på vissa håll är svårt att nyrekrytera. Det ska inte vara något betalt jobb att vara vittnesstödjare, så det är på andra sätt vi måste uppmuntra fler att vilja ställa upp och göra

en insats för de vittnen som ofta känner att det är en utsatt situation att komma till domstolen.

Prot. 2013/14:83
13 mars

Anf. 9 LENA OLSSON (V) replik:
Herr talman! Jag måste säga, Johan, att du är fantastisk ...

*Våldsbrott och
brottsoffer*

(JOHAN LINANDER (C): Tack!)

... på att vrida till saker och ting.

Barnahus menar vi väl allihop ska finnas tillgängliga för barn som behöver dem. Vi har skrivit "län", och det är den största konfliktytan.

Den bild som jag visar nu har Rädda Barnen sammanställt. Det gula, blå och röda visar var det finns barnahus. I de grå områdena finns det inga alls. I Norrlands inland och utefter Norrlandskusten finns det inga barnahus. Där är det ganska långa avstånd. Vi menar att barnahus säkert behövs lika mycket i Norrlands inland och på Norrlandskusten som i mellersta och södra Sverige. Det är fem län där det inte finns några barnahus alls. Vi som sitter här inne vet vilket oerhört viktigt jobb de gör.

Jag kan passa på att fråga Johan Linander, eftersom du tillhör regeringspartierna: Hur vill du tillse att även Norrlands inland och kustland har tillgång till ett barnahus på rimligt avstånd? Vi vet ju att det förekommer våld även där, lika mycket som på något annat ställe.

Jag förstår inte riktigt vad du menar med att detaljreglera. Men vi kan ta upp sociala insatsstyrkor, som man har börjat med framför allt i storstäderna. Det är något som jag delvis har gett beröm för. Men jag har också frågat varför man inte ska få tillgång till sådana på andra ställen runt hela landet.

Anf. 10 JOHAN LINANDER (C) replik:

Herr talman! Om ni som står bakom tillkännagivandet menar att det viktiga är att barnahus ska vara tillgängliga för alla barn som utsatts för brott, varför säger ni inte just det? Ni säger att regeringen ska få i uppdrag att se till att det finns minst ett i varje län. Då kommer regeringen att tvingas jobba efter det – inte efter något annat.

Det var bra att du visade upp kartan. Just för de långa avståndens skull kanske man måste hitta andra lösningar än precis samma lösning som fungerar i den här staden eller i Skåne hemma hos mig. Är det ett rimligt avstånd för barnet i Gällivare som har utsatts för brott bara därför att det finns ett barnahus i Luleå? Betyder det att det är rimliga avstånd då? Det är 30 mil. Det är vad jag har till Göteborg.

Man kanske måste hitta bättre lösningar, kanske mobila team som kan komma till platsen där barnet bor. Att skjutsa socialtjänstpersonal 30 mil till ett barnahus och att barnet ska åka lika långt – 60 mil tur och retur – för att det ska hållas ett förhör, är det rimliga avstånd?

Nej, man kanske måste hitta bättre och smartare lösningar för att barnen ska få just vad de har rätt till. Det viktiga för barnet är inte att det finns något där det står "barnahus" på dörren, utan det viktiga är att barnförhör kan hållas på ett korrekt sätt i en trygg miljö där barnet vågar säga vad som har hänt, där man kan samla resurserna runt barnet. Det är själva tanken med ett barnahus.

Man kanske behöver göra det på andra sätt just i de delar av landet som är mer glesbefolkade.

Anf. 11 LENA OLSSON (V) replik:

Herr talman! Då vore det trevligt om du tog fram ett exempel på sådana andra sätt som vi ska göra det på. Att ha ett barnahus i varje län är *ett* sätt.

Jag kommer själv från en landsända där det är långa avstånd och kanske får åka 30 mil. Om man tittar på Norrlands inland – vi säger att vi vill ha minst ett barnahus i varje län – och det inte finns något alls i det länet, hur långt få de åka då? Förstår du? Nej, det gör du säkert inte, men alla andra gör det – kanonsäkert! Det faller på sin egen orimlighet.

Du pratar om mobila team. Kristdemokraterna har sagt att det bör finnas i varje kommun. Du halkar nästan ända dit, att det ska finnas tillgängligt på mycket närmare håll, och då blir väl kontentan att också Johan Linander vill ha ett barnahus i varje kommun.

Jag har en ytterligare fråga som gäller anslagen till Brottsoffermyndigheten. Jag vet att du har träffat samma brottsofferjour som jag har träffat. De gör ett jättebra jobb, men det råder brist på pengar för att de ska kunna utföra sitt viktiga arbete. Det handlar inte om att volontärer ska bli avlönade utan att man ska kunna bedriva verksamhet även i framtiden. Anslagen till den här verksamheten är viktiga, och det är kaffepengar, Johan Linander, som vi pratar om – både pengar till det brottsförebyggande arbetet lokalt och medel till Brottsoffermyndigheten och fonden.

Anf. 12 JOHAN LINANDER (C) replik:

Herr talman! Det ser väldigt olika ut i Sverige. För barnet i Burlöv som är utsatt för brott är det inga problem. Åker man tåg i två minuter är man i Malmö, en annan kommun. Det är såklart ett samarbete kring ett barnahus på ett visst ställe, och det är enkelt för barnen att komma dit när det behövs.

Men i andra delar av Sverige är det inte så enkelt. Barn i Norrlands inland åker inte till ett barnahus i någon annan del av Sverige – det är inte så det fungerar. Det är inte så att de i dag åker jättelångt, utan man försöker lösa det på andra sätt.

Det kanske inte löses jättebra överallt, men vad jag säger är: Jag tror inte att vi i justitieutskottet, som sitter i det här huset och fattar beslut, alltid kan hitta de smartaste lokala lösningarna på allt. Det är möjligt att Lena Olsson har bättre självförtroende än vad jag har, men jag tror faktiskt inte om mig själv att jag kan hitta de allra bästa lokala lösningarna överallt i landet. Jag tror att de som bor på de platserna, som jobbar inom sina myndigheter där, är bäst på att hitta sina lokala lösningar.

Vi ska ställa upp regelverk. Vi ska se till att det finns resurser. Men sedan får de fatta de beslut som behövs för att det ska fungera där de lever.

Pengar till brottsofferjourer är jätteviktigt. Staten har ökat resurserna. Det är möjligt att vi behöver öka ytterligare. Men framför allt vill jag ge ett budskap till kommunerna: Det skiljer tiofalt mellan hur mycket kommuner ger per invånare till brottsofferjourerna. Det är många av landets kommuner som inte tar det ansvar som de borde ta. Det arbete som

brottsofferjourerna ställer upp med avhjälper i första hand kommunerna. Det är därför kommunerna måste se till att ge en större summa. För de alla flesta kommuner är det väldigt lite pengar, men de måste tillskjutas i kommunernas budgetar.

Prot. 2013/14:83
13 mars

*Våldsbrott och
brottsoffer*

Anf. 13 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Herr talman! Att utsättas för brott är inte sällan förknippat med ett svårt trauma som försvårar och förmörkar livet för den som utsätts. Samhällets ansträngningar för att möta brottsutsatta får aldrig förminsкас eller upphöra.

I grunden handlar det naturligtvis om en markering, att gärningar som samhället inte kan tolerera måste vara kriminaliserade. Det handlar om kränkningar av universella värden, rätten till liv, frihet och egendom. Även om de värdena just är universella tar sig det sätt på vilket de värdena kan kränkas olika uttryck i takt med att samhället förändras. Vem hade för 20 år sedan kunnat förutse det så kallade Instagrammålet eller att ungdomar skulle gå runt och oro sig för att blir fotade i omklädningsrummet genom en mobilkamera?

Just denna typ av samhällsförändringar ställer krav på att samhället förändras med dem och att vi får ny lagstiftning på plats mot nya typer av kränkningar som riktar sig mot just denna typ av universella värden men som vi tidigare kanske inte såg att de fanns på samma sätt.

Detta är någonting som alliansregeringen har arbetat tydligt och enträget med, och när det gäller det nu nämnda exemplet genom att göra det kriminaliserat och straffbart att ägna sig åt olovlig fotografering. Men listan kan göras lång över straffskärpningar och utvidgningar av brottsdefinitioner som har varit nödvändiga för att få det kriminaliserade området att ligga i linje med samhällsutvecklingen. Vi har skärpt straffen för misshandel, vi har utvidgat det straffbara området för våldtäkt och för grov kvinnofridskränkning och infört ett nytt brott vid namn olaga förföljelse, bara för att nämna några exempel.

Frågan om hur samhället behandlar brottsoffer sönderfaller egentligen i frågorna om hur varje enskild del av rättskedjan klarar av att bedriva sitt arbete, hur man arbetar för att bemöta människor på ett lämpligt sätt, hur man hanterar sina resurser, men också på ett mer övergripande plan hur man arbetar för att färre brott ska begås.

Jag menar att rättskedjan inte är starkare än sin svagaste länk. Därför tycker jag att man inte med någon större trovärdighet kan stå här och tala sig varm för brottsutsattas upprättelse genom att säga att vi ska satsa på Brottsoffermyndigheten men samtidigt skära ned på till exempel det polisiära arbetet. I grunden handlar det nämligen om att hela rättskedjan måste fungera. Man kan inte stå här och å ena sidan säga att vi ska stärka brottsutsattas roll och å andra sidan säga att vi ska ta ifrån polisen möjligheten att utreda grova våldsbrott genom att dra tillbaka rätten att använda till exempel hemliga tvångsmedel. Det hänger inte ihop.

Detta lämnar oss med frågan: Vad vill oppositionen egentligen?

Socialdemokraterna har i allt väsentligt anammat de stora satsningar som alliansregeringen har genomfört inom rättsväsendet, och man har anammat alliansregeringens syn på det brottsbekämpande arbetet. Men man flankeras av två partier som går i en diametralt motsatt riktning. Vad vill Vänsterpartiet? Vad vill Miljöpartiet? Hur ska Socialdemokraterna

kunna sätta sig i en regering tillsammans med dessa två partier, och hur ska arbetet på Justitiedepartementet utformas?

Får vi se ett tillbakadragande av rätten att använda hemliga tvångsmedel? Blir det halvtidsfrigivning? Vilka är beskedet?

Låt mig nämna något om diskussionen som rör barnahuset. Låt mig också förtydliga att barnahuset är en viktig verksamhet. Jag tror inte att det finns någon i denna sal som är emot barnahuset. Men oppositionen vill skriva fast sig i en geografisk indelning som för det första är obsolet och för det andra inte alls tar hänsyn till det som oppositionen säger är den viktiga poängen, nämligen närhet. Ett län är nämligen ingen geografiskt enhetlig yta. Att säga att vi ska ha ett barnahuset i varje län är inte per definition att säga att det ska vara nära till ett barnahuset därför att länen är väldigt olika stora. Örebro län och Norrbottens län är två län som är mycket olika till sin storlek. Poängen måste vara att det hela tiden ska finnas poliser och personal som har kompetens att utreda brottslighet som riktar sig mot barn. Det måste vara det viktiga.

När man står här förstår man inte riktigt vad oppositionen menar. Det är som om oppositionen inte har läst den utvärdering av barnahuset som gjordes och där det konstateras att det i dag förvisso är så att det i fem län saknas barnahuset men att man inte kan dra slutsatsen att det har lett till att utredningskvaliteten i dessa fem län är sämre. Faktum är att lagföringsprocenten i några av de län som i dag saknar barnahuset är högre än i några av de län som i dag har barnahuset.

Då frågar man sig: Hur tänker oppositionen här? Man kommer då till slutsatsen att det som oppositionen vill göra är att greppa efter halmstrån för att försöka få uppmärksamhet. När man inte kan komma överens om de viktiga uppdragen och de stora slagen i rättspolitik hittar man sådana symbolfrågor att förena sig kring. Men det är ingenting därför att det inte säger någonting om vad som är ett kvalitativt brottsutredande arbete. (Applåder)

Anf. 14 JOHAN PEHRSON (FP):

Herr talman! Det här är en viktig debatt. Lika vackert och soligt som det i dag är utanför detta hus, lika mörkt och lika helvetiskt kan livet vara för dem som utsätts för våldsbrott och som lever praktiskt taget under terrorhot och har en tillvaro präglad av våld, hugg och slag, vilket inte sällan, vill jag understryka, leder till att hela deras liv blir förstörda och även leder till död.

Det är viktigt att man behandlar dessa frågor med största respekt och att man tar ett helhetsgrepp. Någonstans handlar det om att man fokuserar på det förebyggande arbetet. Vad gör vi för att se till att vi tidigt stoppar tendenser till våldsamheter? Det handlar om allt som vi kan göra i våra förskolor och skolor till att vi gör tidiga och tydliga insatser mot unga kriminella som ser ut att vara små olyckor men ganska snabbt kan bli stora katastrofer med ödesdigra konsekvenser för sig själva och för omgivningen. Det är en del.

På samma sätt som vi nu diskuterar det omfattande arbete som bedrivs i Sverige på den reparativa sidan för att stödja, hjälpa och mildra de gånger då människor ändå begår mycket allvarliga brott – jag kommer att återkomma till reflexioner kring det – ska vi också titta på straff och polisiära åtgärder. Jag tycker att det är självklart att vi tillsammans i

kammaren ska stödja det förslag som regeringen i dag kommer med om skärpt straff för mord. De män som slår ihjäl kvinnor förtjänar i regel att dömas till livstidsstraff. Jag tycker att det är en rimlig utgångspunkt för att vi delvis ska markera att det är ett allvarligt brott och att vi ser till att dessa personer får den rehabilitering som är nödvändig. Livstidsstraff betyder i Sverige att man efter en viss tid, om man har skött sig, kan ansöka om att få straffet tidsbestämt, vilket sker vid Örebro tingsrätt. Men vi måste markera allvaret när någon dödar andra människor.

Vi vet, vilket har sagts här tidigare, att inte minst kvinnor slås ihjäl och mördas i Sverige. Det handlar om 16–17 personer per år i snitt, vilket är fruktansvärt.

Förebyggande straff och polisiära åtgärder är alltså helt nödvändiga för att vi verkligen ska förstärka skyddet för våldsdramade och brottsoffer.

Jag tycker att genomgången så här långt i debatten har varit bra, och vi har diskuterat tillkännagivanden. Vi kan stå och tala hur länge som helst om huruvida det ska vara polisregionerna eller länen som ska vara avgörande. Jag hör att det finns ett starkt intresse från oppositionen att fortsätta stå på brottsoffrens sida. Det tycker jag är bra. Jag hoppas att det också visar sig när vi talar om de förebyggande insatserna och snabba, tidiga och tydliga reaktioner när unga begår brott, inte minst våldsbrott, men också att man ger sitt stöd när det gäller att se till att polisen har mer kraft att kunna bekämpa grova brott i de miljöer där livet inte är värt mycket alls och att vi har relevanta straff när människor slås ihjäl. Jag hoppas att det finns samma starka samlade intresse från oppositionen där.

Herr talman! Jag tycker faktiskt att Vänsterpartiet och Miljöpartiet har en poäng i en av sina reservationer när det gäller användandet av så kallad elektronisk övervakning, populärt kallad fotboja. Det var några år sedan regeringen genomförde denna reform som handlar om att man ska kunna förbättra skyddet för hotade och förföljda personer. Tanken är att personer ska kunna få kontaktförbud, utökat kontaktförbud och särskilt utökat kontaktförbud.

När jag talar med åklagare och poliser som jobbar med detta, inte minst de som jobbar inom polisens särskilda skyddsgrupper, framkommer det att det används lite för lite. Det är väl bara att erkänna, kära vänner och herr talman. Vi skruvade åt det väldigt hårt, antagligen för att vi lyssnade för mycket på vissa remissinstanser, vilket gör att det i praktiken är mycket svårt att använda. En åklagare jag träffade förra veckan sade att det i praktiken innebär att när det gått så långt att man kommer upp i nivå 3 är brottsligheten så omfattande att personen i fråga blir häktad och sannolikt, förhoppningsvis, dömd för grov kvinnofridskränkning.

Jag tycker att vi direkt efter valet tillsammans i kammaren ska fundera på vad vi kan göra för att se till att fler personer får denna förebyggande avhållsamhet som det ligger i att ha den typen av fotboja, elektronisk övervakning. I dag har inte en enda person fått det i Sverige. Det kan inte ha varit vårt syfte med tanke på problemets omfattning. Kvinnor fortsätter att mördas och våldsdramas i övrigt enligt de rapporter vi får från brottsofferjourer och kvinnojourer. Här har vi alla en läxa att göra. Jag hoppas att regeringen snarast kan återkomma i ärendet. Det är oacceptabelt att män slår.

För Folkpartiets del vill jag säga att det minsta vi kan göra är att införa tillträdesförbud till kommunen i fråga. Det finns ett antal hundra kommuner i Sverige som en våldsverkare kan bo i. Han ska inte – om vi talar om standardfallet där man slår kvinna – bo i den kommunen där kvinnan bor. Varsågod och bo var du vill, du får bo på hela jorden, men inte i just den kommunen där kvinnan bor. Kvinnan har rätt att känna trygghet.

Det är intressant att se att Vänsterpartiet och Miljöpartiet har lite grann känsla för vad som är rätt och fel och är beredda att ta i med hårdhandskarna. Tyvärr är det här det enda området där de är beredda att göra det. Annars är det mest halvtidsfrågivningar och annat som ska stå på dagordningen. I det här specifika fallet tycker jag att de tar riktning åt rätt håll. Jag hoppas att regeringen och Folkpartiet kommer att återkomma snarast. För min del, herr talman, ser jag dessutom gärna att vi skärper området för det utvidgade kontaktförbudet med fler fotbojor och mer förebyggande i den delen.

Vi ska komma ihåg att det är en hjälp för den man som är i behov av ett stort mått av behandling. Om man ägnar sig åt att förfölja, trakassera och jaga kvinnor då har man vissa sociala problem. Det kan man kalla ett asocialt beteende. Om samhället inte griper in tidigt mot mannen kommer han att häktas. Då är han inlåst, och om han döms kommer han att få fotboja som straff och måste befinna sig i sitt hus. Han får inte vistas någon annanstans utom att åka till och från jobb eller utbildning. Det är ett sätt att markera att personen i fråga inte är välkommen och inte får förstöra livet för kvinnor i den omfattning som sker i dag.

Herr talman! Därmed yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 15 ANNA WALLÉN (S) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Johan Pehrson för hans anförande. Han är den förste företrädaren för regeringspartierna som fokuserat på det som vi i dag debatterar, brottsoffren och brottsofferperspektivet. Det är glädjande.

När vi talar om barnahus har tidigare talare sagt att vi är besselvissrar och talar om detaljstyrning, och nu senast sade en moderat företrädare att vi borde sluta hålla på med symbolfrågor. Barn som far illa och utsätts för sexuella övergrepp är inga symbolfrågor.

Jag vill återkomma till det som Johan Pehrson sade om elektronisk fotboja. Vi vet att många kontaktförbud överträds, och det görs i princip ingenting åt det. Kontaktförbud är en ganska osäker form av trygghet för framför allt de kvinnor som fått kontaktförbud utfärdat mot ofta en tidigare partner. Jag lyssnade på Folkpartiets partiledare Jan Björklund som talade om förslaget och sade att det ska bli lättare att döma till fotboja just för att öka tryggheten för kvinnor som utsätts för hot, förföljelse och trakasserier. Han sade att det kan ta ungefär ett år innan en lag kan träda i kraft som gör det lättare att döma till fotboja.

Det här är en fråga som bereds inom regeringen just nu, och jag skulle därför vilja fråga Johan Pehrson om det är några lagförslag på gång. Eller har Folkpartiet inte fått gehör för förslaget i regeringen?

Sedan vill jag återkomma till frågan om vittnesstöd. Jag har inte fått något svar på det. Vittnesstöden vid flera mindre tingsrätter är på väg att

försvinna för att de inte har resurser; de får helt enkelt inga bidrag. Om de har färre än 1 500 ärenden får de noll kronor, men om de har 1 500 ärenden och däröver får de 125 000 kronor. Jag tycker att det är stela principer som behöver ändras. Jag skulle vilja fråga Johan Pehrson om man avser att ändra på det systemet.

Prot. 2013/14:83
13 mars

Våldsbrott och
brottsoffer

Anf. 16 JOHAN PEHRSON (FP) replik:

Herr talman! Jag ska börja med frågans vikt. Det finns all anledning att göra allt för att barn inte ska utsättas för brott, men om det ändå sker ska det utredas på bästa möjliga och snabbaste sätt, och förövarna ska få relevanta straff. Allt det ska fungera.

Det finns den enhet som kallas barnahus som vi uppmuntrar i allra högsta grad. Diskussionen blir konstig om vi hänger upp oss på att den stora vattendelaren i kammaren blir huruvida de ska finnas per polisregion, om det ska vara fler än i dag eller om de ska finnas i varje län. Jag har hört Socialdemokraterna säga att de bör finnas i varje län. Jag och Folkpartiet har absolut ingenting emot att de blir ännu fler, inte heller regeringen. Man får inte spela upp den konflikten när det finns så mycket som vi gör och som vi är ganska eniga om.

Det gäller att hedra alla de tusentals poliser som årligen jobbar med att ta hand om våldsutsatta barn och kvinnor och gör kvalificerade utredningar för att de ska få ett bättre liv och rättvisa ska skipas. Det gäller även de socialtjänstföreträdare som hjälper till i de sociala misärn miljöer där ingen har gripit in i tid utan våld och elände har fått frodas, för att inte säga alla de kvinnojourer, brottsofferjourer och andra ideella krafter som gör enorma insatser. Vi behöver ha det i åtanke liksom att alla strävar mot samma mål.

Jag har hört det Socialdemokraterna har sagt. De tycker att det här är en absolut central fråga, och jag har pekat på några andra, till exempel straffen för mord.

Vad beträffar hur lång tid det tar vill jag säga att vi kontinuerligt när vi gör omvärldsanalyser i vår rättsgrupp tar upp vad som fungerar bra och vad som kan bli bättre. Vi har talat om rättsstaten i säkert 200 år, och vi kommer förhoppningsvis att tala om den i 200 år till. Samhället förändras och saker behöver utvecklas.

Anf. 17 ANNA WALLÉN (S) replik:

Herr talman! När det gäller överträdelse av kontaktförbud är det oerhört viktigt att någonting händer. Annars kanske man ska slopa kontaktförbudet helt. Många tror att om det blir ett kontaktförbud kan man känna sig trygg, men det är snarare en falsk trygghet. Jag tycker att det behöver göras mer.

Regeringen har tidigare sagt att man ska utvärdera det särskilt utvidgade kontaktförbudet med att någon tilldömts elektronisk fotboja, men det finns faktiskt ingenting att utvärdera, för som Johan Pehrson sade i sitt anförande har ingen blivit tilldömd fotboja.

Jag vill återkomma till vittnesstöden. Jag har tagit upp det många gånger, för det är en oerhört viktig fråga för våra ideella krafter vid landets brottsofferjourer. De vill ha besked från regeringen och regeringspartierna. Den verksamheten är oerhört viktig, och de känner att de gör

en stor insats genom att stödja vittnen och brottsoffer i själva rättsprocessen. Jag skulle vilja att Johan Pehrson svarade på det.

Anf. 18 JOHAN PEHRSON (FP) replik:

Herr talman! Jag börjar med det sista. Jag ser gärna att vi går fram i ett snabbspår, att vi snabbt kommer framåt. Jag tror att det finns enighet i kammaren om vi verkligen sätter oss ned. Inte ett enda fall har utdömts. Det beror inte bara på att det var upphandlingsproblem med apparaterna, utan det är för hårt åtskruvat. Sedan får de säga vad de vill från olika organisationer. Frågar du mig tycker jag att om man har besöksförbud och bryter mot det en och två och fem gånger så är det bara att sätta på bojan på en gång. Vad är problemet? Det är ett fritt land. Man kan avstå från att trakassera folk, och då är det inget problem.

Kom ihåg att bojan är till för personen inte ska vara i brottsoffrets skyddsområde. Man har hela övriga världen att välja på, inklusive Europa och Ryssland, om man vill vara någon annanstans. Men i närheten av brottsoffret får man inte vara, för vi sätter brottsoffret i centrum. Det är dags att tala klarspråk.

Sedan gällde det vittnesstöd. Vittnesstöd har finansiering och stöd från många håll. Om det drivs av brottsofferjourer har det sin näring från Domstolsverket, och det finns ett regelverk som Anna Wallén återger och som jag tycker är fullt relevant att ifrågasätta. Jag vill att det ska finnas överallt. Det finns kommuner som ger resurser till det, förutom att de ger resurser till brottsofferjourernas övergripande verksamhet. Vi ska komma ihåg att när det gäller de människor som finns och alltid har funnits i de sociala skymningsmiljöerna runt om i vårt land är det en kommunal uppgift att hjälpa dem, både våldsutsatta kvinnor och brottsoffer i allmänhet.

Det är klart att de kommuner som inte sköter det här och bygger hockeyhallar i stället har prioriterat fel – nu vet jag inte om det var ett exempel från Växjö. Som liberal tycker jag att man har fattat felaktiga beslut. Det finns ingenting som är så viktigt som att hjälpa våldsutsatta människor. Här pratar vi om sociala orättvisor i stor skala, särskilt med tanke på hur det drabbar folk. Det är inte de välbeställda som drabbas mest av våld, utan de socialt utsatta.

(Applåder)

Anf. 19 CAROLINE SZYBER (KD):

Herr talman! Rättskedjan bör genomsyras av ett brottsofferperspektiv. Detta innefattar, som många varit inne på, ett respektfullt och korrekt bemötande av de aktörer man kommer i kontakt med som brottsoffer samt upprättelse genom att rättsväsendet gör sitt yttersta för att klargöra skuldfrågan, utdöma rättvisa straff och se till att skadestånd betalas ut. Hanteringen av brott mot ungdomar är vårt skyltfönster mot den generationen. Fungerar det inte när man gör sin anmälan hos polisen, fungerar inte åklagarnas och domstolarnas insatser, då skadas förtroendet, vilket är väldigt farligt. Det är viktigt att förtroendet stärks, inte undergrävs. Stödcentrum för unga brottsoffer har dessutom visat att det finns en förhöjd risk för att unga själva blir brottslingar när de utsätts för brott och inte får stöd. Det är därför av stor vikt att brott mot unga tas på största allvar.

De som drabbas av svåra våldsbrott mår bättre om de tidigt efter brottet får hjälp. Förvirring och kaos är vanliga och helt naturliga reaktioner

hos brottsoffer. Tyvärr förstärks ofta dessa inre tillstånd av yttre kaos. Många brottsoffer vet inte när, hur och av vem de kan få hjälp. Samordningen är ofta bristfällig mellan olika instanser såsom sjukvård, polis, rättsväsen, brottsofferjour, försäkringsväsen och socialförsäkring. Därför återkommer vi allihop här inne i dag till att information och bemötande är A och O, vilket också berörs i många motioner.

För den som anmäler ett brott är det viktigt att det finns bra hjälp. Vi kristdemokrater har föreslagit att en stödperson ska placeras på polisstationer. Det bör helst vara en person från brottsofferjouren eller annan förening, men det kan också vara en socialsekreterare från kommunen.

Polismyndigheten i Uppsala län var först i landet med en enhet som lade fokus på brottsoffren. Brottsofferenheten startade 2003. Den består till hälften av poliser och till hälften av civila, bland annat psykologer, jurister och kriminologer. Syftet med enheten är att utveckla hela myndighetens brottsofferstödande och brottsförebyggande arbete samt att utveckla alla anställdas arbete i dessa frågor. Det handlar om att utveckla arbetsformer, finna rutiner, bedriva utbildning samt genomföra kartläggningar och utvärderingar. Det som har visat sig i Uppsala är att relativt små förändringar i polisens arbetssätt kan göra stora skillnader för brottsoffer och för att de ska orka igenom en utredning. Exempelvis kan polisen hålla förhör hemma hos brottsoffret.

Informationen kan bli bättre. Som också Centern var inne på är det viktigt att man får information. När man får information om att en förundersökning har lagts ned ska man också få information om att det går att begära omprövning eller överprövning av beslutet, tycker vi. Det sker inte i dag.

Det är också viktigt att de som polisanmält brott rutinmässigt erbjuds kontakt med brottsofferstödare. Det görs i dag, men det görs direkt efter att man utsatts för brott. Kanske är det flera månader senare som man känner att man inte riktigt kommit över händelsen. Därför tycker vi kristdemokrater att det är viktigt att man får en återkoppling, kanske tre månader senare, då någon ringer och berättar vad som har hänt med ens ansökan och man återigen får frågan om man vill träffa en brottsofferstödare.

Det finns många bra och intressanta motioner i detta betänkande. Som framgår av betänkandet pågår också en hel del arbete på området. Jag skulle vilja ta tillfället i akt att belysa frågan om barnahus, som de flesta har varit inne på i dag.

Vi i Kristdemokraterna tycker att barnahus är en väldigt viktig verksamhet. Vi har följt frågan länge. Ute i kommuner där vi sitter i majoritet har vi varit aktiva och jobbat för att barnahus ska inrättas. Vi har jobbat väldigt hårt även när vi suttit i minoritet för att påpeka vikten av ett fokus på barnen. Vi har också sett till att det kom en utvärdering 2008. Den har vi följt väldigt nära. Det som utredningen tryckte på och som vi har tagit med oss i Kristdemokraterna är vikten av samverkan mellan myndigheter. Därför har vi landat i att vi talar om att varje kommun ska finnas med i en samverkan kring barnahus. Alla kommuner kommer inte att kunna mäkta med att ha ett eget barnahus. Tyvärr är de inte bärkraftiga nog.

Jag ska ta ett exempel. I Stockholms stad har det tagit två års arbete att lyckas få till ett barnahus som kommer att inrättas i maj 2014. Vad beror detta på? Jo, vi vill att de här barnen, de mest utsatta i vårt sam-

hälle, bemöts av professionell hjälp. Då är det många delar som behövs. Polisen måste ha tillräckliga resurser och välja att prioritera ärenden som gäller barn. De får absolut inte bli liggande. Landstingen måste ha specialläkare och sjuksköterskor som vet hur man gör de medicinska undersökningar som kanske behövs för att säkra fysiska bevis. Det finns tyvärr inte så många specialister runt om i landet heller.

Vi har landat i den modell med samverkansavtal mellan kommuner och andra myndigheter som vi har fört fram i olika sammanhang. Om det är rätt modell eller ej vet vi inte, men det vi trycker på är att barnen måste vara i fokus. De som utsätts för det här måste bemötas av kompetent personal som förstår hur hemskt det de har varit med om är och också utför undersökningarna på ett värdigt sätt.

Jag tycker att det är bra att vi har den här debatten i dag. Vi har som sagt följt frågan under lång tid. Det har varit en hjärtefråga för Kristdemokraterna länge. Tyvärr är behovet väldigt stort. Det finns också ett enormt stort mörkertal. Den här frågan kanske inte löses bara genom fler barnahus. Den löses genom ett varmare och medmänskligare samhälle där vi ser våra barn, som vi varit inne på tidigare. Om de inte får hopp och förtroende för rättsväsendet och dess olika delar kanske de inte gör någon anmälan heller.

(Applåder)

Anf. 20 LENA OLSSON (V) replik:

Herr talman! Det är bra att Caroline Szyber från Kristdemokraterna pratar varmt om hur man vill jobba när det gäller våld mot barn och är positiv till barnahus, även om det kanske bara är en liten del av en större problematik. Det är bra att Caroline Szyber framhäver detta, till skillnad från Moderaternas företrädare, som tycker att sådana här frågor liknar symbolfrågor. Det är skrämmande, måste jag säga.

Jag skulle vilja komma in på vår reservation nr 4 om rätten till skyddade personuppgifter. Som jag tog upp har det kommit en proposition till skatteutskottet om förstärkt skydd av personuppgifter för hotade och förföljda personer. Den innehåller vissa förbättringar, men när det gäller den totala problematiken för personer som behöver skydd skriver regeringen: "Regeringen kommer ... i ett annat sammanhang att göra en övergripande översyn av dessa frågor." Har Caroline Szyber någon aning om när ett sådant förslag skulle kunna läggas på riksdagens bord?

Anf. 21 CAROLINE SZYBER (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar Lena för frågan. Kort sagt vet jag inte när ett sådant förslag kommer att läggas fram, men jag hoppas att det sker snart. Jag tar med mig den frågan att titta på, men den ligger mycket riktigt inte i justitieutskottet utan har hamnat i skatteutskottet.

I dessa tider talar vi om identitetskapningar på nätet, människor som handlar i varandras namn och människor som startar andras Facebook-konton. Vi känner hur allmänna och offentliga uppgifter och vår öppenhet i landet är någonting som vi vill värna. Vi börjar se baksidan av det, och då är det viktigt att man tar ett helhetsgrepp.

Det gäller människor som lever under skyddad identitet. Det är i dag ett jättestort problem. Det kan vara att människor tycker att det är trevligt och tar en bild på ett luciatåg men inte vet att en del av de barn som de

tar en bild på har en skyddad identitet och att den definitivt inte bör läggas upp på nätet så att fler ser.

Jag tycker inte om när kvällstidningar vurmar för öppenhet, lägger ut uppgifter och säger: Så här mycket tjänar dina grannar. Offentlighetsprincipen är någonting som är väldigt bra. Men vi börjar ibland se baksidan av det och olika risker.

Jag hoppas att man när regeringen nu gör en proposition också tänker på olika gränser och vikten av den personliga integriteten. Det är väldigt många som känner: Vi vill ha ett öppet samhälle, men här finns en gräns för mig. Här går man in på min personliga integritet, och den värnas inte längre.

Anf. 22 LENA OLSSON (V) replik:

Herr talman! Jag vill ta upp en annan fråga som jag betonade väldigt mycket i mitt anförande. Det handlar om de förebyggande åtgärderna. De fick nu kriminologpriset för att människor inte ska hamna i brottslighet som väldigt unga. Jag vet att kriminella nätverk och organisationer rekryterar barn som är tio år.

Det gäller att satsa förebyggande och att man ser barnen tidigt. Det är många yrkesgrupper som ser de barnen väldigt tidigt. Jag skulle vilja se större fokus där innan brott har uppkommit. Det gäller till exempel vikten av att de klarar sin skolgång och studier och också möjligheten till arbete.

Vi har i dag ett samhälle som ställer väldigt många utanför. De har inte chansen därför att de inte har fått den. Jag och Vänsterpartiet menar att en prioritering av enbart ensidiga skattesänkningar har gjort att vi har stora hål och sår i vår välfärd. Det handlar om att bygga upp dessa små individer till bra samhällsmedborgare.

Det är alldeles för mycket snack om repressiva åtgärder. Det har jag hört flera gånger från talarstolen. Hur viktigt är det för Kristdemokraterna? Ni är uppe i debatten hela tiden och frågar oss: Hur ska ni klara detta? Vi ser att det finns sprickor här.

Hur ser ni på att vi har skola, vård och omsorg som ser dessa människor och tar hand om dem, och då speciellt småbarn, på ett väldigt tidigt stadium?

Anf. 23 CAROLINE SZYBER (KD) replik:

Herr talman! Ibland kan man tycka att Kristdemokraterna och Vänstern kanske är de partier som står längst från varandra. Men när vi talar om det brottsförebyggande arbetet – som jag ofta belyser i mina anföranden, och som Lena Olsson ofta belyser i sina anföranden – tycker jag, precis som vi sitter bredvid varandra i utskottet, att vi står varandra ganska nära. Det är någonting som vi ska ta med oss.

Det är viktigt att alla unga känner att de har en möjlighet och att de aldrig är uträknade. Om de kommer lite på fel väg finns det någon som hjälper till och rättar in. De ska känna att de alltid har en rätt till en andra chans.

Om jag ska tänka tillbaka lite på denna mandatperiod var det starkaste möte jag haft när jag träffade några killar på Fryshuset i Malmö. De sade till mig: Det är kanske inte så konstigt att vi går in i kriminella gäng,

för det är i varje fall någon som ser oss. För oss är det lättare att gå in i ett kriminellt gäng än att få ett jobb.

Det är det som jag vill att vi trycker på. Om det är känslan finns det väldigt mycket mer att göra. Det är någonting som jag tar med mig när jag tittar på budgeten och ska prioritera förslag. Vi jobbar väldigt mycket inom Kristdemokraterna med vad som är viktigt. Den känslan som de killarna har får de inte ha. De får aldrig känna att de är uträknade. De ska känna att de har stöttning.

Jag vill avslutningsvis säga att det brottsförebyggande är väldigt viktigt. Där tycker vi lika. Sedan måste hela rättskedjan fungera. Jag blir otroligt upprörd när jag ser hur kriminella gäng använder sig av personer som är under 15 år för att de vet att de inte är straffmyndiga.

Vi ska absolut inte sätta dessa unga i fängelse. Där har vi varit väldigt tydliga. Däremot måste man markera allvaret. Vare sig du är 14 år eller 16 år måste du få hjälp tillbaka när du gör någonting fel. Det är vad det handlar om. Det handlar inte om att straffa utan om att hjälpa. Vi måste titta på: Hur hittar vi rätt straff för dessa unga?

Anf. 24 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Herr talman! Jag valde att sätta upp mig på talarlistan igen med anledning av den märkliga och nästan oanständiga debatteknik oppositionen har valt att tillämpa här i dag. Under mitt huvudanförande var det ingen som valde att begära replik på mig. Däremot har oppositionen i två replikskiften med andra ledamöter valt att hoppa på mig i de respektive replikskiftena. Det är ett märkligt förhållningssätt till den debattordning som ska råda i kammaren.

Anna Wallén låter påskina att jag skulle tycka att arbetet som bedrivs med barnahus är en oviktig fråga. Det har jag aldrig någonsin påstått. Det jag däremot har påstått är att det är ett märkligt sätt att förhålla sig till frågan om hur man bäst utreder brott som riktar sig mot barn att skriva fast sig i att vi ska ha en barnahusfördelning baserad på ett länsbegrepp som organisatoriskt blir alltmer obsolet. Det måste väl vara viktigast hur man effektivt bedriver arbetet.

Frågan som oppositionen fortfarande inte har svarat på är om man väljer att underkänna den verksamhet som bedrivs i de fem län som i dag saknar barnahus. Trots att man saknar barnahus har man andra samverkansformer med sociala myndigheter och polis som gör att man i vissa fall till och med har en högre lagföringsprocent.

Det är en fråga som oppositionen nu har chansen att svara på. Jag ger er än en gång chansen att begära replik på mig i mitt anförande. Tas inte den chansen vill jag mena att det är ganska anmärkningsvärt.

Anf. 25 ANNA WALLÉN (S) replik:

Herr talman! Jag får be om ursäkt om Carl-Oskar Bohlin känner sig lite trampad på tårna och tycker att vi använder ful debatteknik. Jag tycker att Carl-Oskar Bohlin ska gå till protokollet och läsa sitt anförande.

Det du sade var att vi socialdemokrater borde fokusera på de stora viktiga frågorna och inte hålla på med små symbolfrågor. Exakt så sade du och knöt an till barnahus. Jag trodde att du nu skulle gå upp i talarstolen och be om ursäkt för att du uttryckt dig så slarvigt.

Innerst inne tror jag inte att det finns någon som kan tycka att jobba med barn som utsätts för våld och sexuella övergrepp är en symbolfråga. Det tror jag inte att det finns någon person med hjärta som känner. Jag tycker att du ska läsa protokollet. Det var så du sade.

Anf. 26 CARL-OSKAR BOHLIN (M) replik:

Herr talman! Vi skulle möjligen kunna läsa det protokollet tillsammans. Då skulle vi få se att jag började mitt anförande med att säga att det nog inte finns någon i denna kammare som tycker att barnahus är oviktiga eller att de gör ett oviktigt arbete. Det är snarare tvärtom.

Det jag menar när jag säger att man måste fokusera på de stora och viktiga frågorna är hur man effektivast utreder den här typen av brott. Det ni gör är att skriva fast er i en organisationsmodell som inte har någon djupare förankring i den verklighet och de problem som finns i arbetet.

Jag har fortfarande inte fått svaret på frågan. Väljer ni att underkänna den verksamhet som till exempel bedrivs i Halmstad där lagföringsgraden är 41 procent? Där har man inget barnahus. Men man har ändå en effektiv verksamhet som finns nära och är tillgänglig för dem den berör.

I grunden måste frågan om barnahus eller inte handla om att det finns poliser med kompetens för att bedriva barnutredningar. Att säga att man får bättre tillgänglighet bara för att vi säger att det ska finnas ett barnahus i varje län bottnar inte i någonting.

Anf. 27 ANNA WALLÉN (S) replik:

Herr talman! Allt detta började med att vi socialdemokrater länge har motionerat om att vi tycker att det ska finnas ett barnahus i varje län.

Vi tycker att det är oerhört viktigt att barn som utsätts för brott får ett bra bemötande i en väldigt trygg miljö. Regeringen kunde ha valt att säga: Fine, vi ska vara med och aktivt stimulera att det finns ett barnahus i varje län. Men det gör man inte; man väljer att ta diskussioner som är helt onödiga. Vi kommer helt bort ifrån att diskutera barn som utsätts för brott och diskuterar i stället teknikaliteter.

Carl-Oskar Bohlin talar om att lagföringsgraden minsann ser bra ut på ställen där man inte har barnahus. Då har han helt missuppfattat vad detta innebär. Det handlar inte bara om lagföringsgrad. Det handlar om bemötande och om att de av våra barn som utsätts för våld och sexuella övergrepp ska befinna sig i en trygg miljö. Det ska vara minsta möjliga påfrestning trots det som de har blivit utsatta för.

Jag väljer att fokusera på att tala om barn som är brottsoffer. Det tycker jag att Moderaterna också borde göra. Ägna lite mer tid åt brottsoffer! Det är faktiskt det som den här debatten ska handla om i dag.
(Applåder)

Anf. 28 CARL-OSKAR BOHLIN (M) replik:

Herr talman! I grunden handlar det dock om hur man använder sina resurser också. Det ni gör med ert tillkännagivande är att ni säger att vi ska centralisera resurserna så att man lever upp till kraven för vad som är ett barnahus. Samtidigt underkänner ni de verksamheter som bedrivs i dag, som inte lever upp till definitionen av ett barnahus men som kan ha nog så god verksamhet.

Det är klart att det handlar om bemötande, men man kan inte avföra lagföringsgrad som ett kvalitetsmått i de här sammanhangen. Det måste vara viktigt hur utredningarna bedrivs och om de leder till fällande domar. Fällande domar är trots allt det som måste räknas i slutänden, och det måste väga tungt i sådana här sammanhang.

Jag bor i ett stort och vidsträckt län. Vad är det som säger att förutsättningarna i mitt län blir bättre av att vi har *ett* barnahus med resurserna centrerade till det eller olika verksamheter som kanske inte lever upp till definitionen av ett barnahus men som har nog så kvalitativ verksamhet? Jag menar att vi inte är skickade att göra den bedömningen i den här kammaren. Det är en bedömning som bäst görs på det lokala planet.

Försök inte tillskriva mig uppfattningar om att vara emot barnahus eller att ha principiella invändningar mot det. Jag har principiella invändningar mot att vi försöker skriva fast oss i en organisationsform som inte längre är aktuell.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 9 §.)

5 § Kollektivtrafik

Trafikutskottets betänkande 2013/14:TU11
Kollektivtrafik
föredrogs.

Anf. 29 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S):

Herr talman! När jag var liten sysslade jag med trupp gymnastik. Min mamma hade inte körkort då; hon har fortfarande inget körkort. Det har däremot min pappa. Naturligt tänker man då att han som pappa skulle ta ansvaret för att jag som barn skulle kunna ta mig till och från mina aktiviteter. Men så var det inte. Han jobbade nämligen som krögare och hade en helt annan dygnsrytm än övriga familjen.

Min mamma tog sig överallt med buss. Om det inte fanns någon buss gick hon. Vi fick tidigt lära oss att ta oss till olika platser på bästa möjliga sätt. De som vet hur det är att bo på landsbygden eller i glesbygd vet att det på vissa orter och i vissa områden går väldigt glest med bussar. I några fall kommer det en buss om dagen, i bästa fall kommer det två om dagen och i värsta fall kommer det ingen.

Man tvingas ta till sig kunskapen om olika transportmedel och planera sitt liv efter det. För oss blev kollektivtrafiken ett naturligt inslag. För egen del innebar det att jag fick åka mjuka linjen mitt på dagen med ortens pensionärer – det var för övrigt väldigt nyttigt – eller ta cykeln på kvällstid då bussen faktiskt inte gick.

Bussen och andra kollektiva transportmedel är oerhört viktiga för många. Väl fungerande kollektivtrafik är en grundförutsättning för att klara både arbetspendling och resor på fritiden.

Herr talman! I dag debatterar vi betänkande TU11 som rör kollektivtrafik. Det finns en hel del reservationer från Socialdemokraterna. Jag står bakom samtliga men yrkar endast bifall till reservation 2.

Kollektivtrafik klingar inte alltid så hippt i vissa öron. Man kan fråga sig varför. Vissa har dålig erfarenhet av det. Det finns till och med de som tycker att det är pinsamt att behöva åka buss. Trots den enorma uppförtsbacke som kollektivtrafiken har i vissa delar av landet är det ändå glädjande att resandet har ökat något sedan början av 2000-talet. Min och Socialdemokraternas förhoppning är att det ska öka ännu mer de kommande åren.

Vi inom politiken har ett viktigt uppdrag. För oss socialdemokrater är det viktigt att kollektivtrafikens roll stärks i kampen för att minska transportsektorns klimatpåverkan. Vårt kanske största uppdrag och största ansvar är att på bästa möjliga sätt bidra till att vi minskar utsläppen och försöker leva upp till klimatmålen om minskade utsläpp fram till 2050. Det är en uppgift som vi måste ta på största allvar. Det handlar i slutändan om vilken värld jag kommer att lämna till mina barn och till mina barnbarn.

Så som det ser ut i dag har bilen tagit marknadsandelar från mer energieffektiva transporter som buss, tåg, gång och cykel. Den utvecklingen är oroväckande. Det är ett bevis på att vi behöver jobba mer med frågan och jobba för att färre tar bilen och i stället väljer att resa tillsammans med andra.

För att undvika diskussioner om bilfientlighet eller liknande är verkligheten den att vi behöver transporter, inte minst för att det är en viktig del av människans frihet att vi kan förflytta oss enkelt, hållbart och säkert. Därför är grunden i den socialdemokratiska politiken för hållbar frihet ett transportsystem som präglas av ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet.

En förutsättning för att klara både arbetspendling och resor på fritiden är fungerande och modern kollektivtrafik.

Vi måste växla upp. Min bedömning är att vi inte bara kan sitta och vänta på att människor en dag ska vakna upp och inse tjusningen med att resa kollektivt. Vi måste vara mer tydliga med signalerna som vi skickar från politiskt håll så att berörda känner att det är ett prioriterat område. Vi måste öka medvetenheten hos människor och framför allt lyfta fram fördelarna med bra kollektivtrafik.

Statistik över resandet visar att det fortfarande är fler kvinnor än män som åker kollektivt. Det är handlar alltså om jämställdhet och jämlikhet, att alla människor i vårt samhälle ska beredas möjlighet till ett tryggt, säkert, framkomligt och bra system för att förflytta sig i och mellan städer och regioner. För att kollektivtrafiken ska vara jämställd måste den vara billig så att det inte bara är ekonomiskt starka personer som har möjlighet att nyttja den.

Herr talman! Ökad kollektivtrafik bidrar till att våra städer och vägar blir mindre belastade med persontrafik. Och det minskar trängsel, luftföroreningar och buller i storstadsregionerna. Därför är det viktigt med insatser för att öka antalet resenärer. För att öka antalet resenärer krävs det att kollektivtrafiken får de förutsättningar som behövs för att det ska vara attraktivt att resa kollektivt.

Det är viktigt att de som varje dag är beroende av bussen, tunnelbanan, färdtjänstresan eller spårvagnen för att komma fram till sina arbeten, till skolan och till sjukhuset kan göra det säkert, effektivt och i tid. Vi vet alla hur känsligt och jobbigt det är när man inte vet om man kommer att

komma fram till sin slutdestination i tid. För de som inte har något annat val än att resa kollektivt är det särskilt viktigt att alla delar håller, att det inte blir några större störningar.

Vi ser att en del stora utmaningar ligger framför oss när det gäller att stärka attraktionskraften för kollektivt resande. Man kan göra det på många olika sätt. Kriterier som kvalitet, miljö och arbetsvillkor måste lyftas fram. Dessa kriterier måste bli krav och således tas med när vi upphandlar kollektivtrafik. Vi, endast vi, kan bana väg för en annan framtid. Då gäller det att våga och att stå för sina visioner.

En annan viktig aspekt som bör lyftas fram när vi talar om kollektivtrafik är dess möjligheter att bidra till att nya jobb kan skapas. Kollektivtrafiken är strategisk ur den synvinkeln att det inom detta område går att utveckla nya förmågor, kompetenser och produkter.

Vi ser det som strategiskt viktigt att använda möjligheten att göra innovationsupphandlingar om vi som beställare har ett mål om att de fordon som ska trafikera våra vägar och städer ska bestå av till exempel energieffektiva bussar, BRT-system drivna av el eller andra alternativa bränslen. Vi måste skapa ett utrymme för dem som vill utveckla dessa delar. Vi vill att Sverige ska vara en kunskapsnation som tänker sig och tar sig in i framtiden med innovativa och hållbara lösningar.

Herr talman! På många arbetsplatser räknar man i dag in restiden som en del i arbetstiden. Man räknar med att de anställda använder tiden till att arbeta. Detta har stor betydelse för attraktionskraften. Därför är det viktigt att vi möjliggör och breddar förutsättningarna för att till exempel ha internetuppkoppling på både våra tåg och bussar, och den måste också vara tillförlitlig. Vi behöver också jobba med att få bättre reseinformation. Den tekniska utvecklingen med appar och program som anpassas till resandet bör främjas. Det ska till exempel vara enkelt för mig som väljer att resa kollektivt att kunna planera min resa från början till slut. Det ska omfatta ett enkelt biljettsystem som är kompatibelt och interoperabelt med olika system.

Vi har i tidigare debatter berört frågan om tillgänglighet inom kollektivtrafiken. Jag vill ändå ta upp den delen ännu en gång för att betona hur viktigt det är för att skapa ett inkluderande samhälle som utgår från människors olika behov. De satsningar som görs för ökad tillgänglighet ökar komforten och standarden för oss alla.

Herr talman! Jag har mest berört de transportmedel som vi normalt förknippar med kollektivtrafik. Det finns dock en del i vårt land som använder sig av båtar för sitt kollektiva resande. I går var representanter från Gotland här i Sveriges riksdag. Vi var många som träffade dem. De beskrev de utmaningar de står inför för att kunna utveckla sin region. Vi socialdemokrater vill understryka vår syn på det hela, och den är att vi anser att det ska vara enkelt att leva och bo på Gotland. Det är en region med fantastisk potential – en region vi är stolta över och som lockar hit turister från andra delar av världen. Vi hoppas att man i det nya avtalet tar hänsyn till hur det ser ut i dag med två fastlandshamnar – en bra och konkurrenskraftig överfartshastighet är en bra utgångspunkt – samt att man arbetar miljömedvetet med det nya avtalet.

Herr talman! Satsningar på kollektivtrafik och tillgänglighet handlar om att inte begränsa människors möjligheter att ta sig till sina jobb, att

resa och uppleva. Det handlar om att vara fri. Kollektivtrafiken ska vara en möjliggörare.
(Applåder)

Prot. 2013/14:83
13 mars

Kollektivtrafik

I detta anförande instämde Christer Engelhardt, Lars Mejern Larsson, Leif Pettersson och Suzanne Svensson (alla S).

Anf. 30 STINA BERGSTRÖM (MP):

Herr talman! Jag vill börja med att instämma i Rozas argumentation när det gäller Gotlandstrafiken. Där har vi en gemensam reservation från S, V och MP.

I går var jag på teater, politisk teater. Jag tog tåget till Uppsala för att se Gertrud Larssons pjäs *Hela folkets järnväg*. Det var en väldigt rolig pjäs om hur svenska folkets järnväg har misshandlats och styckats upp i decennier. Den var rolig och tänkvärd men också lite uppgiven. För vart är vi på väg? Ja, den frågan ställs i dag inte bara av oss som gillar att åka på spåret utan av alla Sveriges kollektivresenärer. Biljettpriserna skjuter i höjden, och det blir allt krångligare att resa kollektivt.

På landets stationer och resecentrum står en rad olika biljettautomater – en för varje bolag. På stationen i Uppsala räknade jag till fyra olika automater. Som pendlare behöver du ofta ha flera olika månadskort i plånboken. När vi reser i landet tvingas vi vänta i onödan vid byten och förseningar eftersom olika operatörer inte samarbetar och inte heller samordnar sina tidtabeller.

Behöver du någon att fråga på stationen? Glöm det! Resebutikerna är snart ett minne blott. Den 31 mars lägger SJ ned butiken i Uppsala och på 15 andra stationer i landet. En förklaring är att SJ måste spara för att den mest lönsamma tågsträckan, den mellan Stockholm och Göteborg, nu har öppnats för andra operatörer.

Det miljövänligaste resealternativet, kollektivtrafiken, har alltför ofta blivit det krångligaste och dyraste sättet att resa. Miljöpartiet har i det här betänkandet en rad förslag för hur kollektivtrafiken i stället ska bli det bekvämaste, enklaste och billigaste sättet att resa. Vi vill bland annat ställa politiska krav på att olika operatörers biljetter och tidtabeller ska vara samordnade. Vi vill att regeringen vidtar åtgärder för att bromsa de stora prishöjningarna inom kollektivtrafiken. Och vi vill att SJ och Trafikverket får nya uppdrag.

På alla våra förslag, herr talman, svarar Alliansen i utskottet med samma visa: Det behövs inte några nya förslag, för den avreglering som gjordes med den nya kollektivtrafiklagen kommer att bli en framgångs-saga. Det är konkurrens inom kollektivtrafiken som främjar attraktivitet och effektivitet, menar Alliansen – konkurrens, inte samarbete och sam-ordning.

Jag tycker att Alliansens utskottsledamöter ska höra med resenärerna vad de tycker. Jag tycker att ni ska fråga vad som är viktigast för oss resenärer – att kunna köpa två olika månadskort, eller att ha ett och samma, att komma fram fem minuter efter att den anslutande bussen gick eller fem minuter före, att kunna ta pendeltåget till badhuset med barnen eller tvingas ta bilen för att det blir billigare?

Herr talman! Kostnaden för att åka kollektivt har ökat mycket mer än kostnaden för andra tjänster. Enligt SVT:s aktuella granskning av kollek-

tivtrafiken har biljettpiserna fördubblats sedan 1995. En genomsnittlig månadsbiljett i Sverige har ökat i pris fyra gånger mer än konsumentprisindex. Regeringens beslut om avregleringar, slopat kollektivtrafikstöd och höjda banavgifter är några av orsakerna till de höjda biljettpiserna.

På fyra år, mellan 2010 och i år, har regeringen fördubblat banavgifterna från ca 600 miljoner kronor till nästan 1,2 miljarder kronor. Fram till år 2025 planerar regeringen för en fyrdubbling av avgifterna.

Höjningarna slår hårt mot Sveriges alla tågpendlare. En arbetspendlare som reser varje dag mellan exempelvis Arvika och Karlstad betalar i år 2 000 kronor om året i bara banavgifter på sina biljetter. I praktiken innebär regeringens ständiga höjningar av banavgifterna en straffskatt för alla de resenärer som väljer det klimatsmarta alternativet.

Miljöpartiet har hela tiden sagt nej till höjningarna. Vi anser också att regeringen måste utreda och åtgärda andra orsaker till de skenande priserna i kollektivtrafiken. Det är oerhört viktigt om vi ska kunna uppnå målet om att kollektivtrafikens andel av resorna ska fördubblas.

Herr talman! Det måste vara billigast att åka kollektivt, men det måste också vara enkelt. Tänk dig att du som bilist aldrig vet hur du ska göra för att tanka bilen. Pumparna har lika många utföranden som det finns län. Oftast måste du ha betalat bensinen i förväg, till exempel i en pressbyrå någonstans. Även vägmärkena och skyltarna byter utseende när du åker över länsgränserna, och du måste ha köpt ett färdbevis för att få åka på länets vägar. Om du inte har kunnat göra det riskerar du dryga böter.

Självklart skulle inte Sveriges bilister acceptera detta, men för Sveriges alla kollektivtrafikresenärer ser vardagen ut så här. När man kommer till ett nytt ställe är det många frågor som man måste få svar på innan man kan stiga på bussen, tunnelbanan, spårvagnen eller pendeltåget. Det är frågor som: Var köper jag biljett – är det i Pressbyrån eller i en automat, och var finns i så fall den? Kan jag betala på bussen eller tåget och med vad? Och vad händer om jag har fel biljett – blir jag avslängd, utskälld eller får jag höga böter?

Enligt den senaste *Kollektivtrafikbarometern* tycker varannan svensk att det är krångligt att köpa biljetter. För sex år sedan, 2008, var det bara var tredje som tyckte det.

Utvecklingen går åt helt fel håll. Det är tydligt att aktörerna i branschen inte klarar av att införa enkla betalsystem och inte heller att enas om ett betalsätt, som vid sidan av olika lokala respass och kort alltid ska fungera vart du än kommer i landet. Ett sådant är kontanter eller vanliga betalkort. Miljöpartiet anser att politiken måste lagstifta om detta.

Herr talman! Det måste vara enkelt att boka biljetter. Miljöpartiet vill att det ska finnas en nationellt samordnad biljettbokning, där samtliga operatörer måste vara med. Vi vill också ge Trafikverket i uppdrag att samordna de olika operatörernas tidtabeller.

Men, herr talman, för att fler ska ta tåget måste det vara förutsägbart vad en tågresor ska kosta. SJ:s biljettsystem är i dag ett lotteri som få förstår sig på. SJ:s ledning brukar säga att man inspirerats av flyget, men SJ och andra operatörer borde i stället låta sig inspireras av sin största konkurrent – bilen. För att kollektivtrafikresandet ska öka måste det vara lika enkelt och flexibelt att ta tåget eller bussen som bilen.

Det är det i Schweiz, herr talman. I höstas var vi några ledamöter i utskottet som åkte till Schweiz och studerade kollektivtrafiken. Vi åkte tåg, buss, spårvagn och båt. På många av våra resor var det byten. Men det var aldrig någon väntan, för i Schweiz har politikerna lagstiftat om att de olika operatörerna måste samarbeta. De gör det inte för att de vill utan för att de måste, berättade Sabine Krähenbühl från VÖV för oss.

VÖV är närmast en motsvarighet till Svensk Kollektivtrafik men med starkare muskler. De har uppdraget att se till att regeln ”en resa, en biljett” ska gälla för alla resor. De fördelar också biljettintäkterna mellan alla 240 olika operatörer i landet.

Tidtabelläggningsen har man överlätit till *en* aktör, SBB, det statliga tågbolaget. Sedan anpassar alla andra aktörer sina anslutningar efter den tidtabellen.

Biljetter till våra resor gick enkelt att köpa på internet, i automater eller över disk. Inga platsbokningar behövdes. Biljetten var giltig hela dagen på alla avgångar, och det var helt okej att stanna längs vägen om man kände för det.

Det fanns också en rad olika respass att köpa, och billiga årskort. Vad sägs om att kunna köpa ett årskort för 21 000 kronor som gäller på all kollektivtrafik i landet eller ett för 1 500 kronor som ger halva priset på alla resor? Jag är övertygad om att kollektivtrafikresandet skulle öka enormt om det fanns sådana kort i Sverige.

Vi som deltog i resan var mycket imponerade och förstod hur det kan komma sig att nästan alla åtta miljoner schweizare åker kollektivt och att det är de som åker mest kollektivt i Europa.

Här har vi mycket att lära. Miljöpartiet har föreslagit att järnvägsutredaren Gunnar Alexandersson ska få i uppdrag att utreda hur ett kollektivtrafiksystem enligt schweizisk modell skulle kunna införas i Sverige. Vi tycker att det är hög tid att underlätta för alla i Sverige som reser kollektivt. Det är hög tid att sätta kollektivtrafikresenärer och klimatet i centrum.

Herr talman! Självklart ställer jag mig bakom Miljöpartiets samtliga reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 4 om ett gemensamt biljettsystem.

Anf. 31 TONY WIKLANDER (SD):

Herr talman! Jag ska fatta mig kort. Jag vill inledningsvis be att få yrka bifall till reservation nr 6. Den handlar om färdtjänst och tillgänglig kollektivtrafik för personer med funktionsnedsättning.

Jag ser i utskottets ställningstagande att det görs en hel del. Det välkomnar jag. Men jag ser att det står: Trafikverket och Jernhusen erbjuder även ledsagning på stationer. Jag får säga att jag är imponerad av det, men jag har inte sett så värst mycket av det.

Funktionsnedsättningar finns i många olika former. Jag reste med tåg från Västerås till Stockholm. Bland passagerarna var det en blind man utan ledsagare. Det höll på att gå riktigt åt skogen. Vederbörande gick vilse på tåget. Hade inte vi medpassagerare ryckt in hade det kunnat gå riktigt illa. Men vi hjälpte honom av på stationen, och allt löste sig den gången.

När vi talar om tillgänglighet kan jag säga att det enda stället där jag har sett att det fungerar faktiskt är flyget. Där har man en ledsagarhjälp när man har behov av det, direkt när man ska gå ombord.

Vänstern har faktiskt en identisk reservation, men den kommer de väl att klargöra själva. Det finns något som vi är rädda för. När bolagen ska prioritera riskerar satsningarna för att hjälpa funktionsnedsatta att, så att säga, komma bort. Därför är vårt förslag ett stimulansbidrag.

Med det har jag egentligen uttryckt varför vi yrkar bifall till vår reservation under punkt 6.

(forts. 7 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.56 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Frågestund

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

6 § Frågestund

Anf. 32 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av näringsminister Annie Lööf, statsrådet Tobias Billström, kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth, statsrådet Ewa Björling och miljöminister Lena Ek.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Näringsminister Annie Lööf besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Kortare betaltider

Anf. 33 JENNIE NILSSON (S):

Herr talman! För mer än ett år sedan beslutade Sveriges riksdag att regeringen ska återkomma med förslag om kortare betaltider. Frågan är angelägen och viktig, inte minst för många småföretag som i dag i stället för att använda sitt kapital till att investera i utbildning, i utveckling eller i nyanställningar tvingas att agera bank åt storföretagen. Det är inte vare sig hållbart, rimligt eller önskvärt.

Varför, näringsminister Annie Lööf, har regeringen ännu inte återkommit till riksdagen med ett förslag om kortare betaltider för företagen?

Anf. 34 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Tack, Jennie Nilsson, för frågan!

Jag blir lika upprörd som Jennie Nilsson när jag hör hur många små företag, inte minst inom fordonssektorn, får agera bank för de större företagen. Det är otroligt viktigt för dem att stärka sin likviditet, att få betalt för vad de levererar för att kunna skapa nya jobb och växa på en internationell marknad.

När man utformar en lagstiftning stöter man också på patrull, vilket också näringslivsorganisationerna själva har upptäckt. Ett obligatorium på 30 dagar för samtliga företag innebär för en ägare av en Volvoaffär att de i oktober inköpta 50 Volvobilarna ska vara betalda innan månaden är slut. Det säger sig självt att man behöver pengar och att Volvobilarna måste vara sålda innan man kan betala fakturan.

Detsamma gäller inom detaljhandeln. En butik som köper in hela vårkollektionen i november kan ha svårt att betala hela vårkollektionen i slutet av november.

Anf. 35 JENNIE NILSSON (S):

Herr talman! Det är bra att vi har en samsyn om att frågan är angelägen och att den skapar stora bekymmer som i någon mening till och med hindrar tillväxt hos många småföretag. De tvingas att använda sina pengar på fel sätt.

Problemet med vad Annie Lööf just har beskrivit är att någon ligger ute med pengarna. Det handlar egentligen bara om vem som ska ligga ute med pengarna. Jag hoppas att jag inte ska behöva tolka näringsministerns svar som att bara för att frågan är svår och kräver en del eftertanke väljer regeringen att inte följa ett beslut som faktiskt är fattat i Sveriges riksdag.

Jag upprepar min fråga: När kan vi förvänta oss att näringsministern återkommer till Sveriges riksdag med ett förslag i enlighet med det som riksdagen har beslutat?

Anf. 36 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Sverige har i dag en av de mest offensiva lagstiftningarna på området vad gäller betaltider. Det är 30 dagar som gäller, om inget annat avtalas. Här ligger vi i framkant. Det är viktigt för oss och svensk fordonsindustri att Sverige har konkurrenskraftiga regler och avtalsförhållanden gentemot övriga europeiska länder.

Vi belyser nu frågan på framför allt Justitiedepartementet eftersom det är justitieminister Beatrice Ask som har huvudansvaret för frågan. Jag hoppas och ser framför mig att vi också kan titta på självreglering i branschen likt man har gjort på många andra områden. I mångt och mycket är frågan ett problem för en del inom fordonsindustrin men inte för det stora flertalet, som jag nämnde i mitt första anförande.

Ett obligatorium på 30 dagar för samtliga branscher slår undan benen för många småföretag som inte mår med att betala en faktura inom 30 dagar. Det gör frågan mer komplex än vad Socialdemokraterna verkar gesken av. Därför fortsätter vi att bereda frågan och kommer att återkomma till riksdagen.

Anf. 37 HELENA LEANDER (MP):

Herr talman! I Sverige har vi 16 miljömål. Naturvårdsverket bedömer att vi som bäst klarar två av dem med dagens politik.

Ett av de mål vi ser ut att missa är Ett rikt växt- och djurliv. Där går utvecklingen åt fel håll, bedömer Naturvårdsverket. Det saknas styrmedel och resurser. Också de andra mål som hänger ihop med biologisk mångfald ser vi ut att missa.

Därför var förväntningarna höga när miljöministern i dag presenterade en proposition om biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Visst finns det fina tankar i propositionen, inte minst om värdet av ekosystemtjänster, men jag har svårt att hitta de konkreta förslag som verkligen svarar mot utmaningarna.

Bedömer miljöministern att vi kommer att vända miljömålsfiaskot med hjälp av dessa förslag?

Anf. 38 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Regeringen har i dag på morgonen fattat beslut om en ny proposition om ekosystemtjänster och biologisk mångfald. Jag är glad att vi har fattat beslutet. Sist det gjordes ett stort tag på området i Sverige var efter Riokonferensen 1992 när Olof Johansson lade fram en proposition på området.

Det är därför roligt att nu presentera en inriktningsproposition där vi lägger fram förutsättningarna för vad som behöver göras och där vi sätter det ambitiösa målet att skydda 20 procent av Sveriges yta och 10 procent av Sveriges marina områden. Särskilt viktigt är det att vi nu tar ett ordentligt grabbatag i fråga om skydd av marina miljöer.

Jag är glad över den proposition vi har presenterat i dag.

Anf. 39 HELENA LEANDER (MP):

Herr talman! Frågan var inte om ministern var glad utan om vi kommer att klara miljömålen. Det är inte nödvändigtvis samma sak.

Det är bra att det finns en inriktning, och den är säkert fin. Tidigare regeringar har lagt fram mer konkreta propositioner ämne för ämne. Hur gör vi med skogen? Hur gör vi med haven?

Här kommer ett fint tänk om ekosystemtjänster, men vi behöver också de konkreta åtgärderna för till exempel skogen. De förslag som läggs fram här fungerar i precis samma takt som Naturvårdsverket i dag dömer ut som helt otillräcklig. Skogen ska skyddas i den takt som sker i dag och som Naturvårdsverket bedömer är för långsam. Då kommer vi inte att klara miljömålen. Så kan man gå igenom område för område.

Jag vill återigen få svar på min fråga: Klarar vi miljömålen?

Anf. 40 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Om vi inte gör någonting kommer Sverige inte att klara miljömålen. Några kommer vi att klara, några inte. Det är därför som vi nu arbetar igenom de olika områdena på ett tydligt och konsekvent sätt.

Alldeles före jul fattade vi ett beslut om en proposition som gäller kemikalier. Under de tillämpbara miljömålen satte vi upp etappmål och

talade om hur målen ska uppnås. Precis på samma sätt gör vi med biologisk mångfald. Vi talar om var grunden ligger. Vi talar om åt vilket håll arbetet ska gå. Vi sätter målen att skydda 20 procent av Sveriges yta och 10 procent av våra marina områden. Vi talar om hur det ska gå till, och vi lägger ut ett antal uppdrag.

Miljömålen uppnås genom att se till att de arbetas igenom med hjälp av etappmål och genom att få fart på arbetet. Det är precis vad vi har gjort för biologisk mångfald och ekosystemtjänster, det vill säga basen för hela arbetet.

Cirkulär migration

Anf. 41 MIKAEL CEDERBRATT (M):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Billström.

Jag satt i Kommittén för cirkulär migration och utveckling. När vi arbetade med frågan var cirkulär migration ett okänt begrepp, men vi hör numera mer och mer frekvent talas om det.

Jag tänkte höra om statsrådet kan redogöra för hur han tänker i ämnet och hur arbetet som kommittén utförde tas till vara.

Anf. 42 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Globaliseringen och den ökade rörligheten ställer högre krav på våra system för migration än vad som har fallit tidigare. Därför är jag glad över att vi har tagit steget och lagt fram lagrådsremissen, som sedan kommer att bli en proposition som vi ska lägga fram tillsammans med Miljöpartiet.

Detta kommer att leda till att vi ökar möjligheterna för människor att röra sig över gränserna flera gånger. Det är det som cirkulär migration handlar om. Det kommer i sin tur att leda till att vi kommer att kunna dra större ekonomisk nytta av de människor som på det viset kan komma till Sverige som studenter, företagare och anställda i olika verksamheter. Det är viktigt.

Anf. 43 MIKAEL CEDERBRATT (M):

Herr talman! Inom det här området värnas särskilt doktoranders och internationella studenters möjligheter till cirkulär migration. Det gäller både för deras egen skull och för vårt lands möjlighet att ligga i framkant. Hur ser statsrådet på doktorandernas och studenternas möjligheter till cirkulär migration?

Anf. 44 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Just doktoranderna är en grupp som ligger mig särskilt varmt om hjärtat efter alla mina resor runt om i Sverige. Doktoranderna kommer nu på samma sätt som arbetskraftsinvandrare att kunna kvalificera sig för ett permanent uppehållstillstånd i Sverige under sin forskarutbildningstid. Det kommer att bli mer attraktivt för internationella doktorander att välja Sverige som studiedestination. Dessutom kommer det att bli möjligt för studenter att stanna kvar och söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att starta näringsverksamhet i Sverige efter slutförda högskolestudier.

Allt detta är naturligtvis viktigt för vår konkurrenskraft och tillväxt, som vi alla värnar om, och för den politik som regeringen för på det här området och som går ut på att vi ska kunna dra den största nytta vi kan av de människor som har valt att lägga tid och energi på att ta sig till Sverige och gå igenom en doktorandutbildning eller vara internationell student här.

Regeringens sparpaket och invandringen

Anf. 45 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! För ett par veckor sedan föreslog regeringen ett sparpaket som bland annat består av höjda fordonsskatter, sänkta studiebidrag och kraftigt försämrade villkor för pensionssparande. Den argumentation som framfördes var att man ville ta ansvar för det finanspolitiska ramverket för att kunna uppnå överskottsmålet. Av totalt 21,7 miljarder kronor i ökade oplanerade utgifter som har uppstått sedan höstbudgeten presenterades kan 19,2 miljarder härledas direkt till utgiftsområdena migration och integration, det vill säga en större invandring än väntat.

Min fråga är om det är regeringens uppfattning att Sveriges invandring över huvud taget påverkas av de beslut som regeringen tar. Är det orimligt att anta att man genom politiska beslut kan styra över invandringsvolymerna?

Anf. 46 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Sverigedemokraterna börjar tala om Sveriges budget inför hösten. Det stämmer att vi vill finansiera våra reformer för mer kunskap i skolan, för en levande landsbygd, förbättrade miljöåtgärder och fler jobb och småföretag i hela landet genom att finansiera allt krona för krona.

Vi tycker att det är viktigt. Vi vill inte ha ett brunt luftslott där man skär ned på invandringen för att på det sättet kunna finansiera andra reformer som Sverigedemokraterna förespråkar. Det handlar om att se på vissa skattehöjningar och vissa utgiftsminskningar för att finansiera just en god skola och få fler jobb.

Nej, jag ser inte långsiktiga kostnader för invandringen i Sverige. Invandringen har byggt Sverige starkt. Vi ska ha en öppenhet mot omvärlden, och vi ska välkomna de människor som vill bo, jobba och verka i Sverige. Det är det som i framtiden kommer att bygga Sverige starkt.

Anf. 47 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! Det är intressant att samtidigt som vi ser att invandringen är en väldigt stor budgetpost hävdar man att det inte skulle kosta oss något. Ringer det inte någon klocka då man åter tvingas höja anslagen för att täcka kostnaderna för invandring? Det handlar om 19,2 miljarder.

Jag skulle vilja påminna ministern om att 70 procent av asylsökandena till Sverige kommer landvägen och således faller under Dublinförordningen, som innebär att asylansökan bör ske i första EU-land. Migrationsverket gör bedömningen att huvuddelen av UNHCR-migranterna kommer från länder som har skrivit under förordningen.

Är det regeringens mening att Sverige över huvud taget ska vara anslutet till Dublinförordningen? Vilka initiativ har regeringen tagit för att tillse att förordningen faktiskt gäller för Sveriges och unionens del?

Prot. 2013/14:83
13 mars

Frågestund

Anf. 48 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Bomber kommer över barn och kvinnor i Syrien. Krig pågår i Afghanistan och i stora delar av Afrika. Människor flyr sina hem, flyr från sin familj och släkt. Sverigedemokraternas svar på detta är: Håll gränsen och stäng dörren, kasta gärna bort nyckeln.

Det är inte solidariskt. De är inte någonting som ska vara ledande för Sverige framöver. Av den anledningen valde alliansregeringen 2006 att tillsammans med Miljöpartiet verka för ett öppnare och mer humant samhälle där vi tar hand om de flyktingar som flyr undan krigets fasor. Det är jag väldigt stolt över.

Det innebär kostnader, för människor ska bo någonstans när de kommer till Sverige. Barn ska kunna lära sig svenska språket eller matte, till exempel. De kommer med skador som tvingar sjukhusen att se till att dessa läks. Jag är beredd att ta de kostnaderna för att människor ska kunna hitta en fristad här i Sverige.

På längre sikt är jag övertygad om att en invandring berikar Sverige. Det skapar jobb i Sverige och ger skatteintäkter som gör det möjligt för oss att fortsatt vara ett framgångsrikt land.

(Applåder)

Naturvårdsverkets mål för utsläpp av växthusgaser

Anf. 49 JENS HOLM (V):

Herr talman! Sommaren 2011 gav regeringen Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram en färdplan om inga nettoutsläpp av växthusgaser till 2050. Naturvårdsverket redovisade ett väldigt omfattande arbete, skulle jag vilja säga, i form av en färdplan för inga nettoutsläpp till 2050. Verket redovisade sitt förslag i slutet av 2012. Jag tycker att det är ett intressant förslag som borde kunna ligga till grund för den omfattande omställning som vi behöver göra för att vi ska nå nollutsläpp i Sverige i framtiden.

Nu har det gått nästan ett och ett halvt år sedan Naturvårdsverket presenterade sitt förslag. Jag skulle vilja veta när ni i regeringen kommer att presentera ett förslag som är baserat på Naturvårdsverkets förslag till Färdplan 2050. Kommer det förslaget att landa här i riksdagen så att vi kan ta ställning till det?

Anf. 50 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Ärade ledamöter och åhörare! Det är roligt att få en fråga om Sveriges klimatpolitik. Vi har diskuterat det många gånger.

Sverige har oerhört tuffa klimatmål. Vi ska minska utsläppen med 40 procent till 2020. Vi ska ha en fossiloberoende fordonsflotta 2030, och vi ska vara neutrala som land 2050.

Vi jobbar med de här frågorna på många olika sätt i Regeringskansliet just därför att vi har tuffa mål. Just nu ligger vi på linje för att

klara för vårt mål till 2020. För redan ett par år sedan var vi klara med det mål som vi har lovat i EU:s klimatpaket.

Förutom Naturvårdsverkets material fick regeringen för en tid sedan in en utredning om den fossiloberoende fordonsflottan, som vi nu bereder i Regeringskansliet. Jag ber att få återkomma.

Anf. 51 JENS HOLM (V):

Herr talman! Miljöministern och jag har debatterat den svenska klimatpolitiken många gånger. Vi i Vänsterpartiet anser att det som görs inom den svenska klimatpolitiken inte är tillräckligt. En tredjedel av våra utsläppsminskningar görs genom att regeringen köper billiga utsläppskrediter i andra länder – bara som ett exempel.

Men frågan handlar om en mycket konkret sak, nämligen Naturvårdsverkets förslag till färdplan för nollutsläpp till 2050. För ungefär ett och ett halvt år sedan lade Naturvårdsverket fram ett konkret underlag. Jag som riksdagsledamot är förstas intresserad av att veta ifall det kommer att landa, i form av till exempel en proposition från regeringen, i riksdagen. I regeringens lista över kommande propositioner ser jag ingenting om Naturvårdsverkets förslag till Färdplan 2050. Det oroar mig en smula.

Miljöministern kan kanske bringa lite mer klarhet i detta och berätta ifall regeringen kommer att lägga fram en proposition till riksdagen baserad på Naturvårdsverkets förslag till Färdplan 2050 för nollutsläpp.

Anf. 52 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Jag tar vid där jag slutade i mitt förra inlägg. Vi har precis fått utredningen om en fossiloberoende fordonsflotta, en utredning som innehåller ett helt smörgåsbord med olika förslag på hur vi ska nå våra olika mål, precis som Naturvårdsverkets material innehåller ett smörgåsbord av förslag till hur vi ska nå våra olika mål.

Det vi nu gör är att vi bereder detta i Regeringskansliet. Vi tittar på kostnader och samhällseffekter. I den långa listan från Naturvårdsverket och fordonsutredningen men även från andra utredningar finns det förstas förslag som man kan tycka är bra, andra som man tycker är dåliga. Det finns enkla förslag, och det finns förslag till lösningar som blir väldigt dyra och som drabbar medborgare och gör att människor inte kan bo i alla delar av landet.

Detta kräver en viss tid. Under tiden ser vi till att Sverige minskar sina utsläpp samtidigt som vi har jobbat oerhört hårt den senaste tiden för att se till att EU får en position som gör att EU kan vara aktivt i förhandlingar om klimatmål.

Ungdomsarbetslösheten

Anf. 53 ROGER HADDAD (FP):

Herr talman! Jag har en fråga till näringsminister Annie Lööf.

När det gäller den faktiska ungdomsarbetslösheten – de som varken studerar eller arbetar – krävs det fortsatta insatser. Även om det ibland överdrivs i debatten är det ett problem. Regeringen har ju sagt att jobb och utbildning är mycket viktigt, och inte minst att fortsätta att ställa om

utbildningssystemet, yrkesutbildningarna, satsning på yrkesvux och yrkeshögskoleplatser men också yrkeslärlingsanställningsavtal, yrkesavtal, med kraftiga subventioner.

Jag får indikationer på att det inte går så snabbt som man skulle önska, så frågan till statsrådet Annie Lööf blir: Vad tänker regeringen göra åt detta?

Anf. 54 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Tack, Roger Haddad, för en fråga som berör en viktig utmaning för Sverige, nämligen att få ned ungdomsarbetslösheten, att få fler unga att möta vuxenlivet med jobb och lön.

Här har regeringen halverat arbetsgivaravgifterna för att anställa unga människor, och nu kommer man att sänka dem ytterligare. Den sänkta restaurangmomsen har varit viktig. Vi återinförde lärlingsutbildningen i Sverige för ett antal år sedan, och det har varit viktigt.

En sista viktig del är YA-jobben, eller yrkesintroduktionsavtalen. De påbörjades i mitten av januari. Anledningen till att de kommer att bli en framgång är att fack och arbetsgivare har enats om villkoren, och regeringen lägger in handledarstöd och sänkta arbetsgivaravgifter.

Än kan vi inte se så många. Det är ett femtiotal nya jobb som har skapats under en och en halv månad, men jag hoppas att det i förlängningen kommer att skapas tiotusentals nya jobb, eftersom det är det unga människor behöver. Här har verkligen fackförbunden, arbetsgivarna och regeringen gjort något unikt i svensk politik.

Anf. 55 ROGER HADDAD (FP):

Herr talman! Tack så mycket, statsrådet, för svaret!

När man lanserade detta i höstas hade man något slags prognos om 25 000–30 000 yrkesintroduktionsanställningar per år. Det är ett väldigt stort antal. Vi måste göra det här för att få ned ungdomsarbetslösheten och få in ungdomar i arbetslivet.

Är det konstruktionen som inte har lockat? Eller är det fortfarande så nytt att man inte känner till det, inte minst med tanke på de kraftiga subventioner som arbetsgivare i dag får för ungdomar som är 15–24 år?

Anf. 56 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Precis som Roger Haddad säger är detta en helt ny anställningsform i Sverige. Den startade den 15 januari i år och har alltså varit i gång bara ett antal månader. Men det är också en helt central reform för att på lite längre sikt, som regeringen har sagt, skapa tiotusentals jobb. I dag finns det runt 50.

Jag är övertygad om att om fack och arbetsgivare fortsätter sitt arbete med att teckna avtal inom sina områden kommer vi att se fler jobb för unga växa fram runt om i landet.

Regeringen har bland annat tillskrivit alla kommunstyrelseordförande runt om i landet, eftersom kommunerna är en väldigt viktig arbetsgivare för unga människor och en viktig arbetsgivarpart. Vi vill se till att både den offentliga sektorn och det privata näringslivet tar ett ansvar för att sänka kostnaderna för att anställa unga och använda dessa YA-jobb, som är viktiga. Detta bygger på att fack och arbetsgivare har kommit överens

om avtal och att regeringen går in med sänkta arbetsgivaravgifter och handledarstöd för att få fart på det.

Det innebär också att man inte kan höja kostnaderna för unga, som Socialdemokraterna vill. YA-jobben är till för att sänka kostnaderna för unga och på det sättet se till att ungdomsarbetslösheten minskar.

Musik- och kulturskolorna

Anf. 57 GUNILLA SVANTORP (S):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Lena Adelsohn Liljeroth.

I går hade vi ett seminarium i riksdagen där Stockholms musikpedagogiska institut på ett väldigt bra sätt berättade om de utmaningar som de ser att Sveriges alla musik- och kulturskolor har. De gav oss också en bra nulägesbild. Bland annat berättade de att det är så många som 427 000 elever som varje år går i musik- och kulturskolan och att det är en stor och viktig arbetsplats för bortåt 7 000 lärare. En viktig utmaning är att det årligen kommer att finnas behov av ca 300 nya lärare.

Det som oroar mig och många med mig är att det inte finns någon nationell viljeinriktning för musik- och kulturskolorna. Jag undrar därför om regeringen anser att musik- och kulturskolorna behövs och i så fall vilket erkännande regeringen ger till musik- och kulturskolan som kunskapsskola.

Anf. 58 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M):

Herr talman! Gunilla Svantorp och jag är helt eniga om att musik- och kulturskolorna spelar en stor roll. Alla som är här inne i kammaren och många andra vet också att detta är en kommunal angelägenhet och någonting som man ofta prioriterar i kommunerna.

Men det är inte den enda aktör som arbetar med kultur för barn och unga eller musik för den delen. Även studieförbunden har en viktig roll, och Alliansen har ökat anslagen till studieförbunden. Ofta anger studieförbunden att det är de som ligger bakom mycket av det svenska musikundret.

Det finns också orkestrar över hela landet. Vi har i våra instruktioner i regleringsbrev varit tydliga med att kultur för barn och unga ska vara prioriterad också för dem. Jag kan med glädje se när jag reser runt i landet hur man arbetar målmedvetet för att nå barn och unga, som kan komma, delta i repetitionerna, pröva olika instrument och börja lära sig spela.

Men det är riktigt att musikskolorna också spelar en stor roll.

Anf. 59 GUNILLA SVANTORP (S):

Herr talman! Tack, kulturministern, för svaret!

Det man som regering tycker är viktigt vill man också vara med och sätta nationella mål kring. Det är det jag saknar i den här frågan.

När EU har fastställt att en av åtta nyckelkompetenser för livslångt lärande är kulturell medvetenhet och kulturella utbudsformer förstår inte jag att man å ena sidan kan säga ja till det och å andra sidan inte nationellt prioritera verktygen för att uppnå den kompetensen.

Jag vill därför avslutningsvis fråga kulturministern igen om det finns någon avsikt hos regeringen att ta initiativ till att i samarbete med andra intressenter utarbeta en nationell strategi för Sveriges kultur- och musikskolor.

Prot. 2013/14:83
13 mars

Frågestund

Anf. 60 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Herr talman! Efter att vår regering tillsatte Kulturutredningen är kultur för barn och unga för första gången ett nationellt kulturpolitiskt mål, och det är styrande för alla verksamheter.

Gunilla Svantorp nämnde Europeiska unionen. Vi har där verkat bland annat för att kultur inte bara ska ses som viktig för jobb utan också har ett värde i sig. Det var med stor glädje som jag och många andra kunde ta del av den nya statistiken från EU-kommissionen som visade att vi i Sverige är de mest kulturaktiva i hela Europeiska unionen.

Jag hör att frågan nu gäller framför allt musik- och kulturskolorna. Jag tar gärna ett samtal med utbildningsminister Jan Björklund för att höra om det finns någonting vi kan göra för att ytterligare stärka dem. Men jag vill samtidigt framhålla att det sker så mycket bra runt om i hela Sverige och att våra barn och unga verkligen har tillgång till högt kvalificerad kultur.

Åtgärder för ökad export

Anf. 61 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Herr talman! År 2010 antog regeringen en vision för ökad export till 2015: Den skulle fördubblas. Det var en mycket god ambition. Tyvärr har vi inte kommit så långt på den resan som vi borde när vi nu skriver 2014. År 2015 känns ganska nära.

40 åtgärder för hur man ska nå visionen och målet är presenterade, och av dem har man klarat 26. Om vi går in och granskar dem lite närmare känns de inte så där jätteimponerande i förhållande till att detta mål ska lyckas.

Mot bakgrund av detta blir min fråga till handelsministern: Vilka åtgärder avser handelsministern att vidta så att fler små och medelstora företag kan komma ut på nya marknader?

Anf. 62 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr talman! Tack, Carina Adolfsson Elgestam, för en viktig fråga!

Vi gick redan i ett ganska tidigt skede ut och reviderade målet om att fördubbla exporten till 2015 när vi såg att omvärlden inte återhämtade sig i den takt som tidigare var förväntat.

Vi har haft en finanskris i hela världen, som började 2008 och fortsatte under hela 2009. Den svenska exporten gick ned med 17 procent. Det var då som vi startade med dessa åtgärder för att se: Hur kan vi ytterligare effektivisera? Hur kan vi ytterligare bidra till att hjälpa företagen att öka sin export?

I detta är naturligtvis ett viktigt mål att se till att göra bättre tjänster för små och medelstora företag – ett arbete som har pågått och som fortfarande håller på att vässas i flera olika myndigheter.

Anf. 63 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Herr talman! Svaret från handelsministern känns inte så där jättetillfredsställande, särskilt inte i fråga om konkreta åtgärder.

I Sverige är det mer än 400 000 som är arbetslösa i dag. Ganska många av dem är arbetslösa på grund av att Sverige har tappat vad gäller exportmarknader. Just därför är denna fråga så oerhört viktig, och det behövs konkreta åtgärder.

Riksrevisionen har gjort en granskning och är ganska kritisk utifrån att det saknas exempelvis samordning mellan såväl myndigheter som departement.

Med tanke på att både Näringsdepartementet och Utrikesdepartementet i viss mån har ansvar för främjandeinsatserna känns det ganska oroväckande att inte våra svenska små och medelstora företag kommer ut på nya marknader.

Jag hoppas att ministern återkommer med ett bättre svar.

Anf. 64 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr talman! Vi har vidtagit flera viktiga åtgärder; jag vill särskilt nämna en. Det handlar om en sammanslagning av Exportrådet och Invest Sweden, som numera är Business Sweden, just för att få bättre samordning och mer effektivisering. Socialdemokraterna var faktiskt det enda partiet i Sveriges riksdag som var emot det förslaget.

Vi har också vidareutvecklat tjänster inom Business Sweden för fler små och medelstora företag, bland annat genom att ha profiler mer riktade till just dessa. Vi har anställt fler regionala exportrådgivare som har kunnat hjälpa mindre företag ut i världen. Vi vet att både Svensk Exportkredit, Exportkreditnämnden och andra också satsar mer, särskilt på små företag. Jag håller alltså inte med Carina Adolfsson Elgestam i den delen.

Dessutom ser vi att många företag nu tar sig ut på nya marknader utanför EU. Exportprofilen har förändrats något. Det tycker jag är väldigt glädjande – att fler vågar ta det globala steget direkt.

Statliga medel till kommunerna

Anf. 65 KARIN ÖSTRING BERGMAN (C):

Herr talman! Min fråga är till statsrådet Löf.

I dag har jag partikolleger på läktaren som är kommunpolitiker i Västsvetige eller ska bli kommunpolitiker efter valet. De undrar vilka förslag regeringen har för att underlätta för kommunerna i vårbudgeten.

Anf. 66 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Den kommunala verksamheten har ju fokus på framför allt välfärdstjänster: skola samt vård och omsorg.

Vi lägger våra förslag inför höstens budget, men från regeringens sida har vi redan nu varit ute och framhållit en offensiv skolsatsning i miljardklassen. Den här veckan har vi fyra allianspartiledare presenterat en satsning på mindre klasser i skolan och fler utbildade lågstadielärare – faktiskt en 40-procentig ökning av platser för lågstadielärare – men också en tioårig grundskola. Allt det här finansieras från staten ned till kommunerna, som har ansvaret för skolans utveckling.

Vi tror att miljardsatsningen på skolan och eleverna, som givetvis kanaliseras via landets alla kommuner, kommer att leda till högre kunskaper och att fler barn i tidig ålder får möta fler duktiga lärare.

Det är alltså en konkret sak i höstens kommande budget: en offensiv satsning på skolans område.

Anf. 67 KARIN ÖSTRING BERGMAN (C):

Herr talman! Jag undrar om det är någon satsning på förskola också. Men det kanske statsrådet sade.

Anf. 68 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Skolan är ju allt från förskolan upp till högre utbildning. Jämför man de satsningar som finns i dag och de som fanns 2006 lägger alliansregeringen 7 miljarder mer 2014 än 2006 på skolan – från förskolan upp till komvux. Det är inte bara resurserna som spelar roll utan även innehållet och kunskapsfokuseringen.

Tidigare nämnde jag den lågstadiesatsning som regeringen kommer att göra för elever och lärare. Men vi har också presenterat en förskolesatsning där vi ser till att få fler utbildade förskollärare och mindre barngrupper i förskolan.

Det här är ett kommunalt ansvar, men vi ser att det är viktigt för både våra yngre och våra äldre barn som går i grundskolan att man får resurser för att kunna minska grupperna och få fler utbildade lärare. Av den anledningen väljer regeringen att göra denna välfärdssatsning under årets budget.

Konkurrensen på biogasområdet

Anf. 69 LARS JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tänker ta upp frågan om den fossiloberoende fordonsflottan mer konkret.

I veckan startades en stor biogasanläggning i Göteborg. Det var Göteborg Energi som gjorde det. Anläggningen är den största i Sverige, en investering på 1 ½ miljard kronor. Det kommer att innebära att 15 000 bilar eller 400 bussar årligen kommer att kunna köras med biogas.

Det är en stor satsning. Men ett stort problem – och det är inte bara ett problem i Göteborg utan kommer att vara ett problem i hela landet – är illojal konkurrens från olika EU-länder där man kan starta biogasanläggningar med stort statligt stöd och sedan exportera biogasen till Sverige. Här undandrar man andra möjligheten att starta liknande biogasanläggningar eftersom konkurrensen är illojal.

Vad vill statsrådet Lena Ek göra åt detta?

Anf. 70 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Vi är tillbaka på klimatfrågorna och vad vi ska göra i det sammanhanget men också på teknikutveckling och innovation samt allmänna miljöfrågor. Jag ska försöka ta så mycket jag kan på de två minuter jag har till förfogande.

Rent allmänt är det naturligtvis så att frågan om transportsektorns utsläpp är oerhört viktig. Jag tycker att det är roligt att se att de utsläppen

nu till vissa delar går ned och att fordonsflottan har förbättrats så otroligt mycket. När alliansregeringen tillträdde hade Sverige en fordonsflotta som tekniskt sett var jämförbar med Albanien. I dag har vi en fordonsflotta som är bland de modernaste i Europa.

Nu gäller det att hantera de olika bränslena teknikneutralt men samtidigt se till att de utvecklas. Jag ber att få återkomma.

Anf. 71 LARS JOHANSSON (S):

Herr talman! Det var ju inte riktigt ett svar på min fråga.

Det pågår alltså ett arbete med att skapa biogasproduktion i olika delar av Europa. Det är viktigt att man stimulerar den produktionen i respektive land och inte med statsstöd konkurrerar ut biogasproduktionen i ett annat land. Det var det som var frågan.

Kommer den svenska regeringen att dra till exempel Holland och Belgien inför EU-domstolen eftersom man gör just detta i dessa två länder? Det är det som är frågeställningen.

Vad gör regeringen? Om inte regeringen agerar nu kommer detta att sätta stopp för biogasanläggningar i Sverige. Då missar vi vår möjlighet att få ned fossila bränslen och få över fler och fler av våra fordon på den fossilfria gasen, alltså biogas. Det är det som är frågeställningen.

Vad gör regeringen inom EU för att se till att man arbetar på likvärdiga konkurrensvillkor?

Anf. 72 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! I Sverige stöder vi teknikutvecklingen för hela bilbranschen men särskilt för de miljöbilar och miljöbränslen som inte bara skapar jobb här utan också bidrar till miljö- och klimateffekter. Det är naturligtvis otroligt viktigt.

Det innebär att vi ser till att här finns teknikutvecklingsstöd och stöd för innovation. Vi har historiskt höga miljöforskningsanslag, och vi försöker också med skattemedel se till att kostnaden för alternativa bränslen är lägre än för fossila bränslen.

När det gäller de andra alternativa bränslena såg vi förra året till att höja kraven på inblandning också i de fossila bränslena så att låginblandningen blir bättre och högre i procentgrad.

Vi använder inte olagliga statsstöd i Sverige på det viset. Jag kan inte svara på hur det ser ut i andra länder. Det är inte Sveriges ansvar att se till att man inte har olagliga statsstöd i Belgien; det är kommissionens ansvar. När vi ser och spårar sådana här effekter påtalar vi naturligtvis det för kommissionen. Det är kommissionen som ser till att man inte fuskar med reglerna.

Finska tv-sändningar i Sverige

Anf. 73 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! År 1986 gjordes en överenskommelse mellan den svenska och den finska regeringen om att göra det möjligt att sända finsk tv i Sverige och svensk tv i Finland. Det var till stor glädje för många på båda sidor om Bottenhavet.

Möjligheterna för sverigefinnarna att ta del av finska nyhetsprogram – det kan vara sport, kultur och så vidare – är viktig. Vi ska också komma ihåg att det är viktigt för dem att kunna följa finska valrörelser, val till riksdag och av president. Man kan göra det via TV Finland.

Nu har det kommit oroande signaler om att man ska begränsa finska Yles sändningar i Sverige. Men i Finland kan man se SVT över hela landet.

Min fråga är: Har kulturministern ambitionen att föra en dialog med den finska regeringen om möjligheten att se TV Finland här i Sverige?

Anf. 74 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Herr talman! Frågan är som bekant inte helt ny. Jag har haft kontakter med den finska regeringen, men det har då rört en annan fråga. Då handlade det om de boende på Åland, som var angelägna om att kunna se svensk tv. Det får de inte riktigt, på grund av upphovsrättsfrågor.

Jag träffade nyligen en kollega till Raimo Pärssinen som sade att man planerar en uppvaktning hos mig från det tvärpolitiska nätverk här i riksdagen som värnar svensk-finska relationer. Det ser jag mycket fram emot. Jag kan samtidigt säga att vi från regeringens sida verkligen har stärkt minoritetsspråken, vilket vi har talat om tidigare. Det har vi bland annat gjort via språklagen och uppdrag till Institutet för språk och folkminnen. Det gäller även möjligheten till hemspråk, förvaltningsområdena och inte minst public service, som har ett särskilt uppdrag att utveckla detta.

Anf. 75 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! I Sverige finns det i dag ca 700 000 sverigefinnar, mig själv inkluderad. Precis som det är viktigt för oss att stärka och vidmakthålla det finska språket i Sverige är det viktigt att det svenska språket vidmakthålls och stärks i Finland. Det är oerhört viktigt att man över hela Sverige kan ha samma möjligheter att se finsk tv som man har i Finland. Vi vet att finska språkets ställning har försvagats och fortsätter att försvagas. Ett bra sätt att revitalisera språket är naturligtvis att människor kan ta del av tv, kulturprogram och så vidare.

Det är alltså en jätteviktig fråga för en jättestor grupp. Det gläder mig att ministern känner till att det är en uppvaktning på gång. På mitt arbetsrum ligger det högar av brev om just detta, så vi får väl ordna det från den fina förening som finns här i riksdagen.

Anf. 76 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Herr talman! Ni är varmt välkomna att komma upp och tala med oss om det, Raimo Pärssinen!

När det gäller det Raimo Pärssinen tog upp om hur man i Finland har problem att stärka svenskan – för det här är ömsesidigt – oroar det mig i allra högsta grad att det finns en kampanj mot svenskan från Sannfinländarna. Den är såväl vulgär och grov som osaklig.

Vi har en lång gemensam historia – drygt 600 år – och vi försöker på olika sätt stärka språken för att man ska kunna ta del av finska också i Sverige. Det har vi gjort genom bland annat språklagen och nya anslag.

Det tycker jag är positivt, och det har vi alla glädje i dag. Den digitala teknik som finns i dag gör det också möjligt att få till exempel filmer översatta så att man lättare kan följa dem på exempelvis finska.

Ni är dock välkomna, Raimo Pärssinen!

Småföretagens anställningsmöjligheter

Anf. 77 MAGNUS SJÖDAHL (KD):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Annie Lööf.

Att så många som möjligt har ett arbete att gå till är viktigt av flera skäl. Det handlar om att få känna sig delaktig och behövd, och för samhället i stort är det genom arbete och skatteintäkter vi har möjlighet att finansiera våra gemensamma åtaganden. Där ser vi glädjande resultat av regeringens politik: Tack vare – inte trots, utan tack vare – att vi sänkte skatten på arbete har vi fått ökade skatteintäkter totalt.

Jag menar att vi måste se vad vi kan göra för att underlätta för människor att starta företag, och inte bara starta utan också gå vidare så att småföretagare vågar anställa. Jag bedömer att det finns en stor potential att skapa arbetstillfällen i landets alla småföretag. Min fråga är hur näringsministern tänker att vi på bästa sätt ska göra för att stimulera fler småföretag som i dag kanske inte har någon anställd alls att våga ta steget och anställa sin första medarbetare.

Anf. 78 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Vad glad jag blir över Magnus Sjödahls fråga! Den delar nämligen den syn jag själv har på hur jobben ska växa fram i hela landet. Det är nämligen inte genom målsättningar, strategier, innovationspolitiska råd eller liknande som jobben skapas. De skapas inte ens genom konstgjorda åtgärder, som vi ibland debatterar här i riksdagen, utan genom att vi skapar goda villkor för jobbskaparna: landets småföretagare.

Regeringen har under väldigt många år sänkt arbetsgivaravgifterna, och vi har sänkt egenavgifterna från årsskiftet. Det kommer vi att fortsätta med om finansiering finns. Vi har också minskat regelkrånglet – vi är den första regeringen någonsin som har minskat regelkrånglet. Vi har även stoppat en del krav från oppositionen, som månadsuppgiftslämning och annat, för att minska regelbördan. Vi kommer att fortsätta att arbeta med principen ”en dörr in” för uppgiftslämnande, det vill säga att man ska få lämna uppgifter *en* gång till *ett* ställe. Det är någonting vi vill ha på plats under 2015.

Anf. 79 MAGNUS SJÖDAHL (KD):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Det finns väldigt många enmansföretag – eller, om man så vill, enkvinnasföretag – i landet. Många tvekar inför att bli arbetsgivare, av flera skäl. Det är ett stort ansvar och naturligtvis en stor kostnad.

Hur ser statsrådet på tanken att rikta en nedsättning av arbetsgivaravgifterna direkt till de minsta företagen? Det handlar alltså om en form av grundavdrag vid debiteringen som skulle göra det avsevärt förmånligare att anställa den första medarbetaren. Jag tror att det skulle vara ett verk-

samt medel för att sänka tröskeln för landets alla soloföretagare att gå från att jobba och slita själv till att faktiskt bli arbetsgivare, det vill säga ta det första steget och sedan kunna växa vidare.

Prot. 2013/14:83
13 mars

Frågestund

Anf. 80 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Vi följer attityderna till företagande, och den faktiska statistiken, varje år. Det är väldigt glädjande att se att fler unga, fler kvinnor och fler äldre, alltså pensionärer, driver företag i dag jämfört med 2006.

Vi har också sedan 2006 konsekvent sänkt kostnaderna, minskat regelkrånglet och ökat tillgången till kapital, inte minst genom det investeraravdrag som trädde i kraft den 1 december förra året. Vi kommer att fortsätta med det, för det är genom goda villkor för företagande vi får fler jobb i hela landet.

Samlat från regeringens sida har vi inga paket vad gäller arbetsgivaravgifter inför nästkommande mandatperiod än, utan det återkommer vi till när vi presenterar Alliansens valmanifest. Från enskilda partier i regeringen finns det dock förslag som innebär sänkta arbetsgivaravgifter riktade till mindre företag.

Högskolebehörigheten i gymnasiernas yrkesprogram

Anf. 81 PIA NILSSON (S):

Herr talman! Min praoelev Natalie går i årskurs 8 och sitter uppe på läktaren. Hon undrar precis som jag, Annie Löf, varför högskolebehörigheten inte är obligatorisk i alla gymnasieprogram. Natalie har inte gjort sitt gymnasieval än, men det är snart dags.

Det var tidigare obligatoriskt, och sedan har regeringen tagit bort möjligheten. Då löd huvudargumentet att alla minsann inte skulle bli akademiker. Sedan backade man, och nu låter man huvudmännen ge möjlighet för eleverna att läsa in den allmänna högskolebehörigheten på åtminstone sju av de tolv yrkesprogrammen – om huvudmännen kan ge den möjligheten. Det är alltså kommunernas välvilja det hänger på; det är inte ett obligatorium.

Jag undrar hur huvudargumentet lyder den här gången – varför låter man över huvud taget kommuner göra detta? Jag undrar också: Varför inte släppa det här fritt? Låt det omfatta alla yrkesprogram, så att till och med alla elever på naturbruksgymnasier kan ta del av det. Varför säga att vissa får men inte andra?

Anf. 82 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Vad glad jag blir att du väljer att praktisera i riksdagen, Natalie! Jag hoppas att du får lära dig mycket under denna vecka.

En av de saker vi nu diskuterar är en stor villfarelse Socialdemokraterna försöker framföra angående det svenska skolsystemet. Det är nämligen inte så att man inte får någon högskolebehörighet när man går yrkesprogram, utan oavsett vilket program man går i skolan har man möjlighet att få högskolebehörighet. Regeringen Persson hade tidigare ett mål om att 50 procent av årskullen skulle gå vidare mot högre utbildning.

Man nådde aldrig det. Den här regeringen är nu på väg upp mot 60 procent. Vi överstiger alltså vida det regeringen Persson aldrig nådde.

För mig är det viktigt att ha en gedigen lärlingsutbildning, för det praktiska och det man gör med händerna ska vara minst lika mycket värt som det teoretiska och det man gör på de teoretiska programmen. Alla som vill ha behörighet till högre utbildning och kunna söka vidare kan göra det även genom det skolsystem vi har i dag.

Anf. 83 PIA NILSSON (S):

Herr talman! Kallar du det villfarelse, Annie Lööf? Faktum är att det är ni som har tagit bort den obligatoriska högskolebehörigheten för yrkesprogrammen. Sedan låter ni kommunala skolhuvudmän ge eleverna möjlighet att läsa in det genom att använda sina individuellt val-poäng till detta. Det är någonting eleverna som går på de studieinriktade programmen inte behöver göra. Faktum är också att ni har backat från det ställningstagande ni hade från början, det här att alla inte skulle bli akademiker.

Det här handlar om att rusta Sveriges elever inför framtiden med fördjupade kunskaper, oavsett vad de ska göra. Jag kan upplysa Annie Lööf om att det inte är någon villfarelse att Natalie och hennes kompisar begriper det här bättre. De tänker söka ett program där de får allmän behörighet, för de inser att de behöver det i framtiden. De inser det, men det gör inte regeringen.

Anf. 84 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Jag välkomnar att Socialdemokraterna efter år av regeringsinnehav nu i opposition har närmat sig borgerlighetens syn på kunskap i skolan och vikten av kunskap i skolan.

När vi stöpte om grundskolan för ett antal år sedan gjorde vi det för att ge möjligheten för elever både med praktiska kunskaper och med teoretiska kunskaper att nå godkända betyg. Det är i dag möjligt att få högskolebehörighet oavsett vilket program man går på. Säg inget annat!

Vi har sett till att lärlingsutbildningarna har återinrättats i Sverige. Vi har sett till att specialläroutbildningarna har återinrättats i Sverige. Det var två saker som en socialdemokratisk regering tog bort under sin tid vid makten, vilket jag tycker är oerhört synd i ett land som ska se till att rusta sig för framtiden. Vi behöver både experter och forskare, och vi behöver människor som arbetar inom industrin, inom hemtjänsten och liknande. Då måste vi inse att det behövs olika utbildningar i gymnasiet, och det är jag beredd att stå fast vid.

Libanon och flyktingströmmarna från Syrien

Anf. 85 EVA LOHMAN (M):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Billström. Den handlar om Syrien.

I dagarna har kriget i Syrien pågått i tre år. 100 000 människor har dött och ungefär 600 000 är skadade. 10 miljoner är på flykt, varav 2,5 miljoner utanför Syrien. Sjukhusen är skadade, och de fungerar i dag mer som en plats att dö på än som sjukhus. Sexuella övergrepp pågår regel-

mässigt. Alla drabbas, såväl kvinnor och män som barn. Dessutom håller Libanon på att kollapsa, eftersom 25 procent av befolkningen är flyktingar.

Min fråga är: Hur skulle ett kollapsat Libanon påverka regionen och framför allt flyktingströmmarna?

Anf. 86 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Jag tackar så mycket för frågan, även om jag hade kunnat önska att den aldrig hade behövt ställas.

Det här är ett scenario som till varje pris måste förhindras. Det är så många människor som i dag har lämnat Syrien som har fått en tillflykt i Libanon. Ytterligare ett land i Syriens närhet som kollapsar skulle kunna skapa chockvågor som leder till dominoeffekter i hela regionen med enorma humanitära lidanden som följd.

Vi ska hålla i minnet när vi diskuterar de förhållandevis blygsamma mängder av människor som har tagit sig till Europeiska unionen för att söka asyl att länder, precis som Eva Lohman säger, i närheten av Syrien rymmer helt andra mängder. Vi pratar om 970 000 människor i Libanon, 640 000 i Turkiet, 600 000 i Jordanien, 230 000 i Irak och 135 000 i Egypten.

Det är klart att utan att på plats hjälpa de här människorna att få drägliga förhållanden, utan att hjälpa de här staterna, kommer vi att få mycket stora problem framöver.

Anf. 87 EVA LOHMAN (M):

Herr talman! Sverige har ju fått i uppdrag av FN att samordna kvotflyktingar från Syrien på global basis. Hur framskrider det arbetet, och hur går det med vidarebosättningen inom EU?

Anf. 88 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Precis som jag sade handlar det om att kunna göra olika saker samtidigt, att hjälpa människor på plats och sedan se till att de människor som har skyddsbehov och måste lämna regionen får en möjlighet att göra det på ett säkert sätt bortom människosmugglarnas klor.

Vidarebosättning är kärnan i de solidaritetsåtgärder som vi kan rikta mot de här människorna. Det är ett stöd till de mest utsatta och ett stöd till de stater som vi precis diskuterade, som har tagit emot väsentligt större mängder av människor.

Det kärngruppensarbete, core group-arbete, som Sverige har fått i uppdrag via Migrationsverket att hantera går ut på att försöka skapa 30 000 platser för kvotflyktingar runt om i världen. Hittills, när jag står här och talar i talarstolen i dag, har 20 stater, varav 12 är medlemsstater i Europeiska unionen, erbjudit 18 800 platser för vidarebosättning eller inresa på humanitär grund.

Det här är ett arbete som vi kommer att fortsätta med. Jag är oerhört stolt över att det är Sverige av alla stater som fått i uppdrag att samordna detta. Det är ett erkännande av vår migrationspolitik och ett erkännande av den ställning som vi har som en humanitär stat i världen.

Frågestund

Anf. 89 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! I Sverige 2014 får inte kvinnor betalt för sitt arbete. Osakliga löneskillnader gör att svenska kvinnor går miste om tusentals kronor i månaden. Det motsvarar miljontals kronor under ett arbetsliv. Detta är naturligtvis helt oacceptabelt.

Jag undrar om näringsminister Annie Lööf kan svara på vad regeringen tänker göra för att kvinnor ska få betalt för sitt arbete.

Anf. 90 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Jag vill tacka Patrik Björck för en otroligt angelägen fråga, nämligen den om jämställda löner. Oavsett kön ska man ha samma lön för samma utfört arbete.

Som Patrik Björck vet, som mångårigt aktiv inom fackföreningsrörelsen, är det arbetsmarknadens parter som sätter löner. Men den offentliga sektorn är här en väldigt viktig aktör som arbetsgivare.

Många kvinnor arbetar inom den offentliga sektorn. Av den anledningen har regeringen valt att inrätta karriärlärartjänster med 5 000 eller 10 000 kronors lönepåslag för duktiga lärare. Det är ett sätt för staten att gå in och stödja kommuner när de sluter löneavtal.

Jag hoppas givetvis att såväl arbetsgivare som fackföreningar ser till att föra upp just kvinnors löner. Det är som sagt i grunden inte en regleringsfråga, men i fallet med karriärlärartjänster har vi gjort detta.

Jobbskatteavdraget och minskningen av den statliga skatten är också viktigt för många kvinnors möjlighet till mer pengar i plånboken.

Anf. 91 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Problemet är att regeringen medverkar till att upprätthålla det här oskicket. Fram till 2008 fanns det lagkrav på lönekartläggning. Då skulle arbetsgivare med fler än tio anställda göra kartläggning varje år. Detta har regeringen tagit tillbaka, och nu gäller bara vart tredje år.

I en rapport från fackförbundet Unionen konstaterar man att kartläggningarna har blivit färre efter lagändringen. Eftersom lönekartläggningen ska fungera som ett instrument för att komma till rätta med osakliga löneskillnader innebär de färre kartläggningarna att skillnaderna kvarstår.

När JämO fick uppdraget att göra en stor undersökning av detta kunde man konstatera att lönekartläggningarna under 2006–2008 hade resulterat i att över 5 000 kvinnor fick högre lön. När regeringen nu har medverkat till att få bort detta är det inte bara det att man sitter handfallen vid sidan om och låter parterna sköta det, utan man ökar skillnaderna genom sin politik.

När ska regeringen återkomma med det av riksdagen beställda att lönekartläggningarna ska återgå till att ske varje år?

Anf. 92 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! För att kvinnors löner ska öka krävs att arbetsmarknadens parter ser till att det sker. Det krävs också en skattepolitik som möjliggör för dem med låga och normala inkomster att få behålla mer

pengar i plånboken. Vi i alliansregeringen har genom våra jobbskatteavdrag sett till att en sjuksköterska får nästan 25 000, en månadslön, mer om året i sänkt skatt och mer pengar i plånboken.

En tredje modell handlar om att även kvinnor ska ha många olika arbetsgivare inom välfärden att välja mellan för att på det sättet kunna få upp sina löner.

Lönekartläggning är jätteviktigt. Men att göra lönekartläggning varje år, innan man ens har hunnit ha lönesamtal, ser jag inte som verkningsfullt. Därför tror jag att vart tredje år är mer effektivt för att kunna följa detta på lite längre sikt. Jag vill heller inte lägga onödig administration på de riktigt små företagen.

Arbetskraftsinvandringen

Anf. 93 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Syftet med arbetskraftsinvandring är egentligen att fylla luckor på arbetsmarknaden där det inte finns tillräckligt många i Sverige med rätt kompetens. Tyvärr utnyttjas det till lönedumpning. Det handlar alltså om billig arbetskraft och försämrade villkor.

Det här är ett stort och växande problem. Vi kan se det inom byggbranschen och inom Transport, där man räknar med att en tredjedel av transporterna har tagits över av oseriösa företag.

Det värsta exemplet är kanske bärplockarna som år efter år knappt har fått någon lön alls. Vissa har inte fått ett öre, andra har tvingats skriva under papper på en sämre lön än den man kom fram till från början.

Min fråga är: Vad gör regeringen åt de här stora problemen?

Anf. 94 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Det är alltid intressant när människor använder uttrycket ”stora problem”. Vi kan börja med att konstatera vad LO själv sade häromdagen i en artikel i Dagens Industri när det gällde frågan om hur många människor som egentligen omfattas av arbetskraftsinvandring över huvud taget. På LO:s område handlar det om 4 500–6 000 personer per år – stort problem! Hur mycket är då detta i förhållande till vår totala arbetskraft i Sverige?

Det är 20 279 människor som har fått arbetstillstånd i Sverige. Av dem har cirka hälften högskoleutbildning eller liknande. Den största gruppen, som utgör en dryg fjärdedel, är dataspecialister. Hur mycket är dessa 20 000 personer i förhållande till den totala arbetskraften på 4,6 miljoner sysselsatta? Jo, det är 0,4 procent.

Hillevi Larsson säger att det är ett stort och växande problem. Nej, det är det absolut inte. Däremot är arbetskraftsinvandringen en oerhörd tillgång för vårt land, och regeringen tänker fortsätta kämpa för den.

Anf. 95 ANDRE VICE TALMANNEN:

Det fick bli veckans sista fråga och svar. Jag tackar närvarande statsråd och ledamöter.

Anf. 96 BENGT BERG (V):

Herr talman! Det kära temat kollektivtrafik talade mina rödgröna vänner förnuftigt och gott om före frågestunden. Jag ska också säga några ord.

Det är härligt att åka tåg. Jag åker varje vecka cirka sex timmar enkel resa från de blånande bergen i norra Värmland till kungliga huvudstaden. Det är absolut inget lidande. När jag säger att jag åker tåg i sex timmar får jag ofta reaktionen: Oj, så lång tid tar det ju att åka till Afrika från Stockholm.

Men jag jobbar, träffar människor, iakttar årtiderna, njuter och använder tiden på ett bra sätt.

Herr talman! Målsättningen för kollektivtrafiken är att fördubbla och förbättra samt öka tillgängligheten i det kollektiva resandet. Så sker också. Trots avregleringens negativa konsekvenser ökar det kollektiva resandet. Det kan vi tacka ett höjt miljömedvetande för men också det faktum att det är bra för folks ekonomi att resa så billigt som möjligt.

Eskilstuna har satsat mycket på busstrafiken i staden. Jag ska dela med mig av en bra paroll därifrån: Ta bussen när du kan, ta bilen när du måste.

Det är ju ganska enkelt och tillämpligt.

Mycket kan givetvis göras för att ytterligare både förbättra och öka nyttjandet av kollektiva färdmedel. Försök med gratistaxor i Kiruna och Avesta har gjorts. Det är något vi i Vänsterpartiet livligt påhejar, liksom över huvud taget en sammanhållen kollektivtrafik, ofta med statligt stöd och ansvar.

Herr talman! Det så kallade fördubblingsprojektet, alltså att vi ska bli dubbelt så många som reser kollektivt, ska enligt förhoppningarna också resultera i regional tillväxt, minskade koldioxidutsläpp, ökad trafiksäkerhet, mindre trängsel och ett mer jämställt transportsystem. Detta tror jag att vi alla är överens om.

Vänsterpartiet efterlyser dock fler konkreta förslag på hur dessa mål ska uppnås och sidovinsten realiserar med siktet inställt i första hand på 2020. Jag hoppas att tillvaron inte upphör då utan att vi hela tiden ska gå mot ett större miljö- och klimatmedvetande.

Tiden går som bekant ibland snabbare än tåget, och därför måste det undan för undan tas beslut som främjar såväl kollektivtrafikens ökning som de medföljande positiva miljöförbättringarna. En bättre samordning av kollektivtrafiksystemen är nödvändig, med praktiska biljettsystem och ett övergripande ansvar för resenärernas väl och ve.

När jag åker tåg kan jag ibland höra någon sucka: Säg vad man vill om SJ men fram kommer man förr eller senare.

Det ska vi kanske inte nöja oss med, utan vi ska givetvis räkna med att komma fram i tid.

Det förtjänar att påpekas att alla medborgare ska ha lika bra villkor också på transporterens område. Människor som bär på olika funktionsnedsättningar ska erbjudas bra service och goda omständigheter för sitt resande.

Folk på landsbygden ska också få flexibla lösningar för sina resor, och allt, i stort som smått, må gynna ett gott miljötankande. Man kan inte

nog betona resandets betydelse när det gäller arbets-, studie- och fritidspendlande runt om i landet. Här gäller det också att kunna kombinera olika transportslag.

Herr talman! Vänsterpartiet har genom Siv Holma alltid värnat om Gotlandstrafiken, och kommer så att göra även i framtiden. Här gäller liksom i andra sammanhang att få landet att hålla samman och att ge medborgarna bra förutsättningar för goda liv också ute i Östersjön.

Jag yrkar bifall till reservation nr 9.

(Applåder)

Anf. 97 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Låt mig börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner och reservationer.

Kollektivtrafiken är en av de viktigaste pusselbitarna för att lösa vår tids samhällsutmaningar. När allt fler flyttar in till städerna och fler ska få plats på en mindre yta måste också fler åka kollektivt.

För att möjliggöra det måste kollektivtrafiken vara ett attraktivt färd-sätt. Faktorer som punktlighet, pris och turtäthet spelar stor roll när människor ska välja mellan bilen och kollektivtrafiken. Det är därför viktigt att kollektivtrafiken får rätt förutsättningar att kunna vara ett bra alternativ till bilen.

Alliansregeringen tar kollektivtrafikfrågorna på stort allvar. Den nya kollektivtrafiklagen, som antagits under denna mandatperiod, har till syfte att öka kollektivtrafikresandet. Med den nya lagen från 2012 skapas förutsättningar att öka det kollektiva resandet och möjligheten att anpassa kollektivtrafiken efter de förutsättningar som råder lokalt runt om i landet.

Men vi nöjer oss inte med det utan gör noggranna uppföljningar för att säkerställa att lagen verkat i avsedd riktning. Trafikanalys har därför av regeringen fått uppdraget att utvärdera effekterna av den nya lagstiftningen.

Jag ser med stor glädje att det i budgetpropositionen för 2014 framgår att utbudet av lokal och regional kollektivtrafik har ökat de senaste åren. I våra tre största städer har resandet ökat mer än vad utbudet har ökat. Den allt kraftigare urbaniseringen ser ut att ha ökat efterfrågan på kollektivtrafik, vilket är positivt.

Även i våra mer glesbefolkade delar måste kollektivtrafiken förstås vara tillgänglig och välfungerande. Kollektivtrafiken måste vara attraktiv och anpassad efter de förutsättningar som finns i olika delar av landet, och det ser väldigt olika ut.

En attraktiv och effektiv kollektivtrafikmarknad skapas såväl genom ökad konkurrens som genom en resenärsanpassad samordning.

Kunskapen om resenärens behov finns främst hos kommuner och regioner. Därför är de nya regionala kollektivtrafikmyndigheternas uppdrag att öka resandet på ett grundläggande sätt för att få fler att resa kollektivt. Jag är därför övertygad om att den nya kollektivtrafiklagen i kombination med de många initiativ som tagits av branschen kommer att bidra till en ökad och förbättrad kollektivtrafik.

I debatten fokuseras nästan alltid på spår och järnhjul, men kom ihåg att de flesta av Sveriges pendlare åker buss!

Herr talman! Trots den bild man kan få i medierna emellanåt är de flesta kollektivtrafikkunder nöjda med sin resa. I Svensk Kollektivtrafiks årsrapport *Kollektivtrafikbarometern* kan man se att hela 80 procent ger betyg fyra eller fem på en femgradig skala, vilket man ändå får konstatera är ett väldigt gott betyg.

Alliansregeringens arbetslinje, som ökat sysselsättningen med 200 000 personer, syns även på infrastrukturområdet. I infrastrukturpropositionen från hösten 2012 prioriteras åtgärder som förbättrar pendlingsmöjligheterna genom satsningar på spårburen kollektivtrafik.

Arbetspendlingens betydelse för tillväxt och jobbskapande i hela landet ska inte underskattas, och det är därför mycket glädjande att regeringen prioriterar just detta.

Herr talman! Priset är en av flera viktiga faktorer för att fler ska välja att åka kollektivt. Av den anledningen är det av stor vikt att till exempel prisutvecklingen noggrant följs från politiskt håll.

Trafikanalys har fått i uppdrag av regeringen att följa den nya lagen, och en av de faktorer som analyserats är just prisutvecklingen. Av Trafikanalys rapport *Utvärdering av marknadsöppningar i kollektivtrafiken* framgår att det är svårt att mäta priser och att det är problematiskt att sammanställa och jämföra vad det kostar att resa mellan olika kollektivtrafikutövare då förutsättningarna i olika län skiljer sig åt och olika system tillämpas för betalning, zonindelning och rabatter. Den underskottstäckning som sker i respektive region är också olika stor.

SKL har tagit fram en intressant rapport. Den kom i januari 2014 och heter *Vad förklarar kollektivtrafikens snabba kostnadsökning?* Där framgår att kommunernas och landstingens kostnader för kollektivtrafik ökade med 7,5 procent per år mellan åren 2007 och 2012.

SKL är noga med att betona att denna ökning huvudsakligen beror på att det körs alltmer trafik och att kommunerna och landstingen satsar på att miljö- och tillgänglighetsanpassa fordonen. Det är i grunden väldigt glädjande att man satsar mycket på att få fordonen mer miljövänliga och att fler ska kunna åka med.

Av rapporten framgår också att tågtrafiken blivit allt vanligare. Det handlar om att arbetsmarknadsregionerna har ökat, och då blir pendlingssträckorna längre. Det är dyrare att ha fler människor som åker på spår än som åker buss.

Herr talman! Vissa motionärer verkar ignorera det faktum att den lokala och regionala kollektivtrafiken framför allt är ett ansvar för kommuner och landsting. Från min tidigare roll som kommunal- och landstingsråd vet jag att det är enorma skillnader i hur det ser ut i landet, hur man ser på kollektivtrafiken och hur mycket skattepengar man lägger in i underskottstäckning.

Jag vet därför att alltför detaljerade föreskrifter från nationell nivå om hur kollektivtrafiken ska vara utformad och utrustad riskerar att begränsa möjligheterna för de regionala kollektivtrafikmyndigheterna att ta hänsyn till de olika förutsättningar som gäller för respektive län.

En av de stora utmaningar som fortfarande kvarstår inom kollektivtrafikområdet är ett gemensamt system för bokning, vilket tidigare tagits upp av andra talare. Det handlar om betalning och distribution av biljetter.

Det måste ändå poängteras – och det är tydligt i den nya lagstiftningen – att det i första hand är branschens ansvar att tillhandahålla och komma fram till en sådan lösning. Regeringen följer noga utvecklingen inom området och kommer vid behov att vidta åtgärder.

Viljan från branschen att nå en lösning kan ingen ta miste på. X2AB arbetar i nära samverkan med de regionala kollektivtrafikmyndigheterna, länsstrafikbolagen, trafikföretagen och berörda statliga myndigheter för att skapa samsyn i branschen om hur biljett- och betallösningar i kollektivtrafiken kan utvecklas och fungera.

Ett av målen med projektet är att ta fram en nationell reseplanerare. Den ska finnas och ha en köpfunktion redan sommaren 2014.

Gunnar Alexandersson har regeringens uppdrag att göra en översyn av järnvägens organisation i syfte att ta fram förslag till förbättringar som gör att järnvägssystemet på bästa sätt möter framtidens krav på ett effektivt och hållbart transportsystem.

Delbetänkandet *En enkel till framtiden* överlämnades till regeringen i november 2013. Inför det fortsatta arbetet lyfter Alexandersson fram ett antal rekommendationer för ett ökat resenärsperspektiv, till exempel att utreda möjligheten att ålägga aktörerna att ansluta sig till Resplussystemet, etablera en gemensam portal för information och biljettförsäljning och att utreda Linkons nuvarande ställning och alternativen till SJ AB:s ägarskap. Branschens arbete får härmed ett rejält stöd i utredarens rekommendationer.

Herr talman! Kollektivtrafiken ska vara för alla. Ett av de områden som måste förbättras för att den ska vara just det är tillgängligheten för människor med funktionsnedsättningar.

Trafikuskottets uppföljning *Hela resan hela året!* visar att det fortfarande finns många hinder som försvårar resandet. Uppföljningen visar att det görs olika insatser för att öka tillgängligheten. Men det arbetet är i många delar inte samordnat, och det finns mycket kvar att göra.

Statistik från SKL visar att antalet resor med färdtjänst minskat under senare år till följd av att kollektivtrafiken och den fysiska miljön har blivit alltmer tillgänglig för funktionsnedsatta.

Arbete som bedrivs för att öka tillgängligheten för funktionsnedsatta är bland annat Trafikverkets projekt Stationer för alla. Målet med projektet är att 2015 ska totalt 150 stationer ha anpassats genom exempelvis ökad belysning, fler sittplatser, ledstråk, skyltning med symboler och liknande.

Redan i dag erbjuder Jernhusen och Trafikverket ledsagning på ett antal stationer, vilket innebär att den med funktionsnedsättning kan få gratis ledsagning på tågstationen.

Vidare har regeringen presenterat en strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken i Sverige under 2011–2016, bland annat på transportområdet. Exempelvis har Transportstyrelsen som en del i arbetet med att genomföra strategin fått i uppdrag att göra en översyn av lagen om särskild kollektivtrafik för funktionsnedsatta.

En samlad lagstiftning skulle ge de regionala kollektivtrafikmyndigheterna det samlade ansvaret för all typ av trafik och därmed samordning av olika transportslag.

Herr talman! Som jag nämnt tidigare är det viktigt att det finns en fungerande kollektivtrafik i hela landet, både i glesbygden och i storstäderna, utifrån olika förutsättningar.

Det behövs därför en väl fungerande samordning av olika sorters kollektivtrafik för att utnyttja offentliga medel optimalt i syfte att skapa tillgänglighet. Därför är det oerhört viktigt att vi i debatten inte ställer olika kollektivtrafikslag mot varandra utan låter våra partikolleger på lokal och regional nivå anpassa kollektivtrafiken efter de olika förutsättningar som finns i landet.

Anf. 98 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är jättebra att vi har i princip samma uppfattning i de här frågorna. Jag bedömer att vi har lite olika sätt att se på vägen – hur vi når dit.

Jag har roat mig med att titta på lite gamla protokoll inom detta område, och jag fastnade på en debatt mellan dig, Lotta Finstorp, och Stina Bergström om just pris. Du nämnde det även här och lyfte fram att prisutvecklingen har förändrats, att landstingens kostnader har ökat och så vidare. Du nämnde också att du vet hur det är att sitta i kommunen och landstinget och behöva prioritera mellan vad vi ska satsa på i kollektivtrafiken.

Jag undrar därför om den allmänna uppfattningen inom alliansregeringen och Moderaterna är att man, som du sade i debattinlägget mellan dig och Stina Bergström, inte är beredd att subventionera mer. Är det inte, utifrån de rapporter vi ser, nödvändigt att staten går in och bidrar med mer stöd?

Anf. 99 LOTTA FINSTORP (M) replik:

Herr talman! Redan i dag är priset subventionerat med ungefär 50 procent, om man tittar över hela landet. Det en ganska stor del som är underskottstäckt med skattemedel, och så tror jag att det måste vara. Det ser väldigt olika ut. Dessutom är det inte vi i riksdagen som bestämmer i vilken grad man ska subventionera biljetterna, utan enligt den nya lagstiftningen är det de regionala kollektivtrafikmyndigheterna.

Lagstiftningen ger vid handen att vi har en marknadsöppning. Fler aktörer kommer att komma in på marknaden när det gäller både buss och spår. Det förutsätter också de 522 miljarder som alliansregeringen nu satsar historiskt på att vidareutveckla och att lappa och laga den gamla slitna infrastruktur som vi har, framför allt på järnväg.

Vi måste få till större kapacitet där för att det ska bli fler operatörer. Ju fler aktörer vi får in – vi lever fortfarande till stor del i ett monopol – kommer också prisbilden att förändras. I och med marknadsöppningen kan den regionala kollektivtrafikmyndigheten bestämma beträffande den upphandlade trafiken att det ska vara en allmän trafikplikt på en viss linje där man vill subventionera ett visst antal procent med skattepengar.

Det ena utesluter inte det andra. Det är precis som lagstiftningen ger vid handen, att man som regional politiker har alla möjligheter att vara med och avgöra var allmän trafikplikt och därmed skattesubvention ska läggas in.

Anf. 100 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S) replik:

Herr talman! Tack för svaret Lotta Finstorp! Det jag fastnar vid är att det för Moderaterna är viktigare att marknaden ska sköta och lösa allt. Det framgår också i betänkandet. Där sägs det: ”Utskottet är fortfarande av den uppfattningen att konkurrens, på en väl fungerande marknad, leder till snabb förnyelse, prispress och till att samhällets resurser används på ett effektivt sätt.”

Samtidigt visar all statistik att det inte går i den takt vi vill. Vi vill ju att fler och fler ska resa kollektivt, men statistiken visar att så inte är fallet. Någonstans blir jag lite full i skratt, skulle jag kunna säga. Det låter lite grann som er moderata politik som handlar om jobben: Sänker vi skatten minskar arbetslösheten. Men med en arbetslöshet på över 400 000 personer i dag vet vi att den politiken inte fungerar.

Lotta Finstorp! Marknaden kan inte lösa detta själv, uppenbarligen. Allt tyder på det.

Vi har tidigare sagt att vi vill se över kollektivtrafiklagen. Vi hör från flera håll att detta bara har ökat den administrativa belastningen och inte lett till att fler reser kollektivt. Precis som du själv nämner ser det väldigt olika ut i olika delar av landet. Här i Stockholm har det kanske skett en viss ökning, även om det kan diskuteras. Men i övriga delar av landet hör vi bara signaler om att det har ökat den administrativa belastningen, vilket i sin tur leder till ökade kostnader för dem som administrerar detta, som i sin tur hamnar i kommuner och landsting och så vidare, och då måste man prioritera något annat.

Lotta Finstorp! Vilka fler förslag har ni? Hur ska vi öka resandet med det kollektiva?

Anf. 101 LOTTA FINSTORP (M) replik:

Herr talman! För att göra en historisk exposé bakåt: Avregleringen på järnväg började 1988. Det vi har gjort under den här mandatperioden, med den nya kollektivtrafiklagen, är att vi har marknadsöppnat också på bussidan. Man kan säga att vi under lång tid har gått hand i hand, både socialdemokrater och allianspartier, för att se en marknadsöppning på både tåg och buss.

Min absoluta uppfattning – och det är också vad vi ser nu – är att det har ökat. Vi har ökat antalet kollektivtrafikresenärer. Om utbudet är större och man har mer att välja på är bland annat en attraktiv punkt som man har sett. Det är inte bara priset som gör om man åker kollektivt, utan det ska vara bekväma bussar, de ska gå i tid och de ska ha en styrd tidtabell, så att man vet att den går var tionde minut eller en gång i timmen, som vi som bor på landet får vara glada åt om vi har tåg.

Man kan titta på SKL:s kartläggning, som de har gjort precis nu. Den visar att det körs alltmer trafik. Det har de konstaterat. Antalet utbudskilometer har ökat med 16,7 procent. Det har blivit en öppning.

Det jag ser som en hämsko mot att ännu fler operatörer kan köra är att man lägger allmän trafikplikt på väldigt många linjer på landsorten. I Stockholm ser det ut på ett annat sätt. Här finns det en buss som går från Nacka och norr om staden. Den är rent kommersiell. Det finns flera exempel, som Trosabussen, och det finns någonstans i Västmanland också.

Det kommer mer och mer. Men lägger man allmän trafikplikt på alltför många linjer i ett län hämmar man konkurrensen, och då blir det inga nya bussoperatörer som kommer att köra på de linjerna. Att konkurrera mot en linje som är skattesubventionerad med 50 procent är nästan omöjligt.

Jag är förhoppningsfull.

Anf. 102 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Jag tänkte att jag skulle fortsätta att diskutera detta med marknadsandelen, som Roza Güclü Hedin hade funderingar över. Det är precis som du säger: I den senaste kollektivtrafikbarometern finns det lite siffror på detta. Vi ser att det ser väldigt olika ut i landet.

I mitt eget hemlän, Värmland, har marknadsandelen de tre senaste åren stått och stampat på 12,3 procent. I Skåne minskar den, liksom i Västmanland, Södermanland, Halland, Örebro och Dalarna. Där går alltså marknadsandelen ned. Den ökar framför allt i Stockholm. Tittar man på hela riket ser vi att det är en ökning på ungefär 0,6 procent från 2011 till 2012. Det går alldeles för långsamt om vi ska uppnå målet med en fördubblad marknadsandel för kollektivtrafiken. Jag försökte räkna lite grann och ser att vi kommer bortanför 2050-målet. Det säger sig självt att det inte duger.

Jag ser att priset är mycket viktigt för frågan hur vi ska bli fler som åker kollektivt. Priset har ökat så mycket att det är dubbla kostnaden sedan 1995, medan kostnaden för att åka bil ligger på samma nivå eller till och med har minskat lite, beroende på vad man har för bil. Då behöver det göras något från riksdagen och regeringen.

Om vi håller oss till de saker som vi kan besluta om – och lämnar kommuner och landsting därhän – ser vi att regeringen har gjort en del saker som har gjort att det har blivit dyrare att åka kollektivt. Man har höjt banavgifterna. Man har också tagit bort det statliga stöd till inköp av nya spårfordon som fanns när regeringen tillträdde.

Jag skulle vilja höra om Lotta Finstorp ser att det är ett problem att det går så långsamt med kollektivtrafiken och undrar vad hon tänker att regeringen skulle kunna göra för att snabba på.

Anf. 103 LOTTA FINSTORP (M) replik:

Herr talman! Det är inte bara priset som avgör om man åker kollektivt eller inte – det tror jag är viktigt att komma ihåg. Man kan jämföra. I Sörmland, där jag bor, kostar ett månadskort ungefär 3 000 kronor för att åka med SJ till Stockholm. Ska man däremot köra bil samma sträcka och parkera den i Stockholm kommer man långt över den kostnaden, om man åker varje dag. Det har alltså lite att göra med hur man har subventionerat från länen.

Ju mer trafik vi lägger över på spår, desto dyrare blir biljetten. Det är ju dyrare än att åka buss. Det tror jag att man också ska ha med i tankarna. Debatten har varit högljudd när det handlar om att man inte ska åka med gummihjul utan ska åka på spår, åka med järnhjul på spår. Det skulle på något sätt vara bättre. Men man kan titta på de nya bussarna. De är otroligt miljöanpassade när det handlar om motorer och så vidare och vilket bränsle som de drivs med.

Vi måste se till att bussen får en renässans i Sverige. Det är trångt på spåren. Det kommer att ta tid innan vi har byggt ut hela järnvägssystemet för att få över ännu fler tåg och kanske operatörer på spåren.

Nu händer det mycket. Jag ser bara vad man gör i mitt län. Nu kommer den regionala kollektivtrafikmyndigheten att leasa tåg och låta en operatör köra medan man äger tågen själva. Det kan också vara något som gör att det blir fler som reser.

Jag tycker inte att man om en ny lagstiftning som kom 2012 kan säga: Det har inte blivit något. Den kanske skulle ha kommit tidigare, för att vi skulle ha fått se fler operatörer som vill ta oss till och från arbetet främst. Det är ju i de sambanden som vi behöver öka andelen kollektivtrafikresenärer.

Jag är väldigt förhoppningsfull, och branschen arbetar jättemycket för att få fler att åka, bland annat med incitamentsavtal för fler resenärer.

Anf. 104 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Jag vet inte om jag ska tolka det som Lotta Finstorp sade som att hon inte tycker att man behöver göra någonting från statligt håll för att underlätta för dem som åker kollektivt och för att stoppa den mycket kraftiga höjningen av biljettpriserna. Visst är det så att det inte bara är biljettpriset det handlar om när jag ska bestämma mig för att åka kollektivt eller ta bilen. Men det är en viktig anledning, särskilt om jag har dåligt om pengar och det faktiskt blir billigare att ta bilen till badhuset med barnen eller någon annanstans.

Jag skulle lite mer precis vilja fråga Lotta Finstorp om de saker som regeringen har gjort och som har höjt kostnaderna för biljetterna. Vilken inställning har regeringen till exempel till de höjda banavgifterna? Tänker man fortsätta att höja dem och även höja biljettpriserna?

Det är klart att vi ska satsa på bussar också, men det är tågen – pendeltåg, spårvagnar och så vidare – som är dyra att köpa in för regionerna. Man var därför mycket tacksam för det statliga stöd till inköp av nya spårfordon som vi i Miljöpartiet drev igenom 2002 och som fanns ända till 2008 då alliansregeringen tog bort det. Det användes mycket ute i regionerna för medfinansiering av statliga fordon. Nu får man köpa tågen i stället och lägga den kostnaden på biljettpriserna. Det är resenärerna som får betala.

Jag tycker att regeringen i den nationella planen borde återinföra detta stöd, och jag skulle vilja höra vad Lotta Finstorp tycker om det och om banavgifterna. Det är mina två frågor.

Anf. 105 LOTTA FINSTORP (M) replik:

Herr talman! När det gäller frågan om banavgifterna vill jag säga att jag tycker att alla ska bidra. Vi betalar vägtrafikskatt. Då måste vi också betala när vi använder spåren. Jag ser inga som helst problem med det.

I SKL:s utredning, där man har tittat på varför biljettpriserna har ökat, tas det mycket tydligt upp vad det handlar om. Man skriver att det körs alltmer trafik, att vi arbetspendlar längre sträckor och att utbudet av tågtrafik har ökat tre gånger mer per år än exempelvis bussutbudet. Och det är dyrare att köra på spåren. Oavsett om vi talar om banavgifter eller inte är det en högre kostnad.

Det är också viktigt vilka år vi jämför med. Det har inte varit så bra statistik före 2007. Därför är det lite svårt att säga.

Sedan fick jag frågan om vad som kan göras på statlig nivå. Som jag tog upp i mitt anförande är det viktigt att vi låter våra regionala kollektivtrafikmyndigheter avgöra hur utbudet ska se ut i respektive län. Om vi på statlig nivå börjar detaljreglera kommer det att bli en enorm hämsko för det län som ser ut på något annat sätt och där man faktiskt behöver ha en annan sorts trafik. Därför tror jag inte att det är rätt väg över huvud taget.

Jag tror inte heller på att subventionera fordon. Det här har inte varit någon stor fråga för oss i Sörmland, utan man har där bestämt att man leasar tåg och sedan upphandlar operatör. Jag tror att det kan vara mycket klokt. Sedan kan man säkert prova olika delar. I Värmland har ni varit mycket duktiga på anropsstyrd trafik. Det är nog ett utmärkt sätt för till exempel glesbygden. Man får tänka i lite nya banor just för att det ser så olika ut. Hur kan vi göra? Kan vi göra på det här sättet i stället? Den satsning som vi gör på tunnelbanan i Stockholm, där det pendlas mycket, är en sådan otroligt stor och viktig satsning.

Anf. 106 LARS TYSKLIND (FP):

Herr talman! Jag börjar med att instämma i Lotta Finstorps anförande och kan konstatera att dagens betänkande om kollektivtrafik rör motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2013.

Man har ofta många egna erfarenheter från kollektivtrafik eftersom den berör nästan varenda enskild människa. Man kan också säga att kollektivtrafiken är mycket avgörande i många människors vardag. Jag tror därför inte att vi har olika uppfattningar om kollektivtrafikens värde. Man kan ibland i denna debatt få intryck av att det finns en sådan skillnad, men den finns definitivt inte.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Inledningsvis kan jag konstatera att det pågår mycket arbete inom detta område.

Från Folkpartiet har vi utgångspunkten att en väl fungerande kollektivtrafik bygger på ett delat ansvar där staten, regionen och branschen har viktiga roller och samverkar. Alla som samverkar måste naturligtvis sätta resenären i centrum. Det nämns ofta, och det kanske låter lite klyschigt. Men om man inte gör det missar man hela målsättningen med kollektivtrafiken. Kollektivtrafiken har inget egenvärde om inte resenärerna är med. Det är en förutsättning både för den upphandlade trafiken och för den kommersiella trafiken. Det finns inget motsatsförhållande mellan att sätta resenären i centrum och att ha lönsamhet. Om inte resenären uppskattar turen blir det ingen lönsamhet kommersiellt. Detta sammanfaller.

Vi i Folkpartiet tycker att det är bra att branschen nu jobbar i partnersamverkan och har ett tydligt mål om en fördubblad kollektivtrafik fram till 2020 och på sikt även en fördubblad marknadsandel.

Jag tror inte att man kan jämföra olika delar av landet rakt av, eftersom det är väldigt olika förutsättningar. Det har tagits upp här tidigare. Om man tar hela kollektivtrafiken utgör tunnelbanan över 20 procent, och den är inte så utbredd i landet utan ganska lokal.

Från Folkpartiet vill vi också tydligt framhålla att kollektivtrafiken inte är något undantag när det gäller att konkurrens främjar attraktivitet och effektivitet. Enligt betänkandet är det egentligen bara Vänsterpartiet som står för en helt annan åsikt och kräver att kollektivtrafiklagen ska rivas upp. Man vill förhindra att kommersiell kollektivtrafik fritt ska kunna etableras över hela landet. Men jag får säga som vanligt att Vänsterpartiet är konsekvent och vill återreglera på alla plan, oberoende av konsekvenser.

Herr talman! Från den 1 januari 2012 har vi en ny lag om kollektivtrafik. Den innebär att vi har fått regionala trafikmyndighetsnämnder och regionala trafikförsörjningsprogram med frihet till länsgränsöverskridande kollektivtrafik, frihet att etablera kommersiell kollektivtrafik och ett gemensamt system för trafikinformation.

Precis som Lotta Finstorp tog upp i sitt anförande pågår en uppföljning kring detta, både av kollektivtrafiklagen och av avregleringen av järnvägen, som jag tror skedde på hösten 2010. Man följer upp båda dessa saker.

Det har kommit ett antal rapporter för 2011, 2012 och 2013. I den senaste, som kom i december 2013, konstateras det att när det gäller den långväga persontrafiken på järnväg kommer det under 2014 att tillkomma två nya snabbtågsoperatörer på sträckan Göteborg–Stockholm.

När det gäller den regionala kollektivtrafiken har ytterligare turer tillkommit. Bland annat har två kommersiella linjer tillkommit där den regionala trafikmyndighetsnämnden har lagt ned motsvarande linje. Det är intressant att bussbolaget väljer att fortsätta. Det finns en sådan linje i Skåne och en i Jämtland. Tydligt ansåg man från den aktören att det ändå fanns grund att köra vidare.

Ett hinder som lyfts fram i rapporten är att den upphandlade trafiken många gånger är bunden av mycket långa avtal. Därför är den tidsrymd från när lagen trädde i kraft mycket viktig när man tar ställning till om den är bra eller dålig, och det har inte gått speciellt lång tid – bara drygt två år.

Herr talman! När det gäller kollektivtrafik finns det ett nyckelord, och det handlar om tillgänglighet. Det kan gälla både generellt och även tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning och hur dessa människor ska kunna använda kollektivtrafiken. Detta har vi tittat på i trafikutskottet under förra året.

I december presenterade vi resultatet och gjorde en sammanställning under namnet *Hela resan hela året! – En uppföljning av transportsystemets tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning*. Den viktigaste slutsatsen som drogs var väl att utvecklingen går långsamt. Det har varit svårt att få hela resan att fungera. Det finns vissa delar som fungerar, men om inte hela resan fungerar blir det inte lätt. Det skapar otrygghet, vilket i sin tur får människor med funktionsnedsättning att avstå från resorna. En mer generell sammanfattning kan vara att användarperspektivet måste sättas mer i fokus och stärkas.

Herr talman! Jag vill i sammanhanget ta upp att det är glädjande att regeringen så sent som i början av mars beslutade om en lagrådsremiss som innebär att bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning ska införas som en ny form i diskrimineringslagen. Det är ett brett förslag och berör många områden; den finns på alla de områden

som diskrimineringslagen omfattar – utbildning, hälso- och sjukvård och så vidare. Också kollektivtrafiken finns med, och då handlar det om själva resmöjligheten.

Det som inte finns i diskrimineringslagen är anpassning av allmänna platser och liknande. Det ingår inte i förslaget, utan det handlar om personens möjligheter att komma åt att resa. Exempel på det kan vara att få turlistan uppläst om man har synnedsättning, att få särskild hjälp att boka en biljett och att ledstång inom stationsområdet ska finnas. Genom att utvidga diskrimineringslagen till att gälla bristande tillgänglighet för personer i dessa sammanhang får den enskilda personen ett verktyg för att kunna driva sitt fall i domstol. Det har inte varit möjligt tidigare. Nu stärker vi den enskilda människan i sådana situationer. Det är en del av tillgängligheten.

En annan del av tillgängligheten som många tagit upp gäller ett lättbegripligt och samordnat biljettsystem, med betoning på lättbegripligt. Då talar vi om alla typer av resenärer. Stina Bergström sade att för ett antal år sedan tyckte var tredje att det var svårt att köpa biljetter, men jag tycker att också var tredje är ganska mycket. Det är ett område som vi naturligtvis måste arbeta med. Det är inte bra som det är. Det finns således grader i helvetet, som man säger.

I reservation 4 kräver S, MP och V att ett biljettsystem ska lagstiftas fram. Det känns lite grann som att vi då går händelserna i förväg. Ska vi göra det precis när branschen kommit långt i det arbetet? Det känns som en illa vald tidpunkt. Inom samarbetsorganisationen, som av någon anledning går under namnet X2AB, samverkar de regionala trafikmyndigheterna, länsstrafikbolagen, trafikföretagen och berörda statliga myndigheter. Även en statlig myndighet tillhör alltså branschen i det här sammanhanget. De har som en absolut målsättning att komma fram till en samsyn om biljett- och betalsystem inom kollektivtrafiken. Det är ett krav som de har på sig. En målsättning som de satt upp är att till sommaren eller så fort som möjligt ta fram en nationell reseplanerare med köpfunktion.

Min och Folkpartiets utgångspunkt är att branschen ska kunna lösa det, annars kvarstår det som regeringen tydligt uttalar, nämligen att om det inte blir en tillfredsställande samordning och om ett sådant system inte kommer på plats blir lagstiftning aktuellt. Men att i detta läge, när branschen verkar vara så nära, tvinga dem med lagstiftning känns som en felvald tidpunkt. När en bransch själv bestämmer någonting blir det oftast mycket mer anpassat till den branschen och får hög acceptans.

Herr talman! Låt mig också säga några ord om Gotlandstrafiken. Även om det finns två reservationer i betänkandet finns det stor samsyn i den frågan. Den träff vi i går hade om Gotlandstrafiken visar att det finns stor samsyn. Jag roade mig med – vilket kan verka lite konstigt – att gå igenom motioner och skriva ett ja så fort jag höll med. Lågt räknat kom jag fram till 16 ja. I princip tyckte jag likadant som motionärerna. Och det är precis det jag tycker att utskottet i sin majoritetstext uttrycker. Det finns därför egentligen ingen anledning att reservera sig.

Gotland är för sin utveckling beroende av väl fungerande förbindelser, och det finns absolut ingen som inte har den ambitionen. Det är en självklarhet att Gotland ska kunna leva och ha bra färjeförbindelser. Från Folkpartiets sida förutsätter vi att den fortsatta processen ger ett nytt avtal

om Gotlandstrafiken som tillgodoser näringslivets och resenärernas och miljöns behov av goda, långsiktiga, hållbara transporter. Att Gotlandstrafiken fungerar väl är viktigt såväl för näringslivet som för dem som bor på Gotland, för dem som ska till Gotland i arbete och inte minst för turismen.

De faktorer som lyfts fram med energieffektivisering och miljövänliga bränslen är naturligtvis möjligheter som ska tas till vara. Vi får inte fastna i fardiskussionen. Vi kan ha krav på hastigheter och sådant, men vi måste även ha andra krav. Det finns inget motsatsförhållande i det. Det finns båtar och motorer som är konstruerade så att de är betydligt mindre bränslekrävande än dagens båtar.

Jag ser med andra ord ingen större skillnad mellan utskottsmajoritetens text och de reservationer som finns.

Anf. 107 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Det gläder mig att Lars Tysklind och jag är överens om att det finns grader i helvetet. Var tredje tyckte 2008 att det var svårt att köpa biljetter. I år tycker varannan svensk att det är alldeles för krångligt att köpa en biljett inom kollektivtrafiken.

Därför kan man tycka att eftersom branschen inte har lyckats skapa ett enhetligt biljettsystem måste vi lagstifta för att det ska hända någonting. Lars Tysklind säger att ja, det tänker vi göra men de ska få en viss tid på sig att försöka lösa problemet. De har inte lyckats sedan 2008, utan det blir krångligare och krångligare. Ändå ska branschen få mer tid på sig. Vi ska inte lagstifta.

Min enkla fråga är: Hur lång tid ska de få på sig? Jag undrar vad Lars Tysklind har för deadline för när det ska vara löst, innan vi inför lagstiftning så att det händer någonting. Det är det ena som jag skulle vilja debattera med Lars Tysklind.

Det andra är den marknadsöppning som nu sker mellan Stockholm och Göteborg. Lars Tysklind tog upp att två nya operatörer kommer in, vilket blir jättebra för konkurrensen inom kollektivtrafiken och kommer att gynna resenärerna. Det tror jag också att det kan göra, men då tror jag att vi måste ställa krav på samordning. Det finns inga diskussioner om ett gemensamt biljettsystem med gemensamma månadskort, vilket skulle kunna innebära att Lars Tysklind måste skaffa sig två månadskort för att åka ned till Strömstad. Det finns inte heller någon diskussion om gemensamma informationsbutiker och sådant. Tvärtom har SJ på grund av detta nu stängt sina resebutiker på 15 ställen i landet. Vad har blivit bättre genom det, Lars Tysklind?

Anf. 108 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Låt oss ta detta med biljettsystem, om det inte lyckas, och när vi tänker lagstifta. Min utgångspunkt är att vi inte ska behöva lagstifta. Som jag sade i mitt anförande är branschen inte en och annan bussoperatör utan det är alltifrån statliga myndigheter till egentligen alla inblandade. Vi kan förstås utgå från vilket årtal som helst, men jag utgick från skrivningarna i samband med att den nya kollektivtrafiklagen kom. Det var där regeringen krävde att det skulle samordnas. Nu arbetar branschen för att få en nationell reseplanerare med köpfunktion till sommaren. Fine, vi får väl se om de lyckas med det.

Jag tror definitivt inte att det skulle gå så vansinnigt mycket fortare om vi lagstiftade. Det tror knappast Stina Bergström heller. Aktörerna finns ju ändå kvar, och de måste samordna sig. Nu gör man det under ett paraply i en partnersamverkan. Jag ser väldigt positivt på att man går den vägen.

När det gäller marknadsöppning finns det naturligtvis väldigt mycket mer att göra. Det har varit monopol under så långa tider att det inte är säkert att det här med tilldelning av spår och så vidare är fulländat.

Statens riktigt stora uppgift i detta sammanhang har inte diskuterats. Det är att hålla infrastrukturen i gott skick genom att ha tillräckligt med resurser till drift och underhåll. Det är den riktigt stora statliga insatsen även när det gäller kollektivtrafik.

Jag tror att det finns mycket att göra i tilldelningsprocesserna. Genom att vi nu satsar så mycket på drift och underhåll av till exempel järnväg får vi också betydligt mindre störningar, och det ger en kapacitetsökning.

Anf. 109 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar Lars Tysklind så mycket för svaret. Men jag saknar svar på en fråga. Det är tre operatörer som ska köra tåg mellan Stockholm och Göteborg. Man har delat upp de olika tåglägena emellan sig. En resenär som ska pendla rätt ofta mellan Stockholm och Göteborg vill skaffa sig ett rabattkort av något slag, årskort eller månadskort, för att det ska bli billigare. Men de tre operatörerna samarbetar inte. Jag har träffat alla tre. Det finns inte några sådana planer om samordning än. Jag anser att vi behöver lagstifta om det här. Är det flera operatörer som ska köra på en sträcka måste de samordna sig kring sina biljettsystem. Vi behöver få in en skrivning i kollektivtrafiklagen om detta.

Då var min fråga till Lars Tysklind: Vad har blivit bättre för resenärerna när man har öppnat konkurrensen? Vi ser inte att det skulle ha hänt något mer än att det blivit fler operatörer, att SJ stängt sina resebutiker och att det blivit längre restider med de nya tåglägena för arbetspendlarna. Jag skulle vilja ha lite mer svar på den frågan.

Anf. 110 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! För det första har inte operatörerna startat än. Det är väl punkt ett. Men det vore märkligt om just den här typen av konkurrens inte skulle ge någonting på prissidan. Då skulle det här vara ett särskilt undantagsområde, och det tror jag inte på.

När det gäller samordning tror jag att det som utredaren Gunnar Alexandersson tog fram är viktigt. Hur det ska fungera med samordningen och Resplussystemet var ett område utredningen skulle titta på. Jag tror att man kommer att vara tvingad att diskutera det här. Det finns naturligtvis en konkurrenssituation, och man kan inte avslöja varandras affärsidéer fullt ut. Men jag tror att alla operatörer kommer att inse att man även som operatör vinner på att samordna sig. Jag är inte så orolig för detta.

Om man lägger ned resebutiken i Uppsala blir Uppsala av med en typ av service. Men de flesta orter i Sverige har egentligen inte haft den här servicen på väldigt länge, och det har fungerat relativt bra ändå. SJ som trafikföretag måste rimligtvis kunna se över och prioritera var man ska lägga sina kostnader i systemet. Alla kostnadsänkningar man kan få till

stånd bör till syvende och sist gynna resenären genom sänkta priser på biljetter. Vad jag förstår köps den absoluta majoriteten av biljetterna i dag via internet. Man kan beställa själv via internet, men man kan naturligtvis även ringa kundtjänst och så vidare. De här butikerna har fått en allt mindre roll i sammanhanget. Efter en viss punkt kanske en stängning kan vara högst relevant.

(forts. 10 §)

Prot. 2013/14:83

13 mars

Kollektivtrafik

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.54 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

8 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 12 mars

SkU19 Punktskatter

Punkt 4 (Lantbrukets drivmedelsskatter)

1. utskottet
2. res. 5 (SD)

Votering:

268 för utskottet
18 för res. 5

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 93 M, 19 MP, 17 FP, 18 C, 16 V, 14 KD

För res. 5: 18 SD

Frånvarande: 21 S, 14 M, 6 MP, 7 FP, 5 C, 2 SD, 3 V, 5 KD

Punkt 5 (Beskattning av biodrivmedel)

1. utskottet
2. res. 6 (S, MP, V)

Votering:

158 för utskottet
126 för res. 6

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 M, 16 FP, 17 C, 18 SD, 14 KD

För res. 6: 91 S, 19 MP, 16 V

Frånvarande: 21 S, 14 M, 6 MP, 8 FP, 6 C, 2 SD, 3 V, 5 KD

Punkt 6 (Miljöskatt på flyg)

1. utskottet

2. res. 8 (V)

Votering:

251 för utskottet

16 för res. 8

19 avstod

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 93 M, 17 FP, 18 C, 18 SD, 14 KD

För res. 8: 16 V

Avstod: 19 MP

Frånvarande: 21 S, 14 M, 6 MP, 7 FP, 5 C, 2 SD, 3 V, 5 KD

Punkt 7 (Vissa fordonsskattefrågor)

1. utskottet

2. res. 9 (S, MP, V)

Votering:

160 för utskottet

126 för res. 9

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 M, 17 FP, 18 C, 18 SD, 14 KD

För res. 9: 91 S, 19 MP, 16 V

Frånvarande: 21 S, 14 M, 6 MP, 7 FP, 5 C, 2 SD, 3 V, 5 KD

Punkt 15 (Skatt på avfall som deponeras och skatt på avfallsförbränning)

1. utskottet

2. res. 16 (SD)

Votering:

248 för utskottet

18 för res. 16

19 avstod

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 93 M, 17 FP, 18 C, 16 V, 14 KD

För res. 16: 18 SD

Avstod: 19 MP

Frånvarande: 22 S, 14 M, 6 MP, 7 FP, 5 C, 2 SD, 3 V, 5 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU18 Våldsbrott och brottsoffer

Punkt 10 (Haverikommission)

1. utskottet
2. res. 2 (MP, V)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 13 (Översyn av levnadsvillkoren för personer med skyddade personuppgifter)

1. utskottet
2. res. 4 (MP, V)

Votering:

251 för utskottet

34 för res. 4

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 93 M, 17 FP, 18 C, 18 SD, 14 KD

För res. 4: 18 MP, 16 V

Frånvarande: 21 S, 14 M, 7 MP, 7 FP, 5 C, 2 SD, 3 V, 5 KD

Punkt 15 (Hot- och riskanalyser vid hedersrelaterad brottslighet)

1. utskottet
2. res. 5 (S, V)

Votering:

179 för utskottet

107 för res. 5

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 M, 19 MP, 17 FP, 18 C, 18 SD, 14 KD

För res. 5: 91 S, 16 V

Frånvarande: 21 S, 14 M, 6 MP, 7 FP, 5 C, 2 SD, 3 V, 5 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

10 § (forts. från 7 §) **Kollektivtrafik** (forts. TU11)

Kollektivtrafik

Anf. 111 GÖRAN LINDELL (C):

Fru talman! Kollektivtrafik är ett område som i den politiska diskussionen ofta omges av ett slags positivt skimmer till skillnad från privata resor, i synnerhet med bil.

Det finns många anledningar att bejaka kollektivtrafik som ett bra sätt att resa, framför allt där många människor bor på en relativt liten yta. Men även kollektivtrafik har sina utmaningar och ett behov av innovativa lösningar för att bättre och enklare lösa människors behov av att resa. Det gäller också miljöaspekter, om den ska göra skäl för sitt positiva rykte. Vi är många som har sett de stora bussarna stånka omkring mer eller

mindre tomma i områden där efterfrågan saknas. Med detta vill jag bara säga att även om jag som Centerpartist självklart ser kollektivtrafiken som en viktig del i framtidens resande behövs innovation och nytänkande på många områden för att den ska förtjäna sin position framöver.

I det sammanhanget tror jag att den nya lagstiftningen som öppnar upp för konkurrens och som bejakar nytänkande är viktig. Jag tror på lösningen att lägga ett stort ansvar på de regionala trafikhuvudmännen som har bra kontakt med utvecklingen inom sin respektive region.

Jag menar också att det partsöverskridande arbetet inom det så kallade X2AB-projektet är viktigt och inger hopp. Här samlas konkurrerande företag och trafikanordnare runt samma bord med ett gemensamt mål om att bidra till en snabbare utveckling av kollektivtrafiken.

Från oppositionspartierna hörs i varierande tonläge numera ofta röster som talar om att begränsa konkurrensen och om återförstatligande och återreglering, trots att många av de förslag som nu kritiserats tidigare bejakats. Det skulle ge fel signaler och leda utvecklingen alldeles fel. Mångfald och konkurrens må leda till ett och annat misstag, men det är ändå den typen av organisering som främjar nyskapande och effektivitet bäst. Det finns det övertygande exempel på, och det är just den typen av utveckling som kollektivtrafiken behöver.

Fru talman! I flera motioner tas kostnadsökningarna av biljetterna upp, men totalkostnadens utveckling nämns inte. Av olika skäl ökar den också snabbt, alltså även den delen som betalas genom skatten. Det finns uppgifter på ungefär 7–8 procent per år under den senaste femårsperioden. Även om vi vet att detta är en fråga för lokal och regional politik i första hand är det rimligen en grannliga uppgift för dem som ska avväga det ökade utbudet av resor och resmöjligheter och vad de får kosta. Samtidigt ska de avväga hur mycket av detta som ska betalas via skatten eller av den som köper biljetten. Pengarna måste läggas på ett eller annat sätt, och en krona kan bara användas en gång. Så enkel är verkligheten.

Gemensamma biljett- och bokningssystem är en huvuduppgift för det nämnda X2AB-projektet. Jag hoppas verkligen att man inom detta projekt ska komma fram till fungerande modeller relativt snart. Alternativet med att i lag reglera sådana frågor leder ofta till sämre lösningar som tar lång tid att förverkliga. Men jag uppskattar ändå regeringens formulering i anslutning till propositionen om ny kollektivtrafiklag. Den formuleringen översatt till vardagsspråk lyder ungefär så här: Se till att lösa detta själva, annars kommer krav via lagstiftning.

Fru talman! Gotlandstrafiken är värd ett litet, speciellt kapitel i detta betänkande. Gotlandstrafiken har varit statens ansvar sedan 1971, och en återkommande fråga är de upphandlingar av trafiken som regelbundet måste till och som gäller för den kommande tioårsperioden från och med 2017 och är inne på högvarv.

För Centerpartiet är det en grundläggande utgångspunkt att färjetrafiken till Gotland ska ses som en del av den samlade infrastrukturen i landet. En väl fungerande färjetrafik är nödvändig för att knyta samman Gotland med fastlandet likaväl som järnväg eller huvudstråk på landsvägen mellan olika regioner på landbacken. Region Gotland har själva tagit fram ett dokument, som de kallar *Gotländska ståndpunkter*, som väl beskriver vad Gotland behöver för en fungerande infrastruktur med fastlandet.

Med detta som utgångspunkt och med en tydlig anvisning till Trafikverket om att upphandla en ny period utgår vi i Centerpartiet från att vi får en lösning till stånd som innebär fortsatt goda förbindelser mellan Gotland och fastlandet i det som kallas för söder- och norrläge, alltså Oskarshamn och Nynäshamn. Vi har ställt oss positiva till att ett alternativ med statlig trafik tas fram men vill samtidigt hoppas på att det finns konkurrenskraftiga privata lösningar. Vi hoppas också att upphandlingen sker på ett sådant sätt att innovationer och ny teknik successivt kan förbättra både trafik- och miljöaspekter.

Att sommartrafiken sedan ger underlag för ytterligare turer och nu i år även innehåller en linje mellan Västervik och Visby är som det brukar heta grädde på moset.

Fru talman! Med dessa ord vill jag yrka bifall till förslaget i trafikutskottets betänkande TU11 och yrka avslag på samtliga reservationer.

Anf. 112 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Fru talman! Jag begärde replik eftersom jag tycker att det är intressant att diskutera kollektivtrafik på landsbygden. Göran Lindell tog upp det, och jag håller fullständigt med om att det är viktigt att vi släpper fram nya innovativa idéer för att få fungerande kollektivtrafik också på landsbygden.

Miljöpartiet har en reservation om det i betänkandet. Det är förslag som har avstyrkts av utskottets majoritet, av bland annat Centerpartiet och Göran Lindell. Det handlar bland annat om bybussar som på vissa ställen i landet kan vara en väldigt bra idé. Där det inte finns kollektivtrafik och det inte heller finns underlag för att köra bussar – det blir de tomma bussarna som Göran Lindell talade om – köper kommunen i stället en buss som man kan hjälpas åt att köra med till närmaste knutpunkt där man kan ta sig vidare eller om man åker in och har gemensamma ärenden. Det har fungerat bra på många håll där man har bedrivit det som försöksverksamhet. Men för att det ska kunna permanentas och spridas till andra delar av landet måste man ändra regelverket. Det har utskottet nu avslagit.

Det finns andra regelverk när det gäller yrkestrafiken som reglerar till exempel hur många ställen man får stanna på för att plocka upp samåkningskompisar innan det börjar räknas som yrkestrafik. Vi behöver göra ändringar i regelverket för att också släppa fram alternativa möjligheter för att ta sig fram på landsbygden.

Varför tycker inte Göran Lindell att vi ska underlätta för bybussar och för olika samåkningsprojekt på landsbygden?

Anf. 113 GÖRAN LINDELL (C) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Stina Bergström!

Frågan om kollektivtrafik är, som jag sade, bemängd med utmaningar av olika slag beroende på var i landet vi befinner oss.

Inledningsvis måste vi erkänna att vi när vi talar om landsbygd och glesare befolkade delar av vårt land alltid på ett annat sätt än i tätbefolkade områden kommer att förlita oss på privata lösningar, i första hand personbilen. Vi kommer aldrig att hitta system som är tekniskt, ekonomiskt och praktiskt så konkurrenskraftiga att de kan närma

sig tätheten och andelen av resorna som i tätorterna. Vi måste erkänna det.

Stina Bergström och jag är kanske inte riktigt överens om målen när det gäller det, men grunden är att det i stora delar av vårt land är och kommer att vara nödvändigt med möjligheter för biltrafik. Då är det desto viktigare att den är så miljövänlig som det krävs för att vi ska kunna ha ett hållbart samhälle även framöver.

Jag tror också att grunden för trafik på landsbygd handlar om just kreativa möjligheter för de olika trafikanordnare som finns. Jag är inte beredd att gå in på alla detaljer i det sammanhanget. Jag skulle mycket väl kunna tänka mig att det finns en och annan detalj i regelverk och annat som vi kan titta på, och i princip är jag positiv till sådant. Men det grundläggande måste vara att ansvaret ligger på dem som finns ute i regionerna, som själva får organisera trafiken och de innovativa lösningarna.

Anf. 114 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Fru talman! Självklart kommer bilen alltid att behövas på landsbygden, men många av oss som bor på landsbygden vill också kunna samåka på ett lätt sätt. Det finns de som av olika skäl inte kan ha egen bil men ändå vill bo på landsbygden. Därför tycker jag att det är väldigt viktigt att vi underlättar när det gäller regelverket.

Självklart hjälper kommuner och landsting till att organisera även sådana här lösningar, men själva regelverket måste komma på sin plats. Därför är det väldigt sorgligt att man avstyrker vårt förslag om att ändra i regelverket så att de försök med byabussar som har ägt rum skulle kunna permanentas och spridas till andra platser i landet. Därför vill jag återigen fråga varför man nu vill avslå de här förslagen i dagens betänkande.

Anf. 115 GÖRAN LINDELL (C) replik:

Fru talman! Jag vill inte på något sätt negligera att många har svårt att använda bil eller inte har möjlighet att utnyttja den typen av lösningar. Det krävs i grunden en kollektivtrafikliknande lösning, och det förekommer många olika varianter av det i hela vårt land. Det tror jag kommer att fortsätta utvecklas.

Det finns ofta ett antal faktorer som inte gör det helt enkelt att lova att ändra den ena eller andra detaljregeln, och den diskussionen är jag inte beredd att gå in på i dag. Men i grunden har vi en positiv inställning till att det ska finnas vettiga möjligheter att använda privatbil som kommunikationsmedel, i synnerhet på landsbygden. Vi bejakar också alla möjligheter till flexibla lösningar för att göra kollektivtrafiken både effektiv och användbar för dem som bor i de mer glesbefolkade delarna av landet. Detta är vi helt överens om.

Anf. 116 CHRISTER ENGELHARDT (S):

Fru talman! Färjetrafiken till och från Gotland är avgörande för Gotlands utveckling och tillväxt. Färjetrafiken är Gotlands landsväg till fastlandet, vilket innebär att den är det enda alternativet för godstransporter och för större delen av de resande. Grundläggande för en positiv utveckling av Gotland är tillgång till minst den bastrafik som finns i dag.

Nuvarande trafiksystem har lett till en positiv regional utveckling på många områden. Trafiksystemet har också inneburit en kraftig ökning av

både transporterat gods och antalet passagerare. Gotlänningarna har fördubblat sitt resande sedan början av 2000-talet, då det blev möjligt med snabba förbindelser med moderna färjor. För näringsliv och invånare är fortsatt god tillgänglighet till Gotland avgörande. Det är även i fortsättningen nödvändigt med snabba överfarter varje dag året runt.

För Gotlands utveckling är det viktigt att ön binds samman med övriga Sverige i ett transportsystem som gör det möjligt att leva och bo på Gotland. Men det är också viktigt att trafiksystemen ska inrymma utvecklingsmöjligheter. Därför anser jag det viktigt att Gotlandstrafiken ska ses som en naturlig del av den nationella infrastrukturen och behandlas i likhet med de vägar, broar och järnvägar som staten ställer till förfogande i övriga delar av landet. Färjetrafiken till och från Gotland är mycket mer än kollektivtrafik, som den sorterar under i dagens betänkande.

Det är nu viktigt att vi alla hjälps åt att gå vidare utifrån det färjetrafiksseminarium som hölls här i riksdagen i går, där flera av ledamöterna från trafikutskottet, näringsutskottet och miljö- och jordbruksutskottet deltog. Färjetrafiken till och från Gotland är inte enbart en trafikpolitisk fråga, utan den är också av seminariet i går att döma en minst lika viktig näringspolitisk fråga.

Fru talman! Färjetrafiken till och från Gotland är som sagt avgörande för Gotlands utveckling, och låt den nu få utvecklas så att Gotland fortsättningsvis kan vara en konkurrenskraftig del av Sverige. Det är det som gör att människor fortsättningsvis väljer att bosätta sig och verka på Gotland.

Med detta yrkar jag bifall till reservation 9 om Gotlandstrafiken.
(Applåder)

I detta anförande instämde Krister Örmfjäder (S).

Anf. 117 GUSTAF HOFFSTEDT (M):

Fru talman! Precis som föregående talare, Christer Engelhardt, nämnde var alltså representanter från Gotland här i riksdagen i går. Det var i en av samlingslokalerna i riksdagen som blev så proppfull att vi fick pressa in stolar för att alla skulle kunna få plats. Inte minst var det många ledamöter från trafikutskottet som var på plats. Jag tror att alla partier utom Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet var där, och jag vill verkligen uttrycka mitt varma tack för det. Det är väl ungefär samma närvaro här i kammaren nu, för övrigt.

Just nu är Gotlandstrafiken föremål för ett upphandlingsförfarande, och då får inte riksdagsledamöter eller andra interferera i själva upphandlingen. Det som ledde fram till upphandlingen har varit en ganska jobbig period, får jag tillstå. Det är inte så konstigt. För oss gotlänningar är detta det allra viktigaste. Även om det hela faller väl ut är det inte så konstigt om själva upphandlingsförfarandet präglas av oro.

Nu har vi i upphandlingsunderlaget fått in det vi vill ha i termer av två fastlandshamnar – nu har det till och med blivit tre under åtminstone en del av året, tack vare ett privat initiativ – och ökad miljöhänsyn. En lång avtalstid är viktigt med tanke på att vi som bor på ön och alla som besöker vår ö ska kunna veta vad som gäller lång tid framöver.

Två andra viktiga diskussioner – kanske de allra viktigaste – har gällt dels hastighet, dels pris. Hastigheten är särskilt viktig för den som reser ofta. Då är det helt avgörande att det går fort och att restiden blir kort för att det ska vara attraktivt att pendla mellan Gotland och fastlandet. Restiden, eller hastigheten om man så vill, är också helt avgörande för godset. Det är kanske lite mer förvånande: Vad spelar det för roll om det tar en timme extra att frakta gotländska morötter? Detta är dock viktigt och avgörande, och det beror naturligtvis på den alldeles speciella logistik som gäller för inte minst livsmedel producerade på Gotland. Med mycket kort respit ska man kunna lägga ordrar som ska levereras till centrum på fastlandet.

Den andra stora diskussionen har gällt pris. Det är inte så svårt att begripa att också det har stor betydelse för Gotlandstrafiken. Det är viktigt med ett attraktivt pris för att man ska kunna bo på Gotland, dels för en själv, dels för att anhöriga ska ha möjlighet att besöka en. Det är också viktigt för besöksnäringen. En stor utmaning för Gotland är nu inte de kapitalstarka turisterna utan snarare familjer, skolbesök och liknande som räknar varje krona. Där behöver vi göra ett arbete och hålla koll på att prisnivån inte drar i väg.

Till sist vill jag återigen ta upp detta med frakten. Morotsodlare, äggproducenter och andra lantbrukare på Gotland konkurrerar givetvis med lantbrukare i Skåne eller Västerbotten. För den gotländske bondens skull får inte heller fraktpriserna dra i väg.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 19 mars.)

Proportionell fördelning av mandat och förhandsanmälan av partier i val

11 § Proportionell fördelning av mandat och förhandsanmälan av partier i val

Konstitutionsutskottets betänkande 2013/14:KU16

Proportionell fördelning av mandat och förhandsanmälan av partier i val
(prop. 2013/14:48)
föredrogs.

Anf. 118 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Fru talman! Vi ska nu ge oss i kast med konstitutionsutskottets betänkande nr 16, *Proportionell fördelning av mandat och förhandsanmälan av partier i val*. Det är ett av flera betänkanden i vår som rör olika delar av valförfarandet.

I det här betänkandet behandlas en proposition från regeringen som framför allt bygger på de förslag som 2011 års vallagskommitté lämnade till regeringen i april 2013.

Vårt valsysteem bygger på att vi väljer företrädare till de olika parlamentariska församlingarna, och mängden röster ett parti får ska ligga till grund för hur många personer som företräder partiet i riksdagen, landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige.

Det system vi har just nu är ganska bra, men det går att göra bättre. Och de förslag som läggs fram här gör systemet bättre. Proportionaliteten ökar.

I riksdagen i dag har S och M fler riksdagsledamöter än de borde ha, utifrån hur många som har röstat på dem. Och fyra mindre partier har varsitt mandat för lite. Det beror på att utjämningsmandaten inte kan kompensera fullt ut för sned fördelning av de så kallade fasta mandaten. Jag tänker inte här gå in närmare på själva tekniken för mandatfördelningen. Men det viktiga med det här förslaget är att det inte kommer att bli på samma sätt efter valet 2018. Det är vid det valet som de nya reglerna kommer att gälla.

Då kommer mandaten att fördelas enligt nya regler, så att det blir mer riksproportionellt. Men fortfarande kan relativt stora grupper vara helt utan representation eftersom vi har en spärr för när partier över huvud taget börjar få några mandat.

I val till riksdagen är spärren, som alla vet, 4 procent. Det finns inga förslag om att förändra det, inte heller om att göra några förändringar vad det gäller spärren till landstingen. De större förändringarna i förslaget i det här betänkandet gäller valet till kommunfullmäktige. I dag finns det ingen spärr alls där. Det finns inte heller några utjämningsmandat. I det här förslaget införs både och.

Vid val till kommuner som har valkretsar kommer det att införas utjämningsmandat, och det är väldigt bra. I dag kan den faktiska spärren vara väldigt hög om det är flera valkretsar och få mandat per valkrets. Valkretsarnas gränser kan också påverka mandatfördelningen mellan partier.

Detta gör att det ibland väcks frågetecken om huruvida partier som har en styrande ställning beslutar om valkretsarna utifrån det de tror gynnar dem bäst. Sådana diskussioner har ibland förts. Med det här förslaget kommer inte valkretsarnas utformning att påverka resultaten. Då försvinner grunderna för de misstankarna, och det är bra.

Systemen bör alltid vara utformade så att väljarnas val är det som avgör vilka företrädare det blir. Man ska aldrig ens behöva misstänka att partier i maktposition tar beslut om formsakerna på ett sådant sätt att det skulle kunna påverka utgången av ett val.

Därför är det väldigt olyckligt att det med det här förslaget införs två olika spärrnivåer i kommunerna. I dag finns det inte någon fastlagd spärr där när det gäller småpartier. Det är i stället den så kallade naturliga spärren som gäller, det vill säga det krävs en viss procent för att kunna få mandat, eftersom det finns ett begränsat antal platser. Man brukar säga att gränsen är ungefär 2 procent för ett fullmäktige med 35–41 ledamöter.

Nu införs en fastlagd spärr på just 2 procent i kommuner som inte har en valkretsindelning och en spärr på 3 procent i kommuner som har en valkretsindelning.

Samtidigt ska kommunerna i större utsträckning själva få fatta beslut om valkretsindelningen. Kommuner av en viss storlek ska inte längre vara tvungna att ha ett visst antal valkretsar. Detta öppnar för nya misstankar om att beslut kan tas i formsaker som påverkar valresultatet.

I kommunerna är det vanligare än på riksnivå att folkliga opinioner får genomslag i valen genom bildandet av lokala partier. Med en spärrgräns på 2 procent kommer deras möjligheter att komma in i fullmäktige inte att förändras nämnvärt gentemot det som gäller i dag, då den faktiska gränsen ofta ligger där. Men med en spärr på 3 procent blir det svårare för mindre partier att få representation.

Större partier hävdar ganska ofta att det är svårt att styra en kommun med väldigt många små partier. Det ligger väl någonting i det. Men det är tveksamt om det ska vara möjligheten att höja spärren, genom att dela upp kommunen i valkretsar, som ska vara botemedlet mot detta.

Det kanske är så att det är ett gemensamt ansvar för både stora och små partier att få till ett fungerande styre i kommunen, utifrån de fasta och givna regler som finns, och att det borde vara botemedlet mot problemen med att styra en kommun.

Man ska som väljare aldrig ens behöva fundera över om kommunens valkretsindelning har kommit till för att den rådande majoriteten vill hålla folkopinioner och nya partier borta från fullmäktige. Den typen av möjligheter riskerar tilltron till systemet. Det gör faktiskt att tilltron kan minska, och det är dåligt för demokratin.

Vänsterpartiets uppfattning är därför att spärrgränsen bör vara 2 procent i alla kommuner, oberoende av om de är valkretsindelade eller ej och oberoende av vilka beslut fullmäktigeförsamlingen fattar i den frågan. Därför yrkar jag bifall till reservationen.

Anf. 119 BILLY GUSTAFSSON (S):

Fru talman! Den proposition som vi har att behandla nu har föregåtts av en parlamentarisk utredning. Vi kan kalla den för Vallagsutredningen, även om jag tror att det officiella namnet är Vallagskommittén. Jag hade förmånen att få ingå i den utredningen. Den utredningen landade till allra största del i gemensamma uppfattningar. Därför tycker jag att det är väldigt bra att vi nu har fått till riksdagen förslagen från utredningen i form av lagförslag.

Jag skulle vilja ge några korta kommentarer. En självklar utgångspunkt för oss har varit att varje röst har samma värde. Därför är det bra att vi med det här förslaget nu garanterar en exakt proportionalitet mellan valresultat och tilldelning av mandat, alltså för de partier som har uppnått spärrgränserna.

Det är bra i sig, och jag tycker om sättet vi gör det på. Vad vi gör är nämligen att vi bibehåller nuvarande mandatfördelningsmetod, men vi kompletterar den med en form av korrigeringsmekanism, som blir garanten för en proportionell fördelning.

Jag tycker att det är bra att vi gjorde på det sättet och att förslaget har kommit från regeringen på det här viset, i stället för att vi skulle ha konstruerat ett helt nytt mandatfördelningssystem. Vallagsutredningen, eller kommittén, slutade som sagt i en bred samsyn. Så har det också varit när det gäller det här betänkandet. Men det finns, som vi hörde av Mia tidigare, en reservation i betänkandet som handlar om att ha en gemensam spärr i kommunvalen på 2 procent.

Jag måste erkänna att jag kan känna en viss sympati för den uppfattningen. Men jag har utifrån någon form av helhetsbedömning kommit fram till att regeringens förslag trots allt är att föredra. Min utgångspunkt för det ställningstagandet har varit att det i utredningen fanns en bred majoritet för det förslag som nu läggs fram, och om inget avgörande har kommit fram efter att utredningen har lämnat sitt förslag finner jag inte något skäl att ändra uppfattning. Om man har det förhållningssättet tycker jag dessutom att det stärker vårt utredningsväsen.

Förutom det handlar det om att på något sätt väga delvis oförenliga intressen mot varandra. Å ena sidan ska varje röst vara lika mycket värd. Å andra sidan handlar det om medborgarnas rätt att kräva att kommuner, landsting, regioner och landet ska vara möjliga att styra. Med en mängd partier med kanske ett eller två mandat skulle vi kunna hamna i en situation där det blev helt ostyrbart. Det vore väldigt olyckligt att hamna i en sådan situation. De här två intressena måste vägas mot varandra.

Fru talman! Jag tycker att det här är ett ganska utmärkt exempel på politikens uppgift att väga olika intressen mot varandra. Och jag tycker att både utredningen och vi i KU:s majoritet har kommit fram till en rimlig avvägning på det här sättet.

Slutligen skulle jag vilja säga några ord om den ändrade valkretsindelningen i Västra Götaland. Det har framkommit en viss oro från kollegerna i Västra Götaland för att den nya indelningen skulle kunna komma att tillämpas om det skulle uppstå en situation med extraval eller omval före det ordinarie valet 2018.

Därför tycker jag, fru talman, att det är angeläget att här klargöra att utskottet som svar på oron i betänkandet slår fast att den nya valkretsindelningen ska tillämpas första gången vid ordinarie val 2018. Om de andra situationerna uppstår är det nuvarande indelning som gäller.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkande KU16 och avslag på reservationen.
(Applåder)

Anf. 120 SEDAT DOGRU (M):

Fru talman! Det här betänkandet behandlar regeringens proposition som innehåller förslag om bland annat ändringar i vallagen och regeringsformen om att bättre säkerställa mandatet till riksdag, kommun och landsting. Jag tänkte kort dra igenom ärendet.

Vid 1988 års val uppkom avvikelser från riksproportionaliteten vid val till riksdagen. Likaså vid senaste valet 2010 uppkom stora avvikelser från riksproportionaliteten då åtta partier tog plats i riksdagen. Det kan tänkas att liknande situationer uppkommer i framtida val.

För att ta höjd för detta och för att få en mer rättvis och proportionell fördelning av mandatet till riksdagen föreslås en modell som innebär att om ett parti fått fler fasta mandat än vad som svarar mot en riksproportionell fördelning ska överskjutande mandat återföras och fördelas som fasta valkretsmandat mellan de övriga partierna i valkretsen.

Vidare föreslås en ändring av den tillämpade jämkade uddatalsmetoden, där delningstalet ändras från 1,4 till 1,2 för att minimera risken för avvikelser. Detta har 2011 års vallagskommitté kommit fram till i sina undersökningar.

När det gäller val till kommunfullmäktige föreslås att nuvarande system ersätts med ett kommunproportionellt valsystem av samma typ som i landstingsval, det vill säga att nio tiondelar av mandatet till fullmäktige fördelas som fasta valkretsmandat och resterande som utjämningsmandat. Här föreslås också att den jämkade uddatalsmetoden tillämpas med 1,2 som första delningstal. Också här införs en modell med återföring av överskjutande mandat.

Mandatet till fullmäktige ska fördelas endast mellan partier som fått minst 2 procent av rösterna i kommunen. Om kommunen är indelad i två

eller fler valkretsar ska mandaten fördelas mellan partier som fått minst 3 procent av rösterna i kommunen. Dessa spärrnivåer som nu införs avviker inte från den nu gällande ordningen då dessa naturligt uppkommer som faktiska spärrar i kommunerna.

Vidare behandlas i betänkandet förslaget om att införa ett obligatoriskt krav på samtycke från den som nominerats som kandidat för att personen ska vara valbar. Den som anmält sitt deltagande ska skriftligen ha samtyckt till kandidaturen till Valmyndigheten eller till länsstyrelsen. Ett namn som tagits upp på en valsedel där personen inte har samtyckt ska betraktas som obefintligt. Detta görs för att skydda mot ofrivillig kandidatur.

Partier föreslås få trycka partisymbol på valsedlar för att väljare lättare ska kunna skilja valsedlarna åt. Dessa partisymboler kan dessutom vara i färg. Prövningen av risken för att en partibeteckning kan förväxlas med en annan beteckning som anmälts eller registrerats ska även omfatta partisymboler.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 19 mars.)

12 § Granskning av meddelande om en klimat- och energipolitisk ram 2020–2030

Näringsutskottets utlåtande 2013/14:NU29

Granskning av meddelande om en klimat- och energipolitisk ram 2020–2030 (KOM(2014) 15) föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Anf. 121 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Vi ska nu behandla granskningen av EU-kommissionens meddelande om ett ramverk för klimat- och energipolitiken fram till 2030. Den planering kommissionen och det grekiska ordförandeskapet har gjort är att detta meddelande ska behandlas i energirådet och miljörådet för att slutligen tas upp för behandling och beslut på Europeiska rådet i mars.

Det är en ambitiös tidsplan. Om man har följt processerna i EU:s beslutsinsatser under en tid kan man konstatera att den kanske är lite för överoptimistisk. Det återstår dock att se. Det bör noteras att EU-parlamentet har behandlat detta meddelande, och parlamentet har också beslutat om sin uppfattning. Jag kommer att kommentera EU-parlamentet senare i anförandet. Det kan också noteras att finansministrarna behandlat meddelandet vad gäller finansieringen av paketet.

Fru talman! Meddelandet innehåller bland annat mål om klimatutsläpp. Man anger att nivån på dessa ska minska med 40 procent fram till 2030 inom EU. Man föreslår att andelen förnybar energi ska uppgå till

27 procent fram till 2030. Vad gäller energieffektivisering vill kommissionen återkomma efter utvärderingen av energieffektiviseringsdirektivet. Vidare föreslår man också vissa förändringar vad avser regelverket för handel med utsläppsrätter.

Regeringens ståndpunkt är att man instämmer i kommissionens ambition om 40 procents utsläppsminskning inom EU men vill därutöver ytterligare öka utsläppsminskningen med 10 procent i form av internationella krediter. Regeringen stöder kommissionens förslag om 27 procent förnybar energi till 2030, och det ska inte bördefördelas mellan medlemsstaterna. Vidare stöder man förslaget om att återkomma om energieffektiviseringsdirektivet efter kommissionens översyn.

Europaparlamentet har i korthet beslutat att de tre målen ska vara 50 procents utsläppsminskning, 30 procent förnybar energi och 40 procents energieffektivisering.

Fru talman! Vi socialdemokrater föreslår 50 procents utsläppsminskning och 40 procents utbyggd förnybar energi fram till 2030 med utgångspunkt från 1990 års värden. Bindande mål om energieffektivisering ska sättas upp, och vi vill att regeringen ger kommissionen i uppdrag att återkomma om detta. Vi anser vidare att målet om minskade utsläpp ska bäras av EU och bördefördelas på ett kostnadseffektivt sätt. Flexibla mekanismer ska inte få räknas in.

Kommissionen och regeringen har nu definitivt tagit av sig ledartröjan i ambitionerna vad gäller klimatpolitiken. Det visar också tidsuträkningen att ta fram Fakta-PM. Den vånda och tveksamhet regeringen uppvisar är slående. Först några dagar innan näringsutskottet respektive miljö- och jordbruksutskottet skulle få information inför energi- respektive miljörådet kom faktapromemorian. Enligt vår bedömning är det dessutom ett tecken på att regeringen har haft svårare och svårare att komma överens om klimat- och energifrågor, inte minst den urvattnade och ambitionslösa ståndpunkt som blev resultatet.

Fru talman! Vår utgångspunkt är att vi vill se ett fossilfritt samhälle utan några utsläpp av växthusgaser och med 100 procent förnybar energi. Energisektorn står i dag för en betydande del av utsläppen i Europa, och det krävs omfattande förändringar av medlemsstaternas energisystem för att klara detta. Det hållbara fossilfria samhället är en möjlighet, men bara om de politiska ambitionerna inom klimat- och energiområdet förstärks. Omedelbara åtgärder måste vidtas för att klimatmålet till 2050 ska uppnås.

Att ställa om samhället till att bli långsiktigt hållbart är en av vår tids största utmaningar, men det är samtidigt en utmaning som innebär stora möjligheter. De insatser som krävs är inte bara bra för klimatet och för människors hälsa utan även betydelsefulla för konkurrenskraften. Genom satsningar på investeringar i morgondagens teknik, infrastruktur och förnybar energi blir det enklare för både människor och företag att göra klimatsmarta val samtidigt som fler jobb skapas.

EU måste ta på sig ledartröjan i kampen för klimatet och ensidigt ikläda sig åtaganden om utsläppsminskningar om minst 50 procent till 2030 i förhållande till 1990 års värden. Dessa klimatåtaganden ska göras inom EU och bördefördelas på ett konkurrenskraftigt sätt mellan medlemsstaterna.

De rika länderna, som i dag står för den stora delen av utsläppen, måste således gå före. Sverige ska tydligt stå upp för en progressiv energi- och klimatpolitik som stärker konkurrenskraften och som bygger broar till jobb och välfärd. Klimatmålen ska gälla parallellt med mål om sysselsättning och välfärd, inte vara underordnade dessa.

Det behövs ett nytt bindande mål för produktion av förnybar energi till 2030. Vår bedömning är att detta mål ska vara 40 procent till 2030 i förhållande till 1990 års värden. För att stödja satsningar på produktion av förnybar energi och nå målet om ett energisystem baserat enbart på förnybara energikällor kan höjda ambitioner inom ramen för det svensk-norska elcertifikatssystemet fungera som en god förebild. Vidare behövs fortsatta satsningar på forskning och innovation. På kort sikt kan det också vara nödvändigt i ett inledande skede med begränsade subventioner.

Fru talman! För att nå ett hållbart samhälle krävs större fokus på energieffektivisering, i form av både energibesparingar och smartare energianvändning. Att energianvändningen ökar innebär att utvecklingen går åt fel håll, och det är tydligt att dagens styrmedel inte räcker till. Vi vill därför se bindande mål när det gäller energieffektiviseringen. Vi vill dock avvakta kommissionens utvärdering av energieffektiviseringsdirektivet innan vi är beredda att ange hur stort detta mål ska vara.

I detta avseende är ett marknadsbaserat system med vita certifikat intressant då ett sådant system just innebär obligatoriska mål för energieffektiviseringen. Vidare är det viktigt att betrakta de nödvändiga energieffektiviseringsåtgärderna inte som kostnader utan som lönsamma investeringar, som dessutom minskar såväl sårbarhet som energikostnader för både hushållen och industrin vid pristopp.

Fru talman! Som jag anfört tidigare är det tydligt att regeringens ambitioner på klimat- och energiområdet har svalnat. I dag tycks ambitionerna inskränka sig att man siffertricksar med nivåerna. Man hänvisar till att man har högre ambitioner än vad kommissionen har – genom internationella krediter – men då bara om också andra utvecklade länder tar sitt ansvar. Vem som helst kan se att man inte har några högre ambitioner. Man tycker att man har gjort sitt.

Den regering som tillträdde 2006 med höga klimatambitioner har inskränkt sig till några som vägrar ställa högre offensiva krav på EU-politiken. Man nöjer sig med att tillhöra dem som i allt väsentligt delar kommissionens analys. Det kan i det här sammanhanget nämnas att fler länder, dock inte Sverige, har uppmanat kommissionen att komma med tydliga förslag, inte minst när det gäller klimatutsläppen.

I många sammanhang brukar den moderatledda minoritetsregeringens företrädare i riksdagen hävda att man vill skapa gröna jobb och satsa på nya gröna tekniker. Det har ofta hävdats från regeringshåll att den gröna omställningen inte minskar jobben utan tvärtom skapar nya framtidsinriktade arbetstillfällen. Jag tror att hela kammaren kan hålla med om det.

Jag tror dessutom att ambitionen är ärligt menad, men då måste politiken hänga ihop. Då måste ambitionen på klimat-, energi- och miljöområdet ligga på topp. Vi ska vara världsledande – ett begrepp vi gillar att använda om vårt land. Minoritetsregeringens ständiga förklaringar till sina sänkta ambitioner på EU-nivå är att vi redan har gjort mycket; nu måste andra länder och regioner också göra mycket. Annars behöver inte vi göra mer.

Fru talman! EU-parlamentet har gjort ett inspel till kommissionen i klimat- och energipaketet, som jag nämnde tidigare. Det är i det sammanhanget intressant att notera att företrädarna för Centerpartiet och Folkpartiet röstade för det förslag som blev EU-parlamentets beslut, medan Moderaterna och KD röstade emot. Jag skulle ha velat sitta som en fluga på väggen när man förhandlade fram faktapromemorian och sett hur stackars Annie Lööf blev totalt överkörd av de andra partierna i minoritetsregeringen. Alliansens påstådda enighet i klimat- och energipolitiken, som man har pratat så mycket om, vet alla bara är en illusion som förmodligen bara de mest allianstrognas tror på.

Fru talman! Svenska folket vill ha en progressiv klimatpolitik i vårt land. Det visar ett flertal undersökningar. Det positiva är att de stora aktörerna – näringslivets organisationer, fackföreningar, miljöorganisationer, bondekooperativ med mera – är de som hejar på. Det är inte de som stoppar upp som i många andra länder.

Vi tror att svenskarna har rätt, helt och hållet rätt. Men för att vi ska kunna få en progressiv klimat- och energipolitik krävs en annan regering. Den här regeringen har kastat in handduken.

Med det, fru talman, yrkar jag bifall till reservation 1.
(Applåder)

Anf. 122 LISE NORDIN (MP):

Fru talman! Inom EU pågår en kamp som är avgörande för energisystemets framtid och för hur vi ska klara klimatutmaningen. I dag finns inom EU tre mål: ett mål för minskade klimatutsläpp, andel förnybar energi och energieffektivisering.

I dag är frågan hur målen ska se ut efter år 2020. Vilken väg vi väljer är avgörande för om det blir ett hållbart energisystem eller ett energisystem som fortsätter att vara baserat på fossil energi och kärnkraft. Skiljelinjen går mellan dem som vill ta ansvar för barnens framtid och dem som inte gör det. Länder som vill ha kvar kolkraft och kärnkraft vill bara ha ett klimatmål. Många andra länder kämpar för att även målen för förnybar energi och energieffektivisering ska finnas kvar.

Den svenska regeringen har varit förbluffande passiv i den här frågan. I sista stund lämnades en ståndpunkt, och det är uppenbart att allianspartier har varit oeniga. I och med Alliansens passivitet har Sverige förlorat chansen att påverka det resultat som EU-kommissionen nu har presenterat, som är ett resultat av medlemsländernas inspel. Redan före årsskiftet var det åtta länder som i ett brev till EU-kommissionen valde att förespråka ytterligare mål för förnybar energi. Det var Österrike, Tyskland, Belgien, Danmark, Irland, Frankrike, Italien och Portugal. Sverige var alltså inte ett av de länder som ville stå upp för ett mål för förnybar energi.

Att regeringen dröjde till nyligen innan man gav besked i denna viktiga klimatfråga ska ses mot bakgrund av att riksdagen behandlade frågan redan i juni förra året. Medan regeringen sade pass på frågan i juni förra året gav Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet ett gemensamt besked. Vi vill se ambitiösa och bindande mål för klimatutsläpp, förnybar energi och energieffektivisering.

Alliansen hänvisade till att man vill ha en konsekvensanalys av alternativen att ha ett eller tre mål. Nu har EU-kommissionen presenterat sin

konsekvensanalys, som tydligt pekar på att tre mål är det bästa. Tre mål med hög ambitionsnivå ger, jämfört med bara ett mål, mindre hälsofarliga utsläpp, mindre fossil energi, en halv miljon fler gröna jobb och mindre kostnader för importerad energi.

Att EU blir självförsörjande på energi och mindre beroende av import från andra länder är viktigt. Med utvecklingen i Ryssland och Ukraina påminns vi om riskerna med att vara beroende av import av energi från mindre stabila stater. Målet bör vara att minska importberoendet från osäkra stater och bli självförsörjande på förnybar energi som också ger intäkter och gröna jobb.

Regeringens snäva perspektiv på ett klimatmål gör att det är svårare att klara ett hållbart energisystem, vilket faktiskt är utgångspunkten för EU:s arbete med nya mål.

Även den svenska energimyndigheten säger att bindande mål på alla tre områden är det allra bästa och nödvändigt för att nå ett energisystem som är hållbart ur alla aspekter. Låt mig citera Energimyndigheten: ”Det betyder att de tre målområdena gemensamt ger goda förutsättningar för att driva utvecklingen mot ett energisystem som är ekologiskt hållbart, har konkurrenskraftiga energipriser och bevarar försörjningstryggheten.”

Miljöpartiets besked är tydligt. För att klara klimatutmaningen och bygga ett hållbart energisystem bör målet om minskade klimatutsläpp vara 60 procent. Andelen förnybar energi bör vara 45 procent och målet för energieffektivisering 40 procent.

Med Sveriges möjlighet att vara ledande i klimatarbetet, den unika potentialen för förnybar energi och förutsättningarna för energieffektivisering är det under all kritik att alliansregeringen nöjer sig med EU-kommissionens förslag, som bara är ett bindande mål på 40 procents utsläppsreduktion inom EU. Att alliansregeringen påstått att de vill ha ett mer ambitiöst klimatmål genom att räkna in 10 procents utsläppsminskningar i andra länder är en dimridå. Den som läser regeringens ståndpunkt kan se att det där står att regeringen kan tänka sig detta – det är alltså inte ens ett skarpt förslag.

Miljöpartiet är positivt till att Sverige och EU hjälper till med klimatarbetet i andra länder. Miljöpartiet är det parti som i budgeten avsatt de pengar för klimatfinansiering som Sverige lovat i internationella klimatförhandlingar. Men åtgärder i andra länder ska inte användas som ursäkt för att inte minska utsläppen på hemmaplan också.

För den som tar del av EU-kommissionens och Energimyndighetens analys av vad det innebär om man väljer ett eller tre mål är det väldigt svårt att förstå varför regeringen är emot bindande nya mål för förnybar energi och energieffektivisering. Vad kan regeringen ha emot bättre folkhälsa, minskade kostnader för importerad energi, fler gröna jobb och minskad användning av fossil energi? Kanske gavs svaret när den moderate EU-parlamentarikern Christofer Fjellner sade i radion förra veckan att ett mål för förnybar energi skulle hota den svenska kärnkraften. Det tycks alltså som att möjligheterna och fördelarna med tre bindande mål hindras av att allianspartierna väljer kärnkraften.

Detta hindrar att Sverige bidrar till ett tydligt globalt ledarskap i klimatfrågan. Om EU:s medlemsländer enas om en ambitiös position ökar möjligheterna för EU att driva på för ett globalt, rättvist och bindande klimatavtal vid klimattoppmötet i Paris nästa år. Om EU däremot miss-

lyckas med att visa ledarskap blir förhandlingarna i Paris betydligt svårare.

EU-kommissionen har tidigare visat på att det hållbara, fossilfria samhället är en möjlighet, men bara om de politiska ambitionerna inom klimat- och energiområdet stärks. Miljöpartiets mål är 100 procent förnybar energi, och Sverige har unika möjligheter. Att snabbt öka andelen förnybar energi har också visat sig vara både enklare och billigare än vad de flesta har trott.

Sverige nådde förnybarhetsmålet för 2020 åtta år i förtid. Om EU bygger ut den förnybara energin i samma takt som de två senaste åren kommer andelen förnybar energi av den totala energianvändningen i EU att vara över 40 procent år 2030. Att regeringen i detta läge nöjer sig med ett frivilligt mål på 27 procent kan i ljuset av detta knappast kallas ambitiöst. Regeringens mål innebär alltså att vi ska sänka utbyggnadstakten av förnybar energi.

Alliansregeringen brukar rösta nej till Miljöpartiets förslag om klimatåtgärder i Sverige och säga att klimatarbetet ska ske i EU och internationellt. Men nu sviker man när vi har chansen att påverka EU:s klimatposition. Sverige är ett litet land, men vårt inflytande sträcker sig långt utanför våra gränser. För att EU verkligen ska anta den ambitiösa klimatplanen till 2030 som kan ge FN-förhandlingarna en skjuts framåt måste några medlemsländer visa vägen. Låt oss använda vårt inflytande och vårt höga anseende i klimatfrågan till att göra detta.

Den som tar klimatansvar och vill nå ett hållbart energisystem ser behovet av tre bindande mål.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 2.
(Applåder)

Anf. 123 ANNA HAGWALL (SD):

Fru talman! Den första tanke som slår mig när jag läser om begreppet ramverk är att det finns goda krafter som vill skapa en bättre värld att leva i för oss alla. Dessa goda och kloka krafter identifierar problemen före oss andra, funderar på lösningar och effektiva åtgärder för att vi ska uppnå just en bättre värld. Vi kan känna tacksamhet för dessa krafter. Utan dem skulle inte världen vara den underbara plats som vi nu lever på. Då tänker jag på många av livets aspekter, som människors lika värde, jämställdhet och demokrati, som många före oss kämpat för och som vi njuter av i dag.

Klimatproblematiken har mänskligheten inte känt till förut. Det är under vår tid som problemet har uppkommit, och det bör lösas av oss. Just i en sådan stor fråga måste vi samarbeta, ge och ta för att inte förvärra och omöjliggöra för kommande generationer att leva ett fullgott liv på vår planet.

Oavsett vilken politisk bakgrund vi utgår ifrån kan vi enas om att klimatet är viktigt för alla, och jag är säker på att alla vi här vill väl ur vår egen synvinkel. Vi hör ju till de små kämpar och de goda krafter som driver frågan till lösning. Vi måste dock nyansera problemlösningen och försöka förstå varandras ståndpunkter.

Fru talman! I de bästa av världar skulle man kunna gå till verket och genomdriva effektiva lösningar på problemet. Vi har dock en verklighet där andra aspekter i livet sätter vår problemlösningsförmåga på prov.

Skillnaderna mellan länderna även i vår europeiska union är olyckligtvis så stora att samma lösningar inte fungerar överallt. Länder som fortfarande har svårigheter att ge sin befolkning basbehoven tillfredsställda är mindre benägna att kräva ännu mer uppoffringar av sin befolkning. En människa som inte kan försörja sig och som ständigt är otrygg och orolig för sin existens har varken råd eller tid att tänka på klimatförändringar.

Välmående länder som Sverige med hög levnadsstandard och tillhörande hög energiförbrukning måste naturligtvis ta sitt ansvar för lösningen. Sverige har alltid varit ett föregångsland i internationella sammanhang i just liknande frågor som vi nu behandlar.

I vår riksdag finns det partier som önskar långtgående förändringar som mitt parti tycker kan äventyra vår ekonomi och konkurrenskraft. Det är önskvärt att vilja det bästa och jobba för det, men även att vara realistisk och en smula partisk. Att i första hand gynna sitt eget lands intressen anser vi inte vara fel. Försämringar och sänkt levnadsstandard kan göra att acceptansen för miljöpolitik kommer att sjunka.

Fru talman! Målet för minskade utsläpp av växthusgaser är satt till 40 procents minskning till 2030. Kommissionen tycker att EU bör vidta ytterligare åtgärder och att större åtaganden för EU i de internationella förhandlingarna kan balanseras med investeringar i internationella utsläppsminskningens enheter.

Vår uppfattning är att bindande mål för att minska utsläppen av växthusgaser inte får äventyra vare sig de enskilda nationernas eller hushållens ekonomi. Det är nödvändigt att åtaganden inom EU kopplas till ansträngningar att komma fram till bindande mål på global nivå. Konkurrenskraften för såväl den svenska som den europeiska industrin får inte försämrans i den utsträckningen att produktion flyttas till länder med mindre ambitiös klimatpolitik.

Det bör göras en djupare konsekvensanalys av att en ambitiös klimatpolitik ensidigt förs i en begränsad del av världen, dit vi hör. EU står trots allt för bara 11 procent av världens utsläpp.

I det här sammanhanget vill jag framhålla vår åsikt att kärnkraften bör lyftas fram i stället för att man, som nu, gör försök att förbjuda och motarbeta den. Kärnkraftens höga effektivitet med säker produktion av el och minimala utsläpp av växthusgaser borde likställas med förnybara energikällor. Vi borde satsa mer på forskning för att ta vara på denna fantastiska energiproduktionsteknik och effektivisera utvinningen av energi ur uranråvaran. Flera länder i vår omvärld har insett att kärnkraften kan lösa deras energiproblem, att de kan förse sin befolkning med billig el för industrin och för behovet att värma sig och använda elektriska apparater, som hör till standarden i de utvecklade länderna. Låt oss unna dem det.

Det är mycket olyckligt att just en framgångsrik industrination som Tyskland har låtit sin energipolitik påverkas av en naturkatastrof och vidtagit åtgärder för att tillfredsställa en extrem opinion. Om man ändå hade vunnit på det, men det visar sig att bortfallet måste kompenseras med föråldrad teknik som kolkraftverk, som absolut inte gynnar minskningen av koldioxidutsläpp. Där ser man att orealistisk och icke genomtänkt politik kan förvärra läget.

Energieffektivisering hör till de åtgärder som bidrar till måluppfyllelse. Vi tycker att effektiviseringen ska uppnås inte genom att man avstår från en klok användning av energi utan genom att man utvecklar tekniker som höjer produktiviteten. På den punkten ligger vi i framkant med bra innovationer och fiffiga lösningar att bidra med som vi gärna exporterar till andra länder.

Vi kan inte föreställa oss hur en integrerad europeisk energimarknad kommer att fungera med så olika utgångspunkter. I vissa länder är behovet av investeringar i grundläggande infrastruktur gigantiskt. Vem betalar de investeringarna? Hur mycket av resurstransferering är rimligt mellan länderna? EU-medborgarna börjar reagera på orättvis fördelning av pengarna, och stödet för EU kan markant minska när medborgarna inser hur mycket de offrar av sina inkomster för projekt som de inte har inflytande över. Därtill kan kriser i världen, såväl politiska som ekonomiska, skärpa kraven på att man ser mer till sitt eget hus än blir en gåvogivare av stora mått.

Sverige har ett fint läge med kloka politiska beslut i det förflutna. Vi har en ansvarsfull klimatpolitik med minimala utsläpp och en bra utveckling av förnybart, och vårt tekniska kunnande är en förebild för andra när det gäller energieffektivisering. Vår försörjning är bra, vilket är extra viktigt i dessa dagar med Ryssland som oberäknelig aktör i vårt närområde. Nu önskar vi att även andra länder och stora ekonomier tar sitt ansvar.

Låt oss behålla vårt fina försprång och vara varsamma om det som har uppnåtts. Ingen tjänar på att Sverige förlorar sin konkurrenskraft och att medborgarna får det sämre på grund av för hårda klimatlöften.

Därmed yrkar jag bifall till reservation 3.

Anf. 124 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Fru talman! Sverigedemokraterna har en radikalt annorlunda klimat- och energipolitik än vad vi andra har. Vi vill gå åt ett håll, och sedan kan vi ha lite olika uppfattningar om hur fort det ska gå. Men i detta fall sägs det smått häpnadsväckande saker.

Inte minst när vi var på delegationen i Polen förundrade vi oss över en del saker. Vi har den uppfattningen i Sverige, och i många andra delar av framför allt Europa och i andra delar av världen, att just utbyggnaden av förnybar energi, att få fram ett mer hållbart energisystem, innebär många arbetstillfällen. Jag talade i mitt anförande om de nya gröna jobben.

Jag skulle vilja att Anna Hagwall ger exempel på hur tillväxten och välfärden kan skadas av att man har mer förnybar energi.

Jag skulle också vilja ställa en annan fråga. Vi har haft många kärnkraftsdebatter i denna sal, och det har sagts att kärnkraften är billig energi. Då pratar man oftast om ny kärnkraft. Finns det några belegg för att den är billigare än förnybar energi?

Anf. 125 ANNA HAGWALL (SD) replik:

Fru talman! När det gäller kärnkraft vet både ni och Alliansen mycket väl att kärnkraftstekniken och elförsörjningen med kärnkraft har gett Sverige ett väldigt bra försprång i välstånd, utveckling av industri och levnadsstandard.

Jag skulle vilja ställa en motfråga till Börje Vestlund. När ni nu driver att kärnkraften ska minimeras och avvecklas tror jag inte att ni kommer att bli särskilt populära bland era väljare som jobbar i den tunga industri-sektorn. De är inte för att ni ska avveckla kärnkraften. De är livrädda för att deras arbeten ska upphöra om industrin flyttar från Sverige då man inte längre kommer att ha råd att driva fabriker med de höga energipri-serna.

Svara på den frågan i stället: Hur har ni tänkt? Ni har aldrig gett be-sked om hur ni har tänkt i den frågan. Jag tror att era väljare är väldigt nyfikna på om ni tänker avveckla kärnkraften eller om ni vill stödja den.

Anf. 126 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Fru talman! Vi har haft samma uppfattning om energipolitiken i ganska många år, det vill säga att vi vill avveckla kärnkraften i den takt vi kan få fram förnybar energi. Det är vad vi har tagit upp på inte bara en partikongress utan fyra fem partikongresser. Där har vi sagt precis samma sak, så vi är ganska klara när det gäller det.

Jag är inte så orolig för industrin och industrins folk. De som har kri-tiserat oss mest är Pappersindustriarbetareförbundet, som jag träffar med jämna mellanrum. I dag kan de konstatera: Det här kanske kan fungera bra. Men man måste avvakta – det ska inte ske någon förtida avveckling. Men det kommer att växa fram förnybar energi.

Jag tycker att vi är solklara. Jag tror inte att det här är vårt stora pro-blem. Jag tror inte att vi mister väljare på grund av energipolitiken. Det finns kanske annat som man kan kritisera oss för och där vi möjligen kan mista väljare, men inte i just detta fall.

Anna Hagwall säger att kärnkraften har gett oss billig energi. Ja, just det! Den har gett oss billig energi, men kommer den att göra det när man bygger ny kärnkraft? Det är ju där problemet ligger. Vi vet till exempel att erfarenheterna från Finland är att kärnkraften kommer att bli en för-hållandevis dyr energi för finnarna.

Anf. 127 ANNA HAGWALL (SD) replik:

Fru talman! Den negativa inställningen på sista tiden till att satsa på kärnkraft har inte gynnat kärnkraftsindustrin. Ni har bidragit till att man inte har forskat och satsat på det området. Jag tror att en väl fungerande kärnkraftsindustri och kärnkraftverk kommer att producera bra och billig energi.

Den förnybara energin måste ha stora subventioner, så jag tror tyvärr inte att den är lösningen på alla problem. Det är klart att mitt parti också är för att man ska övergå till förnybar energi mer och mer, och naturligt-vis energieffektivisering. Men just nu är vi inte i det läget att vi kan av-veckla kärnkraftverk och övergå till enbart förnybart, för det skulle kosta svenska folket alldeles för mycket.

Anf. 128 JENS HOLM (V):

Fru talman! Vi debatterar EU:s klimat- och energipolitik fram till 2030, men det är här och nu vi fattar de beslut som formar den framtiden.

Ibland när man debatterar klimatpolitik kan man få intrycket att kli-matförändringarna är någonting som sker någon gång i framtiden och att

det är lite diffust vad som egentligen kommer att ske. Då tycker jag att vi kan se oss om i världen.

Vi kan titta på länder i syd. Vi kan till exempel åka till Bangladesh och se konsekvenserna av de stora översvämningar som har varit där de senaste åren som en följd av extrema väderhändelser som i sin tur är en följd av att havet stiger. Hundratusentals människor har varit tvungna att lämna sina hem där.

Vi skulle kunna resa till Afrika söder om Sahara, till exempel till Botswana där skördarna blir allt mindre, öknen breder ut sig och människor får allt svårare att klara brödfödan.

Vi skulle också kunna resa till de små öarna norr om Australien, till exempel till Tuvalu. Det landet försöker få till ett befolkningsavtal med Nya Zeeland för att flytta hela sin befolkning från sina öar eftersom öarna bokstavligen översvämmas av havet, som hela tiden stiger som en direkt följd av klimatförändringarna.

När vi pratar om klimatförändringar som någonting som sker i framtiden tycker jag alltså att vi ska komma ihåg att i fattiga länder är de en realitet – de sker här och nu.

Jag tycker också att vi ska komma ihåg att vi i den utvecklade delen av världen, den industrialiserade delen av världen, har ett historiskt ansvar för klimatförändringarna. Det är vi som står för ungefär 70 procent av de totala utsläppen av växthusgaser sedan någon gång i mitten av 1800-talet.

Det står också inskrivet i det dokument som ligger till grund för de globala klimatförhandlingarna, FN:s klimatkonvention, att det är de rika länderna – de så kallade Annex I-länderna – som ska gå före och minska sina utsläpp, hjälpa de fattiga länderna att minska sina utsläpp samt hjälpa de fattiga länderna med kapital och med ny, grön teknik.

Vi i Sverige och vi i Europa har alltså ett stort ansvar. Jag tycker att man ska se det här förslaget mot den bakgrunden.

När jag tittar på förslaget som kommer från EU-kommissionen och på hur den svenska borgerliga regeringen har hanterat de nya klimat- och energimålen i det förslaget känns det som om regeringen väldigt mycket har varit busy doing nothing. Man har inte gjort någonting.

I våras för ett år sedan kom grönboken från kommissionen om klimat- och energipolitiken för EU. Vad svarade den borgerliga regeringen på det? Gjorde regeringen några inspel i form av konkreta mål för minskade utsläpp, för energieffektivisering, för förnybar energi, för hur man skulle kunna reformera handelssystemet med utsläppsrätter? Nej, det var knäpptyst.

När vi har debatterat frågan i EU-nämnden eller i interpellationsdebatter med ansvariga ministrar här i kammaren har det varit knäpptyst. Man har inte velat ange någon konkret svensk position.

Som nämndes här tidigare av både Börje Vestlund och Lise Nordin har flera EU-länder, bland annat Danmark, Tyskland, Frankrike och några länder till, gjort inspel med konkreta förslag till EU-kommissionen. De vill bland annat ha bindande mål för förnybar energi. Sverige var inte med och skrev under det brevet, som skickades in till kommissionen i slutet av förra året, och jag frågar mig varför. Jag frågar mig varför den här regeringen har missat chans efter chans att förbättra förslaget om den framtida klimat- och energipolitiken.

Till slut, lite under galgen får man säga, kom regeringen med den svenska positionen. Det var inte direkt någon förbättring av EU:s klimatpolitik. Sverige säger att det vi ska bidra med är att Sverige utöver de förslag som finns nu inte vill ha några andra bindande mål för förnybar energi eller energieffektivisering utan bara ett mål för minskade utsläpp.

Ministrarna Lena Ek och Anna-Karin Hatt säger att man vill ha ett högre mål för minskade utsläpp. Man ska nämligen köpa utsläppskrediter i andra länder. Det är väldigt osäkert om det förfarandet över huvud taget bidrar till minskade utsläpp. Det vi vet helt säkert är att det inte ställer om Sverige och att det inte ställer om Europa. Det skjuter bara den viktiga klimatutmaningen framför oss.

Vi i Vänsterpartiet tycker att det är viktigt med internationellt samarbete, men vi tycker att det är en väldigt viktig principiell fråga att vi när vi sätter upp nationella klimatmål gör det här, på hemmaplan, för vi har att ta ansvar för våra utsläpp.

Sedan ska vi hjälpa andra länder i den fattiga delen av världen med till exempel ett klimatbistånd. Det klimatbiståndet ska bestå av nya, additionella medel. Man ska inte göra som regeringen gör: ta pengar från biståndsbudgeten och kalla det för klimatbistånd.

Vi i Vänsterpartiet vill bidra till debatten med att föreslå tre konkreta bindande mål för minskade utsläpp. Vi vill att utsläppen ska minska med minst 60 procent till 2030, vi vill ha minst 45 procent förnybar energi och vi vill att industrin ska energieffektivisera sin verksamhet med minst 40 procent. Det ska vara bindande mål på EU-nivå.

Med anledning av det vill jag yrka bifall till Vänsterpartiets reservation 4. Men jag är inte riktigt klar än.

I vårt inspel lägger vi också fram konkreta förslag på hur EU:s handelssystem för utsläppsrätter ska kunna förbättras. Handelssystemet EU ETS brukar ju kallas EU:s främsta styrmedel för att minska utsläppen.

Hur har det då gått med handelssystemet? Jo, om vi tittar på till exempel priset på en utsläppsrätt inom handelssystemet ser vi att det i dag ligger på ungefär 40 kronor per ton. Det kan jämföras med priset på ett ton utsläpp i Sverige med vår koldioxidskatt – det ligger på drygt 1 000 kronor.

Det är alltså en skillnad på faktor 40 mellan EU:s handelssystem och vår svenska koldioxidskatt. Det är så otroligt billigt att släppa ut inom det europeiska handelssystemet att kolkraften grasserar runt om i Europa och det blir allt svårare att ställa om till förnybart. Därför behövs en grundläggande reform av EU:s handelssystem med utsläppsrätter.

Vi i Vänsterpartiet vill ha ett lägre utsläppstak inom handelssystemet. Det innebär konkret att den linjära utsläppskurvan som man brukar prata om – alltså hur mycket man ska minska antalet utsläppsrätter inom systemet och hur brant den kurvan ska vara – ska vara brantare. Vi vill kort och gott att det ska finnas färre utsläppsrätter inom handelssystemet. Får vi färre utsläppsrätter kan vi få upp priset på att släppa ut.

Vi tycker också att man ska överväga att införa ett prisgolv på utsläppsrätterna. Om priset sjunker under en viss nivå ska man inte kunna handla inom systemet, för då blir det helt enkelt för billigt. Vi måste göra allt vi kan för att se till att det blir dyrare att släppa ut inom Europa.

Jag tycker också att man ser ett stort stöd för en ambitiös klimat- och energipolitik på Europainivå. Nyligen kom det en ny eurobarometer från

EU-kommissionen som konstaterade att ungefär 80 procent av EU:s medborgare ser en skarp klimatpolitik inte bara som en bra sak för klimatet utan också som ett sätt att komma ut ur den ekonomiska krisen och skapa många nya jobb.

Vi vet sedan tidigare att det finns ett väldigt starkt stöd i Sverige för en ambitiös klimatpolitik och inte minst för förnybar energi, till exempel vindenergi och solkraft. Egentligen har vi alltså alla förutsättningar att ha en ambitiösare klimat- och energipolitik i Sverige. Jag frågar mig: Om inte Sverige kan ta det här ansvaret och driva på för en ambitiösare klimatpolitik på EU-nivå, vilket land ska då göra det?

Jag tänker på den filippinske förhandlaren Naderev "Yeb" Saño, som jag träffade på klimattoppmötet i Warszawa i höstas. Han hungerstrejkade under hela klimattoppmötet eftersom han verkligen ville se en förändring där. I ett av sina anföranden sade han: Om inte vi – vem? Om inte här – var? Om inte nu – när? Jag tycker att det är precis det som det handlar om. Det är här och nu vi kan fatta de avgörande besluten som ska ställa om Europa och Sverige. Låt oss därför göra det!

(Applåder)

Anf. 129 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Jag tänkte börja med siffrorna 20 och 50. Det är ungefär så klimatstatistiken ser ut för Sverige just nu, den som vi officiellt rapporterar. Vi har minskat våra utsläpp i Sverige med ungefär en femtedel sedan 1990. Samtidigt har vår ekonomi växt med mer än 50 procent. Det är ingen slump att det blivit på det sättet, utan det beror på en serie kloka beslut som tog sin utgångspunkt i tidigt 90-tal med en koldioxidbeskattning och fortsatta reformer, rätt mycket under alliansregeringen, de senaste åren.

20/50 är viktigt av fler skäl. I praktiken innebär det att vi kan kombinera en växande ekonomi med sjunkande utsläpp. Det är såklart viktigt för oss i Sverige som värderar företagsamhet och jobb och de skatteintäkter det ger för att kunna finansiera det vi vill med skola, infrastruktur och en mängd andra saker. Det är också viktigt som ett föredöme för många länder, som inte sällan har sin utgångspunkt i en välståndsnivå under Sveriges och som vill ha en ekonomisk utveckling, länder som ofta varit förvisade till ökad användning av fossil energi och ökade utsläpp. Sverige kan användas som ett exempel på att så inte måste vara fallet.

Ser vi sedan ut i världen, fru talman, vill jag utifrån de lite dystra sakerna som gäller klimat ändå hävda att vi haft en fantastisk utveckling de senaste decennierna. Jag tycker inte att vi ska tappa det perspektivet. Om vi tittar på den ekonomiska utvecklingen och globaliseringen ser vi att i praktiken hundratals miljoner människor har lyfts ur fattigdom de senaste decennierna. Världen kommer att kunna nå FN:s millenniemål om en halverad världsfattigdom. Många människor kan nu ta del av ett välstånd som vi i Sverige länge kunnat ta för givet.

Men problemen finns där såklart, fru talman. Fortfarande lever miljarder människor i fattigdom, och det skriks efter ekonomisk utveckling och välståndsmöjligheter. Det ligger förstås en utmaning i att kunna kombinera en sådan utveckling, men det måste inte gå hand i hand med fossilanvändning och ökade utsläpp. Sverige är och kan i detta vara ett föredöme med 20 och 50. Vi har visat att vi kunnat kombinera ekono-

misk utveckling med minskade utsläpp. Vi har bland de lägsta utsläppen i världen i relation till vår ekonomi. Om vi jämför Sverige med OECD ser vi att vi ligger på ungefär hälften av snittet i OECD. Men mycket återstår att göra. Låt oss vara ärliga med det. Jättemycket återstår för Sverige och för andra länder.

Det vi nu diskuterar är ett ramverk för EU för tiden fram till 2030. Tanken är att EU:s 28 medlemsländer ska kunna enas om mål för energi och klimat och att det ska vara en grund för de FN-förhandlingar som förhoppningsvis ska landa i ett ramverk i Paris 2015. Där ligger en viktig poäng, fru talman. Ska vi klara klimatutmaningen, som flera tidigare talare varit inne på, handlar det om att världen måste samlas i någon typ av ramverk, ett gemensamt ställningstagande. Naturligtvis måste länder ta olika ansvar, men det behövs någon typ av gemensamt ramverk. Det är världens lösning. Sverige står för en försvinnande liten del av utsläppen, men vi har ett fortsatt stort ansvar. Det är dock en global lösning som måste till.

Vår linje i Alliansen är att EU ska besluta om klimatmål till 2030, före FN-konferensen 2015. Låt oss börja där. Det är inte alla medlemsländer som tycker att man ska göra på det sättet, men det är det första viktiga ställningstagandet. Det andra är att vi vill ha ett mål om att minska utsläppen på EU-nivå med 40 procent till 2030. Vi tycker att det ska kunna ökas till 50 procent om vi gör en överenskommelse med andra utvecklade länder om ett gemensamt mål för förnybar energi på minst 27 procent, men vi tycker att det målet ska vara frivilligt. Länderna ska själva se på vad sätt de bäst kan bidra till målets uppfyllande. Vi tycker såklart att energieffektivisering är bra, men vi väntar in de utvärderingar som sker.

Vad händer då i dag? Det kan kanske vara läge att stanna upp lite grann. Låt oss konstatera att vi i Sverige har en samlad klimat- och energipolitik. Vi har tydliga utsläppsmål för Sverige. Våra egna utsläpp ska ned med 40 procent till 2020. Vi arbetar med visionen om en fossiloberoende fordonsflotta till 2030 och det långsiktiga målet om ett klimatneutralt Sverige 2050.

Vi vill hålla fast vid ett robust energisystem på tre ben där vi värnar vattenkraften, välkomnar förnybar energi och också öppnar för att kunna ersätta kärnkraften. Det är ett system som redan i dag till stora delar ger produktion av energi utan utsläpp av koldioxid. Klimatpolitiken och energipolitiken är något som vi kombinerar med ansvar för ekonomin och en jobbpolitik. Det är rätt viktigt att betona att de väldigt mycket hänger ihop. Har man inte ordning och reda i ekonomin och en jobbpolitik får vi inte resurser för att kunna ha en miljöbudget.

Vi får heller inte resurser till att exempelvis investera i ett så viktigt framtidsområde som forskning. Inom forskningen läggs över 1 miljard kronor på energirelevant forskning. Fullt utbyggt läggs i den nya forskningspolitiken 34 miljarder kronor, vilket långsiktigt bygger upp den svenska konkurrenskraften med nya idéer, nya företag, nya lösningar. Jag vill hävda att ny kunskap är en avgörande del av en ambitiös och ansvarsfull klimatpolitik. Det måste ses jämte de saker vi beslutar om att göra i Sverige och tillsammans i Europa samt jämte de internationella överenskommelserna.

Alliansen har alltså en gemensam uppfattning om vad vi tycker om ramverket för EU till 2030. S, MP och V försöker i debatten ge sken av att de är eniga. De är eniga om att vi inte ska ha ett utan tre mål, men i övrigt spretar siffrorna. Vi kan tycka att det finns fördelar med att försöka hålla sig till ett klimatmål. Det finns forskning som tyder på att det kanske är det mest kostnadseffektiva. Man kan dock ställa sig frågan varför annars EU-kritiska partier som MP och V på detta sätt vill flytta makt från Stockholm till Bryssel.

En sak som diskuteras mycket är vad man vill med den förnybara energin. Det är noterbart är Börje Vestlund och Socialdemokraterna presenterar en siffra som enligt impact assessment, alltså den grund EU-kommissionen har när den tittar på vad det skulle betyda för Sverige, innebär att man avvecklar kärnkraften och därmed kan räkna med rätt kraftigt höjda el- och energipriser. Det nämner inte Börje Vestlund i sitt anförande. Det ärliga hade väl varit att till energiintensiva och andra företag sända signalen att vi inte behöver den energin och att basindustrin får räkna med höjda el- och energipriser. Det hade varit den ärliga signalen, kan jag tycka.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag säga att Sverige har gjort mycket, och vi är på många sätt ett föredöme. Men vi har mycket kvar att göra här hemma, i Europa och framför allt internationellt för att kunna landa i ett viktigt ramverk.

(Applåder)

I detta anförande instämde Mats Odell (KD).

Anf. 130 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Moderaterna har kanske inte gjort sig kända som det parti som varit klimatets förkämpe, men jag tycker att det var många fina ord från Lars Hjälmered. Det vill jag ge honom ett visst erkännande för. Men som alla vet är det inte vad vi säger som räknas, utan det är vad vi gör.

Ordningen på EU-nivå i dag är sådan att det finns tre bindande mål: minskade utsläpp, förnybar energi och energieffektivisering. Min första fråga till Moderaterna är förstås: Är det en dålig ordning? Hade det varit bättre med bara ett mål också i dag? Om det inte är på det viset undrar jag: Vad är det som kvalitativt ändrar politiken till 2030?

Sedan skulle jag vilja ta upp en annan sak. Den svenska regeringen öppnar som ett av få EU-länder för stora uppköp av osäkra internationella krediter. Jag känner inte till något annat EU-land som vill ha så mycket internationella krediter som det som regeringen föreslår. Det är någonting som avfärdas av EU-kommissionen. Kommissionen säger att vi måste ställa om i Europa, alltså göra allting på hemmaplan. Jag skulle vilja veta om regeringen har någon uppskattning av ungefär hur många så kallade CDM-krediter de 10 procent som ni öppnar för motsvarar.

Anf. 131 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Jens Holm konstaterar att det som räknas är handling. Sverige har en klimat- och energipolitik med ett nationellt mål om att minska utsläppen i Sverige med ungefär 40 procent. Riksdagen har beslutat om detta krona för krona och gram för gram. I en EU-kontext är det de högsta målam ambitionerna. Sedan har Jens Holm och andra alterna-

tiva förslag jämte detta. Det är vi fullt medvetna om. Men vi konstaterar att ord går i takt med handling.

I frågan om det ska vara ett eller tre mål kan man landa i olika slutsatser. Det finns forskning som talar åt olika håll. Jag lutar mig till exempel på nationalekonomisk forskning som brukar peka på att det mest kostnadseffektiva är att försöka landa i *ett* mål för att uppnå det övergripande målet, nämligen att få ned klimatutsläppen. Det kan finnas för- och nackdelar med det andra sättet. EU-kommissionen har till exempel i sina rapporter konstaterat att det i vissa avseenden kan finnas fördelar med att ha fler än ett mål men att man måste göra massiva skattesänkningar för att de jobbeffekter som bland annat Lise Nordin nämnde i sitt anförande ska skapas. Det kan vara intressant att se om Vänsterpartiet går till val på massiva skattesänkningar för att lägga en grund för fler arbeten tillsammans med de tre mål Jens Holm själv nämner i sammanhanget.

När det sedan gäller CDM-krediterna och hjälpen till andra länder kan man travestera och ta utgångspunkt i vad Jens Holm själv sade i sitt anförande. Vi har ett ansvar att hjälpa andra länder i andra delar av världen. Utgångspunkten för mig är att vi såklart för egen del ska ha ett högt mål för konkreta saker vi gör. Men vi ska också genom den typen av mekanismer i vår biståndsbudget kunna hjälpa till med både pengar och teknik. Det tycker jag är att tydligt ta ansvar i klimatpolitiken.

Avslutningsvis ska jag säga att jag tycker att det är märkligt att Jens Holm, som annars är en EU-kritisk person, tycker att det är bra att på detta sätt kunna flytta makt över den svenska energipolitiken från Stockholm till Bryssel.

(Applåder)

Anf. 132 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag ställde en konkret fråga till Lars Hjälmered. I dag finns det tre bindande mål på EU-nivå. Är det fel eller rätt att vi har det på det sättet på EU-nivå? Det tycker jag är ganska viktigt att veta, eftersom det är den ordning som vi har att förhålla oss till och som ni nu vill överge. Vänsterpartiet är mycket riktigt ett EU-kritiskt parti. Men de här målen finns redan här och nu. Det är det vi har att förhålla oss till. Vad händer ifall man bara har ett mål för minskade utsläpp? Ja, titta på hur EU:s utsläppshandelssystem ser ut och hur mycket det levererar! Det är extremt osäkert att lägga alla ägg i en och samma korg.

Det är ni som är de ihärdigaste pådrivarna för uppköp av utsläppskrediter. Då tycker jag att det vore klädsamt om ni kunde redovisa hur mycket utsläppskrediter ni ämnar köpa i framtiden och om det över huvud taget finns så mycket utsläppskrediter i världen. Jag ställer mig väldigt tveksam till det, måste jag säga.

Lars Hjälmered säger att Sverige har det högsta klimatmålet i Europa. Det stämmer inte. Titta på Danmark! De har 40-procentiga minskningar som målsättning, men de gör allting på hemmaplan. De förlitar sig inte på billiga och osäkra utsläppskrediter. Titta på Tyskland! De har 40 procent på hemmaplan. De förlitar sig inte heller på billiga och osäkra utsläppskrediter.

Anf. 133 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! EU:s utsläppshandelssystem fungerar inte perfekt, men som Jens Holm sade i sitt anförande är det kanske det viktigaste styrmedel vi har på unionsnivå. Utgångspunkten för oss är att vi vidtar sådana åtgärder att vi kan ha en stabilitet och en tillförlitlighet i systemet. Det viktiga är att nå det övergripande målet. Systemet ska vara ett medel för att klara en minskning av klimatutsläppen i Europa i enlighet med de mål länderna kommit överens om. När det gäller ett respektive tre mål är inriktningen för oss framöver att försöka hålla fast vid ett mål som vi tror är lämpligast och som mest kostnadseffektivt gör att vi klarar de uppsatta målen.

När det gäller CDM återstår det väl att se vilka möjligheter som finns. Jag kan ändå tycka att det finns en moralisk aspekt i detta. Vi bidrar på detta sätt med pengar och teknik till andra delar av världen, både med den mekanismen och genom vår biståndsbudget. Jag tror att det är farligt att ha en alltför provinsiell syn och titta strikt på nationen och vår del. Vi ska ta ett stort ansvar, men vi måste se att det är en samlad lösning som behövs.

Avslutningsvis kan jag konstatera att vi som allians har en gemensam idé, vilket Jens Holm och oppositionskamraterna saknar, förutom detta med tre mål.

Anf. 134 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Fru talman! Man kan jämföra oss tre partier i oppositionen, eller rättare sagt de rödgröna partierna. Det finns fler partier i oppositionen – jag ber om ursäkt. Jag kan jämföra positionerna som vi har i dag med hur det var vid en debatt om energipolitik när jag råkade vara inne i salen. Då spretade det åt helt olika håll. Vi har lite olika uppfattningar när det gäller snabbheten och hur mycket man ska göra.

Jag tycker ändå att det finns anledning att ställa ett par frågor i detta sammanhang. Först beskriver Lars Hjalmered hur bra det är att ha tydliga klimatråd och att ställa om systemen. Det ger arbete, välstånd och tillväxt och förstärker konkurrenskraften. Allt det där kan jag hålla med om. Jag tror att de flesta kan hålla med om just detta. Men när det kommer till ett nytt förslag tycker man att vi nog inte ska gå före. Jag minns diskussionen om 20-20-20-målet för år 2020. I den diskussionen hörde Sverige till de mest pådrivande. Varför är man inte lika pådrivande i den här processen? Tvärtom har man inte ens brytt sig om att ”spela in” tillsammans med de länder som har velat ha en högre ambition. Nu ligger man på ungefär samma nivå som stater som är tveksamma och saknar den kunskap och kanske framför allt den forskning som vi har. Jag undrar varför man inte har högre ambitioner.

Anf. 135 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Jag tror att svaret på Börje Vestlunds fråga är att det är han som upplever situationen så. Sedan handlar det också om att regeringen har gjort egna inspel. Ni hänvisar till *ett* brev som skickats. Men det är inte den enda kontakten med EU-kommissionen. Självklart har denna en förlöpande dialog med departementen.

Det jag kan konstatera är att vi ger ett gemensamt besked. Börje Vestlund säger att vi tycker lite olika i en del av energipolitiken. Så är det

absolut. Men den väsentliga poängen i detta är att vi som allians ”landar ut” i ett gemensamt besked om att värna vattenkraften, bygga mer av förnybar energi och också kunna ersätta en del kärnkraft. Vi ”landar ut” med ett samlat regeringsalternativ. Ni talar om tre mål, men i övrigt talar ni för er själva och har inget regeringsalternativ att sätta emot Alliansens. Det spretar fullkomligt från Börje Vestlund och de andra på den sidan.

Det finns två problem med det som Börje Vestlund och Socialdemokraterna står för, tycker jag. Det ena är att det enligt EU-kommissionens analyser skulle leda till höjda kostnader. Man ska vara försiktig med att använda exakta siffror, men allt tyder på att man kan räkna med 2–3 procent eller så i ökade el- och energikostnader till 2030 om vi följer vad Alliansen föreslår. Ska man tro EU-kommissionen blir det dock en ökning på 18 procent med Börje Vestlunds politik. Det är inte de exakta siffrorna som är väsentliga, utan snarare perspektiven. Det Börje Vestlund står för skulle leda till väsentligt ökade kostnader, om man ska tro EU-kommissionen, och detta skulle slå direkt mot jobb och företagsamhet i Sverige.

Det andra problemet är att Socialdemokraterna i någon mening vill stänga ned kärnkraft bakvägen. Det slår direkt mot investeringsviljan i viktiga företag i Sverige. Jag tror att det är en dålig signal, fru talman.

Anf. 136 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Fru talman! Det är fascinerande när Moderaterna är med i en energidebatt. Oavsett vad den handlar om kommer man alltid på något sätt in på kärnkraften. Det är fantastiskt att man kan diskutera nästan vilken aspekt som helst av energipolitiken och komma in på kärnkraften.

Jag förstår inte riktigt Lars Hjalmereds argumentation. Först har han en lång inledning i sitt anförande där han berättar hur bra, viktigt och nyttigt det är och framför allt vilket ekonomiskt välstånd och vilken konkurrenskraft detta har inneburit för Sverige. Sedan säger han att det kommer att kosta så mycket att man inte vill vara med på det.

Det är ganska svårt att se hur mycket priset på energi kommer att öka i framtiden. Vi vet dock en sak. Det kommer att bli dyrare med energi. Det pekar allt på. Hur mycket tror jag ingen av oss vet. I det sammanhanget ska man vara väldigt försiktig.

Man kan inte ha två olika ståndpunkter samtidigt. Å ena sidan säger man att det skapar välstånd, å andra sidan säger man att det är så mycket problem för att energipriserna kommer att stiga.

Vad är det egentligen Lars Hjalmered vill? Vill han över huvud taget ha ökade klimatambitioner i EU? Vill han ha förnybar energi? Frågorna måste ställas på det sättet.

Anf. 137 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Svaret på de två sista frågorna är ja från min sida. Det är klart att vi vill ha högre klimatmål för EU och förnybar energi. Det övergripande som detta handlar om är: Hur ska vi kunna klara en stor klimatutmaning? Jag utgår från att vi måste ha ett världssvar, ett FN-svar, på detta. Det är i det perspektivet man ska se den EU-diskussion som nu är. Det är ett samlat högt mål. Sverige ska naturligtvis bidra till detta. Det långsiktiga för Sverige är att se: Vad betyder klimatmålen för Sverige? Det handlar om långsiktiga förutsättningar för till exempel investeringar.

Börje Vestlund kan tycka att det är lite tråkigt att vi talar om kärnkraft, vattenkraft eller vad det kan vara när vi kommer in på en klimat- eller energidebatt. Jag kan tycka att det är lite viktigt att Alliansen kan ge ett långsiktigt besked i en så viktig fråga som energipolitiken. Den hänger tätt ihop med klimatpolitiken för att vi ska kunna klara de klimatmål vi har satt och för att både hushåll och företag ska veta vad som gäller.

Vi kan konstatera att vi i haft en i många stycken välfungerande klimatpolitik i Sverige med målet för 2050. Vi har minskat våra utsläpp och ökat ekonomin och kan på många sätt ses som ett föredöme i den delen. Det fortsätter vi gärna med. Utgångspunkten för oss handlar också om att titta på de åtgärder och saker vi gör. Det ska vara kostnadseffektivt. Då måste man värdera varje åtgärd för att använda skattebetalarnas pengar på ett sunt och riktigt sätt.

Man kan titta på det övergripande från EU och se: Vad blir effekterna av förslagen? Jag kan konstatera att risken är väldigt stor att man får en kraftig ökning av energipriserna med Börje Vestlunds och Socialdemokraternas förslag. Det kan vara lite vanskligt och måste beaktas i debatten.

Anf. 138 LISE NORDIN (MP) replik:

Fru talman! Alliansregeringens splittring i frågan är förklaringen till att Sverige har missat tåget och nu inte tillhör de länder som progressivt förespråkar en ambitiösare klimat- och energipolitik. Det har kommit frågor om hur Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet ser på frågan. Redan i juni förra året enades våra tre partier om att det behövs tre bindande mål.

I den överläggning som vi hade med energiminister Anna-Karin Hatt förra veckan lämnade vi en gemensam avvikande mening som sade att det rimliga i det här läget vore att den svenska regeringen åtminstone går på EU-parlamentets förslag. Det innebär högre nivåer än dem som alliansregeringen nu står bakom.

I dag har vi nåtts av nyheten att det inte blir någon klimatproposition från regeringen under året. Det mål som Lars Hjälmered hänvisar till om noll utsläpp till 2050 skulle följas upp av Färdplan 2050 om hur vi ska nå målet.

Nu vet vi i dag att det inte kommer att bli någon sådan proposition från regeringen. Målet tycks vara ett tomt mål utan någon som helst inriktning för hur det ska nås. Därmed tar alliansregeringen inte klimatan-svar vare sig i Sverige eller globalt.

Frågan var vad det kostar med de olika alternativen. Vi ser redan i dag att det byggs ut mest förnybar energi därför att den är mest konkurrenskraftig. De antaganden som EU-kommissionens beräkningar vilar på utgår ifrån att vindkraften 2030 skulle vara dyrare än den vindkraft vi redan bygger i dag och utgår ifrån att kärnkraften skulle kunna byggas billigare än i de försök som i dag finns där kärnkraften är dyrare än att bygga förnybar energi.

Jag vill fråga Lars Hjälmered vad alliansregeringen har emot en fortsatt utbyggnad av förnybar energi, som är det mest konkurrenskraftiga energislag som EU och Sverige kan bygga ut. Varför vill ni inte ha ett bindande mål för förnybar energi?

Anf. 139 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Vi vill ha mer av förnybar energi. Jag vill ha det sagt så att vi inte hamnar snett i debatten.

Vad det handlar om är: Ska man ha ett eller fler mål? Som det ser ut just nu tycker vi att det är bättre att landa i ett övergripande mål som tar sig an den stora samhällsutmaningen, nämligen att få ned klimatutsläppen. Det är det snabba och korta svaret på den delen.

Du inledde repliken med att säga att ni är överens. Ja, ni är överens om tre mål. Men det är inte som att ni på något sätt har samlat er. Ni ger sken av att vara eniga, vilket ni inte är.

När det gäller klimatpolitiken kommer en avstämning att ske 2015 i enlighet med det beslut som riksdagen fattade om den samlade klimat- och energipolitiken 2009. Då kommer också en tydlig avstämning att ske. Vi ska titta vart vi har kommit och vart vi som land är på väg.

Jag kan som jag gjorde till Jens Holm konstatera att det är lite märkligt att Miljöpartiet på något sätt vill flytta makt från Stockholm till Bryssel. Jag kan tycka att det är en poäng att vi själva i Sveriges riksdag och i andra sammanhang i Sverige kan besluta om energipolitiken. Det blir en maktförskjutning med det Lise Nordin föreslår som kan vara lite förvånande från det partiet.

Sedan hänvisade Lise till kostnader och sådant. Man ska ta det med försiktighet. Jag kan ändå tycka att det är lite intressant. Det finns ett forskningsföretag som heter Profu. Det har gjort analyser av olika framtidsbilder och klimatscenarier.

Där har man kunnat konstatera att det finns otroliga möjligheter för elexport från Sverige. Man kan konstatera att vi har en bra och i stort CO₂-fri elproduktion i Sverige. Man konstaterar att det är en klimatomöjlighet men också i någon mening en affärsmöjlighet för Sverige.

Lise Nordin säger att vi ska ta bort kärnkraft, minska vattenkraften och minska det svenska skogsbruket. Varför kan vi inte använda en sådan affärsmöjlighet att exportera bra el till Europa?

Anf. 140 LISE NORDIN (MP) replik:

Fru talman! Den sittande regeringens klimatarbete har under de snart fyra år som har gått i princip förlitat sig helt och hållet på projektet Färdplan 2050. Det skulle bli en proposition och ett konkret förslag. De ambitionerna tycks i dag helt bortsopade. Vi vet att det inte blir någon konkret klimatpolitik från regeringen under det kommande året. Det är lätt att säga att det kommer en avstämning 2015 när regeringen inte längre sitter i majoritet. Då kanske vi kan få konkreta klimatförslag.

Miljöpartiet vill att Sverige ska vara medlem i EU just för att ta tag i de frågor som är globala och viktiga och där beslut behöver fattas över nationsgränserna. Klimatfrågan och energiutmaningen är just sådana frågor där EU behöver ett tydligt mandat för att leda utvecklingen i rätt riktning. EU är också en av de centrala aktörerna på det klimattoppmöte som sker i Paris nästa år. Om inte EU kommer att vara en av de ledande aktörerna finns det stor oro för att det inte kommer att kunna bli något globalt klimatavtal.

Den utbyggnadstakt av den förnybara energin som varit de senaste åren skulle innebära att vi når över 40 procent förnybar energi år 2030. Det frivilliga mål om 27 procent som regeringen står bakom innebär att

den förnybara energin ska byggas ut långsammare än i dag. Jag kan inte förstå varför regeringen vill att den förnybara energin ska byggas ut långsammare än vad man redan gör. Det är i dag det mest konkurrenskraftiga energislag som kan byggas ut.

Min fråga blir än en gång: Varför står inte Moderaterna och alliansregeringen bakom en fortsatt utbyggnad av den förnybara energin?

Anf. 141 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Det är inte som att vi säger nej till förnybar energi. Jag vill säga det så att vi inte hamnar fel i debatten, fru talman.

Det måste landa i att det blir ett ramverk i Paris i Frankrike år 2015. Om vi seriöst ska klara klimatutmaningen är det vad det måste landa i. Det är så vi ska se debatten vi har i dag och det beslut som EU har att fatta framåt.

Vi måste förstå att alla länder i Europa inte tycker ungefär som i den här debatten i dag. Det finns till exempel länder som tycker att EU här och nu inte ska fatta några beslut över huvud taget. Vi har till exempel länder som har en helt annan energimix än Sverige. Vi måste få lite perspektiv på debatten.

Vi är tydliga med att EU ska ha ett högt ställt mål för detta på 40 procent, och vi jobbar vidare med den förnybara energin och energieffektiviseringen.

Jag kan avslutningsvis konstatera att det inte finns något samlat alternativ till Alliansen i fråga om detta, annat än att man säger att man ska ha tre mål.

Jag lyfter också fram frågan från de seriösa forskningsrapporterna som visar på ellexport. Förra året exporterades till exempel 20 terawattimmar. Vi har CO₂-snål eller CO₂-fri elproduktion i Sverige och otroliga möjligheter att bidra på kontinenten där man har rätt mycket kol och rätt mycket gas och är beroende av till exempel Ryssland.

Med perspektivet att ta ett samlat ansvar i Europa borde vi hålla fast vid de miljöfördelar som vi har i vår energisektor med kablar till kontinenten och bidra också till andra länders omställning. Men Miljöpartiet delar inte uppfattningen om det samlade ansvaret.

Anf. 142 ROGER TIEFENSEE (C):

Fru talman! Ledamöter och åhörare! Det kan tyckas som att det är lång tid fram till klimattoppmötet i Paris i slutet av nästa år. På toppmötet är det tänkt att världens länder ska enas om ett globalt klimatavtal som omfattar alla länder och alla utsläpp, vilket dagens internationella klimatregim inte gör.

Men om man börjar räkna bakåt inser man att det är viktigt att Europeiska rådet redan nu i mars kan ta ställning till den huvudsakliga inriktningen för EU:s klimat- och energipolitik för 2030. Det är brådskande, och Sverige är ett av de länder som uttrycker till EU-kommissionen och andra medlemsländer att det är just brådskande. Det är viktigt för att EU ska kunna agera så konstruktivt som möjligt vid det toppmöte som FN:s generalsekreterare har kallat till i september i år.

Om – Gud förbjude – Europeiska rådet i mars inte leder till bra och framåtsyftande beslut följer ett EU-parlamentsval och en ny kommission,

och EU är inte spelbart på sex månader. Det är viktigt att ha det i tankarna när det gäller allvaret inför Europeiska rådsrådet i mars.

Om man ser på internationella klimatförhandlingar historiskt har EU spelat en avgörande roll. Det är när EU har haft progressiva positioner som internationella klimatförhandlingar har gått framåt. Det är viktigt att EU har ett bra mandat för att kunna agera konstruktivt.

Jag var själv delegat på klimattoppmötet i Doha i december 2012 och kunde på plats se vad som händer – eller snarare inte händer – när EU inte har ett framåtsyftande mandat. Polen blockerade i princip hela klimattoppmötet. Man löste hur man skulle överföra sparade utsläppsrätter från en handelsperiod till en annan genom att göra dem värdelösa, men Polen kunde inte komma hem och säga att de hade annullerat dem. Man löste det där, men EU höll på att blockera hela toppmötet.

Därför är rådsrådet i mars viktigt, därför är EU-kommissionens meddelande om ett klimat- och energipolitiskt ramverk till 2030 viktigt och därför är Sveriges och den svenska regeringens förhållningssätt till EU-kommissionens förslag viktigt. Och jag tycker att den svenska regeringens förhållningssätt till EU-kommissionens förslag är både ambitiöst och konstruktivt.

Det är bra att Sverige vill ha ett mer ambitiöst mål – 50 procents utsläppsminskningar till 2030. Det är också klokt att regeringen bejaktar kommissionens förslag om 40 procents utsläppsminskningar inom EU och samtidigt vill höja ambitionsnivån genom att lägga till ytterligare 10 procents utsläppsminskningar i form av internationella insatser. Det är klokt eftersom just internationella insatser är en bra spelbricka i september och på kommande klimattoppar i de internationella klimatförhandlingarna. EU kan då agera konstruktivt, och vi kan bidra till att det finns utsläppsmarknader.

Internationella insatser eller så kallade CDM, clean development mechanisms, är nämligen det enda erkända systemet för att skapa utsläppsmarknader, för att göra tekniköverföring och för att bidra till hållbar utveckling i utvecklingsländer. Det är det enda system som är FN-sanktionerat på området.

Här ser vi ett utlåtande där samtliga fyra oppositionspartier avvisar det här. Samtliga fyra oppositionspartier avvisar det. Sverigedemokraterna kanske gör det för att det är utlänningars utsläppsminskningar, och de vill inte bry sig om dem. Men jag tycker att Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet borde fundera på om ni verkligen förstår innebörden i ert ställningstagande. Ni säger i princip att ni inte vill ha fungerande utsläppsmarknader. Och ni säger i princip att ni inte vill ha ett konstruktivt agerande från EU i internationella klimatförhandlingar. Det är innebörden av ert ställningstagande.

Mål om utsläppsminskningar är det viktigaste i detta sammanhang. Det är ju klimatförändringar som vi vill hindra. Samtidigt är det bra att regeringen också bejaktar förnybar energi och att energieffektivisering ska vara en del i ramverket. Man ska ha ett bindande mål men samtidigt bejaka både förnybar energi och energieffektivisering.

I fråga om EU-mål levererar Alliansens energiöverenskommelse ny förnybar energi i en takt som vi aldrig har skådat förut. Det är viktigt att komma ihåg det.

Centerpartiets mål är att Sveriges energiförsörjning ska vara 100 procent förnybar inom en generation. När vi gjorde energiöverenskommelsen var vi väldigt noga med att eventuell ny kärnkraft inte ska få byggas med statliga subventioner, vare sig direkt eller indirekt. Vi ser att marknadspriser för dem som ska bygga ny kärnkraft i dag ligger på 1 krona per kilowattimme. Det konkurrerar inte med ny förnybar energi. Kärnkraftsdelen i energi- och klimatöverenskommelsen skulle sossarna alltså mycket väl kunna ansluta sig till om de släppte prestigen.

När EU-kommissionen då lägger ett mål om förnybar energi inom EU och inte fördelar det på medlemsländerna är det desto viktigare vad respektive medlemsland har för egna mål. Om man läser utlåtandet ser man att det handlar om bindande mål för förnybar energi på EU-nivå. Kom ihåg det!

När det gäller mål för energieffektivisering tycker jag att det är rimligt att samköra sättandet av sådant mål med den utvärdering av energieffektiviseringsdirektivet som ska ske nu till sommaren.

Om man ser till helheten är den svenska regeringens förhållningssätt till EU-kommissionens förslag ambitiöst och konstruktivt. Det är ambitiöst eftersom vi vill ha utsläppsminskningar om totalt 50 procent till 2030. Det är konstruktivt i och med att målet om ytterligare 10 procents utsläppsminskningar med internationella insatser gör EU spelbart i internationella förhandlingar. Det är konstruktivt också genom att upplägget gör Sverige spelbart inom EU:s förhandlingar, vilket är viktigt.

Det har talats om olika brev. Ja, den svenska regeringen har skickat brev till kommissionen. Vi har valt att inte skriva under andras brev, men vi samarbetar med de brevskrivande länderna inom vad som kallas för Green Growth Group. Där ingår Sverige plus ytterligare tolv länder, bland annat Tyskland, Danmark och Storbritannien, som har nämnts som brevskrivare här. Det är viktigt att Sverige kan vara aktivt i ett sådant samarbete och driva på kommissionens förslag i en ambitiösare riktning. Vi vet nämligen att det finns andra länder som inte vill det här, som vill hålla tillbaka och driva kommissionens förslag i en annan riktning. Då är det viktigt att vara spelbar och konstruktiv.

Med det vill jag yrka bifall till utskottets utlåtande och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Anf. 143 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Herr talman! Det finns ett antal frågor.

För det första vill jag ha en förklaring till påståendet om att vi inte förstår vilka förslag vi lägger fram. De kommentarerna tycker jag att Roger Tiefensee kan hålla för sig själv. Jag tror faktiskt att vi har lika genomtänkta förslag som Alliansen i det här sammanhanget.

För det andra sägs det att vi ska släppa prestigen när det gäller kärnkraften. Vi har värkt fram vårt beslut, och vi har tagit samma beslut under många år. Det är Centerpartiet som ändrar sig när det gäller kärnkraften – inte vi. Vi har fört samma politik under många år när det gäller kärnkraften.

Men när jag ändå är inne på kärnkraft måste jag fråga: Delar Roger Tiefensee den oro som Moderaterna har gett uttryck för när det gäller att mer förnybar energi skulle vara ett hot mot kärnkraften och att den

kanske skulle behöva avvecklas tidigare? Delar Roger Tiefensee den uppfattningen?

Det andra jag skulle vilja fråga om är just förnybar energi, som kanske har varit den stora vinstlotten för Centerpartiet i energiöverenskommelsen. Nu tänker jag inte diskutera nationell politik, men detta med att köra på med det förnybara har varit något av en grund i Centerpartiets hela energipolitik. Långt innan något annat parti över huvud taget talade om detta var Centerpartiet där.

Varför vill ni inte ha mer förnybart på EU-nivå? Varför är det inte viktigt? Detta med förnybart är ju något jag har hört Centerpartiet tala om åtminstone så länge jag har varit politiskt medveten.

Anf. 144 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Låt mig börja med den sista frågan. Ja, vi vill ha mer förnybart, både i Sverige – 100 procent – och internationellt, i EU. Men sedan är frågan hur vi blir konstruktiva och spelbara i en internationell förhandling.

Näringsutskottet och miljö- och jordbruksutskottet har varit i Polen och hört deras ingång och bevekelsegrunder i den här frågan. Anledningen till att Polen gick med på tre bindande mål var att man var precis nya medlemmar när det diskuterades. De har varit tydliga med att de inte vill ha något bindande mål över huvud taget, inte ens när det gäller klimat.

Vi måste alltså bli spelbara. Jag tycker att det är bra att alliansregeringen bejaktar kommissionens förslag om ett mål om förnybart som är bindande på EU-nivå, men vi ska inte lura oss själva och tro att vi kan diktera villkoren. Det är 28 medlemsländer i EU, och därför måste vi vara konstruktiva och spelbara.

Låt mig sedan ta upp den första delen, om att inte inkludera internationella insatser. Det var inget försök att provocera eller att förminska ert ställningstagande men väl ett försök att be er att tänka en gång till. Om man inte inkluderar internationella insatser i ett mål finns det ingen betalningsvilja när det gäller de insatserna. Och om det inte finns någon betalningsvilja när det gäller detta, som kommer att vara en viktig del i en internationell klimatregim, är det heller inga som kommer att genomföra insatserna. Då tror jag att vi har sagt nej till ett globalt bindande avtal, men jag är inte beredd att ge det nej, utan jag vill ha ett globalt bindande avtal.

Anf. 145 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Herr talman! När man går in i en förhandling, vilket Sverige nu ska göra – och vi är bara i början av den processen än – måste man lägga fram sina förhandlingsbud. Att gå in i förhandlingen och lägga ett lägre bud än man egentligen skulle vilja på grund av att man ska vara spelbar är ett nytt resonemang. Jag har hört talas om det i fiskeförhandlingar – att man inte skulle lägga fram sina egna förslag för att man då inte skulle få vara med och diskutera. Det kanske kan vara ett argument, men jag tycker att det är ganska tunt.

I det här fallet överensstämmer det inte alls med hur Sverige har uppträtt tidigare i EU när det har gällt klimatet. Tvärtom har Sverige varit pådrivande och ställt de hårdaste kraven. Man har kommit en liten bit på vägen men inte ända fram. Det är normalt i förhandlingar. Annars vore

det som om man sade: Vi får nog inte ut något i årets löneförhandling, så vi struntar i att begära någon löneförhöjning. Det är ungefär lika dumt.

Ta det internationella perspektivet och klimatförhandlingarna! Det tycker jag också är viktigt. Jag förstår inte varför inte Sverige, som är ett rikt land som har resurser, kan göra både och. Och varför kan inte EU, som är en förhållandevis rik region i världen, göra både och? Därmed är det inte sagt att andra välutvecklade regioner i världen inte ska ta sitt ansvar. Där ska vi vara tydliga, men jag förstår inte varför vi inte kan göra både och. Jag tycker att jag får höra väldigt vaga argument för Roger Tiefensees linje.

Anf. 146 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Tack, Börje Vestlund, för att du börjar backa lite konstruktivt från det du sade i din första replik och i ditt anförande.

Ja, vi ska göra både och. Vi ska göra mycket på hemmaplan, men tanken är att lägga också internationella insatser inom målet. Då ska det bli en betalningsvilja, så att det inte bara ska vara skattebetalarnas pengar, utan kanske också företag som finns inom den här bubblan är beredda att betala för sina utsläppsminskningar i utvecklingsländerna. Det är tanken. Jag vill inte att det bara ska vara skattebetalarnas pengar som ska gå till internationella insatser, utan det ska också kunna vara företagens pengar.

När det gäller detta med förhandlingsbud och realiteter nämnde Börje fiskeförhandlingar. Det är en väldigt bra parallell. När det var socialdemokratisk regering stödd av bland annat Miljöpartiet åkte fiskeministern ned till EU och sade: Torskfiskestopp! EU sade okej, och sedan satt de andra och förhandlade vidare. När Eskil Erlandsson åkte ned till EU:s ministerråd första gången begärde han också torskfiskestopp, men han hade också en andrahandsposition. Han satt kvar vid förhandlingsbordet och förhandlade ned fiskekvoter för första gången. Det är en parallell som är relevant här.

Börje Vestlund säger att ni har ett förhandlingsbud. Men vad är er andrahandsposition? Det är höljt i dunkel. Det kanske ni kan skriva om på DN Debatt tillsammans med era kompisar, men den här kammaren känner inte till den.

(Applåder)

Anf. 147 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Vi i Vänsterpartiet har haft mycket bra samarbete med Centerpartiet. Jag har själv, även om jag var liten, demonstrerat tillsammans med centerpartister mot kärnkraft och för mer förnybar energi. I slutet av 1990-talet slöt vi en gemensam energiöverenskommelse med Socialdemokraterna, som nu har banat väg för den förnybara energi som växer i Sverige. Vi var helt överens om elcertifikat, koldioxidskatt och så vidare. Men nu känner jag inte riktigt igen Centerpartiet.

När jag lyssnar på dig, Roger, känns det som att det för dig är viktigare att värna marknaden än klimatet. Du pratar hela tiden om att vi måste bygga upp marknader för att köpa utsläppskrediter i andra länder. Varför föreslår då inte kommissionen att vi ska köpa upp en massa utsläppskrediter i andra länder som en del av klimatmålet?

I den impact assessment som har gjorts säger man att detta inte är en framkomlig väg, egentligen av två skäl. Det ena är att det inte ställer om Europa, och det andra är att den internationella handeln med utsläppskrediter inte fungerar, för priset på koldioxid är otroligt lågt. I ett sådant läge ska Sverige gå fram och köpa massivt med CDM, alltså utsläppskrediter, tycker ni.

Jag frågade Lars Hjälmered om ni har någon uppskattning av ungefär hur mycket utsläppskrediter det handlar om, men han kunde inte berätta det för mig. I en snabb uppskattning får jag det till att det innebär mer utsläppskrediter än Europa har köpt upp under de senaste 20 åren. Är detta trovärdig klimatpolitik, Roger Tiefensee?

Anf. 148 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Jag kan förstå att Jens Holm reser ragg när man talar om marknader. Utsläppsmarknaden, CDM, är en del i en överföringsmekanism som gäller både teknik och utvecklingsmöjligheter för utvecklingsländer som antogs när Kyotoprotokollet antogs. Det är en del av FN:s klimatregim. Jag har svårt att se att det inte skulle vara en del av den klimatregim som beslutas 2015. Det är just därför det är viktigt.

Jag håller med Jens Holm om att vi måste ha höga nationella ambitioner, men vi ska också ha ambitioner som inkluderar utsläppskrediter, just för att hjälpa och smörja internationella utsläppsmarknader och för att hjälpa till med tekniköverföring och investeringar i utvecklingsländer.

Jens Holm och jag har varit på samma klimatmöte i Doha. Jag tror att vi var med på samma förhandlingar, men frågan är om vi tog in samma information. Det är en viktig del i ett nytt globalt klimatavtal att också ha den här delen med internationella marknader.

Vi kan fundera på om man ska använda någonting annat än marknad, för att tagga ned konfliktnivån, men jag tror att det kommer att vara en viktig funktion för att nå ett globalt klimatavtal.

Anf. 149 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag har inget emot marknader, men jag vill att de ska fungera. Vi lägger fram konkreta förslag på hur EU:s utsläppshandelssystem ska kunna fungera genom att man tar bort mer utsläppsrätter, så att man kan få upp priset på att släppa ut. Då får vi höra: Det här är socialistiska förslag. Här går man in och styr marknaden. Så kan man inte göra.

Men jag menar att det är det enda sättet om vi ska få upp priset på att släppa ut. Det är en konkret fråga till Roger Tiefensee: Delar du den synen, att vi måste kunna gå in och dra undan utsläppsrätter från EU:s utsläppshandelssystem, mer än de 900 miljoner ton som man till slut kom överens om på EU-nivå?

Jag tycker att det är otroligt viktigt att vi har principerna klara för oss när det handlar om utsläppskrediter. Utsläppskrediter är ett sätt att hjälpa Annex I-länder, alltså utvecklade länder, att nå sina klimatmål. Om man inte lyckas göra de nödvändiga minskningarna på hemmaplan ska man lite på marginalen kunna köpa utsläppsrätter i andra länder. Men det kan liksom inte vara en bärande del av en klimatstrategi. Det är också någonting som EU-kommissionen säger. Det är därför EU-kommissionen avfärdar det här som en del i den framtida klimatpolitiken.

Jag tycker att det är lite märkligt att Centerpartiet hoppar ned i den tunnan och tycker att det här är otroligt viktigt. Det är få andra länder som driver det här med att köpa internationella krediter så hårt.

Jag har en annan viktig sak som jag skulle vilja ta upp. Jag tyckte att ett tidigare replikskifte var intressant. Vi hörde Lars Hjalmered från Moderaterna. Han sade: Om vi har bindande mål för förnybart och för energieffektivisering kan det leda till högre energipris, och det kan leda till färre jobb. Det vore intressant att veta ifall Centerpartiet delar den analysen. Det vore intressant att veta vad Centerpartiet vill som parti: Vill ni ha tre bindande mål – för minskade utsläpp, för förnybar energi och för energieffektivisering?

Anf. 150 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Vi kan börja med frågan om hur många mål man ska ha. Regeringens position att vi ska ha ett bindande mål – då pratar vi om mål när det gäller klimat som också ska fördelas ned på medlemsländerna – är bra. Att vi har ett mål på EU-nivå för energieffektivisering är också bra. Det är bra att hela regeringen bejakar det. När man gör en översyn av energieffektiviseringsdirektivet är det viktigt att man också återkommer med mål för den delen. Jag tror nämligen att just förnybart och energieffektivisering understöder hela klimatarbetet.

Sedan håller jag helt och hållet med Jens Holm när det gäller behovet av att reformera EU ETS-systemet. Där hade man lagt ut en utvecklingsplan. Sedan fick vi en finanskris som gjorde att vi nu har två miljarder ton i utsläppsrätter över. Det är ungefär vad EU släpper ut på ett år, om jag minns rätt, vilket gör att priset är i botten. Då får vi inte vara rädda för att gå in och styra.

Det sägs ibland: Ja, men vi kommer att nå målet till 2020. Ja, det är rätt. Men vi måste också ha en bana när det gäller minskade utsläpp som gör att vi når EU:s mål till 2050. Det var precis det som bland annat regeringen skickade med i sitt brev till EU-kommissionen. Vi måste ha både utsläppsmarknader och utsläppsmål som gör att vi når det långsiktiga målet.

Anf. 151 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr talman! Jag undrar om Lars Hjalmered och Moderaterna, efter att ha hört Centerpartiets Roger Tiefensee, fortfarande tycker att allianspartierna ger en fullständigt enig bild.

Alliansregeringen har lagt stor vikt vid att säga att man vill ha mer ambitiösa klimatmål än EU-kommissionen. Vi kan titta på vad det är som man föreslår som inte är helt i enlighet med kommissionens förslag. Det handlar om 10 procents utsläppskrediter i andra länder. Men om vi tittar lite närmare på vad som faktiskt står i regeringens ståndpunkt ser vi att det står att man kan tänka sig det. Det är inte ens ett skarpt förslag om att man vill ha ytterligare 10 procent.

Sedan är jag och Miljöpartiet tveksamma till att man i stället för att göra läxan på hemmaplan säger att någon annan ska minska klimatutsläppen. Miljöpartiet tycker att det är jätte viktigt att Sverige och EU hjälper till med klimatarbete i andra länder, men det handlar om att klimatfinansieringen ska till.

När Fredrik Reinfeldt representerade Sverige på klimattoppmötet i Köpenhamn lovade han att Sverige skulle bidra med sin del av finansieringen av klimatåtgärder i fattiga länder. Det skulle innebära 2 miljarder för Sverige. De pengarna finns inte i regeringens budget. Det är bara vi i Miljöpartiet som i vår budget har avsatt 2 miljarder kronor för att Sverige ska kunna bidra till internationella klimatåtgärder.

Pratet om att regeringen vill ha mer ambitiösa klimatmål tycker jag är väldigt tomt. Det handlar om att man kan tänka sig det, och det finns ingen finansiering som bygger upp det.

Enligt EU-kommissionens analys skulle tre mål i stället för ett ge en halv miljon fler gröna jobb, minskade kostnader för energiimport till EU, mindre kärnkraft, mer förnybar energi, mindre kolkraft och minskade utsläpp av hälsofarliga partiklar.

Vad har Centerpartiet och Roger Tiefensee emot det?

Anf. 152 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Vi har inget emot det, Lise Nordin. Men frågan är om Miljöpartiet har läst resten. Dessa antaganden om fler jobb och så vidare bygger nämligen också på att man jobbar med det som kallas för grön skatteväxling. Det handlar om att man jobbar med att använda ekonomiska styrmedel, till exempel koldioxidskatt, men också med att sänka skatter på arbete, till exempel.

Står Miljöpartiet i dag för grön skatteväxling? Jag såg i kammarfoajén tidigare i dag att ni vill ha skattehöjningar för att minska skolklasser – jag tror att det var det. Det är inte en del i en grön skatteväxling. Står Miljöpartiet för begreppet grön skatteväxling? Annars var ditt beröm till EU-kommissionen rätt luftigt. Jag håller helt med EU-kommissionen i den här delen.

Sedan gällde det frågan om tre mål och det här med ett extra mål om 10 procent. Om jag inte är felunderrättad ställde Lise Nordin den frågan till Anna-Karin Hatt på EU-nämnden och fick svaret att det är ett skarpt förslag. Nu har vi fått det till kammaren också. Det är ett skarpt förslag.

Det viktiga i det är just att man inkluderar ett mål om internationella insatser i det övergripande målet. Det är då det blir en betalningsvilja. Det är då det inte bara blir behov av att finansiera klimat med skattebetalarnas pengar, utan de som finns inne i den här klimatbubblan kan faktiskt också vara beredda att göra den här typen av internationella insatser.

Anf. 153 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr talman! Jag vet inte riktigt vad Roger Tiefensee pratar om. Vad gäller den gröna skatteväxlingen tycker Miljöpartiet att det är en jättebra idé. Det som är bra för samhället ska vara billigare, och det som är dåligt för samhället ska vara dyrare.

Jag vet inte om Roger Tiefensee har läst EU-kommissionens konsekvensanalys – jag ger honom gärna ett exemplar. Det är väldigt tydligt att det finns stora vinster med att ha tre mål i stället för ett. EU:s uppdrag är nämligen bredare än bara klimat. Det handlar om ett hållbart energisystem, och vinsterna är jättestora.

I den här debatten är det många alliansföreträdare som talar om förnybar energi och energieffektivisering som en börda. Men det är tvärtom.

Det är där vi kan göra stora miljövinster. Det är där det kan skapas många nya jobb. Och vi kan minska våra energikostnader.

De senaste veckorna har vi blivit påmind om hur allvarligt det kan vara att vara beroende av import från mindre stabila stater. Det finns ett stort värde i att minska EU:s beroende av import av energi från andra länder. EU-kommissionens konsekvensanalys visar bland annat att om vi antar tre mål med en hög ambitionsnivå för förnybar energi minskar behovet av att importera energi från andra stater kraftigt. Det tycker jag och Miljöpartiet är väldigt viktigt.

Jag kan fortfarande inte utläsa varför Centerpartiet är emot tre bindande mål. Det här är en fråga som har debatterats i Sverige i snart ett år sedan kommissionen lade fram sitt förslag första gången. Vad jag kan se är det den samlade miljöörelsen som står bakom tre bindande mål för att vi ska klara miljö- och klimatutmaningen. Det är allt fler företag i Sverige som har uppmanat riksdag och regering att anta tre bindande mål eftersom det är här man ser nya, viktiga arbetstillfällen.

Jag lyssnar och försöker höra vad det är som gör att Centerpartiet och regeringen är mot de tre bindande mål som skulle vara en fortsättning på hur vi jobbar i dag. I dag finns tre mål, och det är det som har gjort att vi nu har haft en relativt positiv utveckling i EU på områdena. Chansen finns att fortsätta, men med den här regeringen är jag orolig för om Sverige över huvud taget kommer att bidra till att EU tar på sig ledartröjan i klimatarbetet.

Anf. 154 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Lise Nordin säger att grön skatteväxling är en bra idé, men problemet är att ni inte lägger fram sådana förslag. Ni lägger bara fram förslag om höjda skatter på miljöutsläpp, men ni lägger inte fram förslag om sänkta skatter. Tvärtom vill ni ha dem för att genomföra reformer, men då får ni inte den positiva effekt som EU-kommissionen pekar på. Där haltar Lise Nordins och Miljöpartiets resonemang.

Det är viktigt att regeringen bejakar att man fortsätter att jobba på tre spår, det vill säga klimat, förnybart och energieffektivisering. Jag sade i min diskussion med Börje Vestlund att jag som centerpartist är van att förhandla och se på vad som kan gå igenom i förhandlingar i stället för att blockera förhandlingar.

Vi diskuterade parallellen med fiskeförhandlingarna. Det var Miljöpartiet som inte gav den dåvarande socialdemokratiska ministern möjlighet att ha en andrahandsposition. Man kunde bara uttala att det skulle vara ett torskfiskestopp. Motparten tackade för informationen, och sedan förhandlades det vidare. Torskfiskekvoterna sänktes aldrig.

När Centerpartiet och alliansregeringen åkte till förhandlingarna för första gången uttalade vi att det skulle vara ett torskfiskestopp. Men eftersom vi hade en andrahandsposition kunde vi för första gång förhandla ned fiskekvoterna. I dag kan man med gott samvete äta torsk även från Östersjön. Det är skillnaden mellan Centerpartiets och Miljöpartiets politik. Det är skillnaden mellan resultat och plakat.

(Applåder)

Anf. 155 MATS ODELL (KD):

Herr talman! Den här debatten innehåller mycket siffror, fakta och fackuttryck som kanske inte alltid är lätta att greppa för den som inte dagligen håller på med dessa frågor. Men en sak är fullständigt klar, nämligen att vi har stora utmaningar framför oss för att hitta lösningar som kan bemästra världens stora klimatutmaningar.

Då gäller det att hitta lösningar som tar hänsyn till de olika förhållanden som råder inte bara inom Europeiska unionen utan också i resten av världen. Det är globala problem vi talar om. Vi kan inte lösa dem i Sverige där vi har någonstans mellan 0,1 och 0,2 procent av världens koldioxidutsläpp. Det måste vara globala lösningar.

Ledarskap är inte lätt. I det här sammanhanget ger oppositionen intrycket att bara vi fläskar på så mycket som möjligt har vi med oss hela världen. Roger Tiefensee har verkligen rätt när han säger att vi måste vara spelbara i de globala förhandlingar som förestår.

I Sverige har vi redan nästan inga som helst utsläpp av växthusgaser i vår elproduktion. Den bygger i stor utsträckning på vattenkraft, kärnkraft och kommunala kraftvärmeanläggningar. Halva näringsutskottet besökte för någon månad sedan Polen. Där är de till 90 procent beroende av kol-kraft för både el- och värmeproduktion. De har kollager som räcker i 300 år, och de anser att det är en nationell tillgång som de vill använda. Den hållningen ska vi möta i konstruktiva förhandlingar.

Utskottet är också överens med miljö- och jordbruksutskottet om att EU måste befästa sitt ledarskap och agera kraftfullt och konstruktivt för att faktiskt få till ett globalt klimatavtal i Paris 2015 som kan hålla den globala uppvärmningen under två grader. Därför måste EU visa ledarskap och besluta om ett klimatmål före det klimattoppmöte som FN:s generalsekreterare ska hålla i september i år.

Men, herr talman, det gäller att samtidigt analysera verkligheten noggrant. Det har inte varit så mycket av det här i dag. Risker är annars att åtgärder bara resulterar i ett motsatt utfall mot det vi har krävt eller lovat. Inget är vunnet om vi vidtar åtgärder som i praktiken innebär att växthusgasutsläppen flyttar till en annan del av världen. Vi kan ha hur stränga regler som helst som driver i väg alla företag till länder som inte är med. Då har vi inte vunnit någonting. Det är en underskattad faktor i debatten.

Det här är en delikat balansgång som kräver mer eftertanke och klokskap än någon sorts mästerskap i renlärliga överbud och mål. Jag tycker att de rödgröna för en kamp om vem som är bäst på området – det må så vara – men att tala om att ni har en gemensam politik är en lätt överdrift.

Ramverket kräver ett ambitiöst och bindande mål för hur mycket EU:s utsläpp av växthusgaser bör minska till 2030. Det måste också tydligt kopplas till de internationella klimatförhandlingarna. Vi i utskottets majoritet har ställt oss bakom regeringens uppfattning när det gäller mål för förnybar energi och för energieffektivisering. Men här måste för- och nackdelar med att ställa ut sådana mål analyseras närmare, och samverkan måste verkligen beaktas när det gäller synergier samt möjliga motsatsförhållanden mellan klimat- och energipolitiska mål och styrmedel.

Herr talman! Det är lindrigt talat förvånande att den rödgröna oppositionen så lättvindigt och utan några – i varje fall inte publicerade – analyser av vad deras politik skulle leda till förordar tre bindande mål.

Dess bättre har EU-kommissionen och Konjunkturinstitutet analyserat effekterna av de olika förslag som finns på bordet.

I kommissionens noggranna analys framgår, tycker jag, besvärande fakta när det gäller oppositionens förslag i dagens betänkande. Socialdemokraterna, de mest återhållsamma och försiktiga, föreslår ett utsläppsmål på 50 procent. Vad skulle det innebära? Enligt EU-kommissionen skulle det innebära att kostnaden skulle bli 3,4 procent lägre bruttonationalprodukt jämfört med 0,45 procent lägre bruttonationalprodukt med ett mål på 40 procent. Vi talar alltså om dramatiska försämringar av våra försörjningsmöjligheter med en sådan politik – om vi får tro på kommissionens beräkningar.

Det svenska folkhushållet skulle alltså gå miste om någonstans mellan 120 och 134 miljarder kronor. I dessa tider, när alla avvikelser från full finansiering ska finansieras krona för krona, varifrån ska dessa miljarder komma – om vi inte ska tvingas till drakoniska nedskärningar? Har en sådan politik ingen effekt på möjligheterna att nå det stolta målet att Sverige ska få lägst arbetslöshet i Europa? Kommer effekterna att redovisas för väljarna före årets val? Man kan säkert diskutera smärre avvikelser i kommissionens beräkningar, men huvudslutsatserna är tydliga och vetenskapliga.

Som om inte det var nog ser vi också i tabell 35 i kommissionens impact assessment att de svenska energipriserna kommer att stiga med 18 procent, som Lars Hjalmered redan har berättat, med de tre bindande målen, de nivåer som oppositionen föreslår och där alla åtgärder ska vidtas i Sverige. Det skulle vara spännande att få en redovisning av vad detta skulle betyda för Sveriges konkurrenskraft, för jobben och för ekonomin i en allt tuffare global konkurrens.

Vi i Alliansen anser, i motsats till oppositionen, att kommissionens förslag till ett klimat- och energipolitiskt ramverk för perioden 2020–2030 är bra och välbalanserat. Även regeringen och miljö- och jordbruksutskottet anser att det så snart som möjligt ska fastställas ett bindande klimatmål för EU till 2030. Det skulle göra det möjligt att minska utsläppen med 80–90 procent till 2050 på ett bra och kostnadseffektivt sätt.

Det här gäller också kommissionens förslag om en utsläppsminskning på 40 procent inom EU. Vi tycker precis som miljö- och jordbruksutskottet, som trycker på vikten av att bördefördelningen mellan medlemsländerna görs på ett kostnadseffektivt sätt.

Herr talman! Kommissionen föreslår dessutom ett mål att minst 27 procent av energin ska komma från förnybara källor, ett mål där det inte föreslås en bördefördelning mellan medlemsländerna. Vi välkomnar det förslaget och understryker, precis som regeringen, vikten av att se till att de här åtgärderna blir kostnadseffektiva.

Vi tror att utformningen av ramverket kommer att stimulera till samarbete mellan medlemsstater genom att det inte är bindande. Här kan det svensk-norska elcertifikatssystemet, som andra har nämnt, stimulera till fler motsvarande lösningar i andra medlemsstater.

Liksom regeringen tror vi att det kan finnas skäl att på sikt ompröva synen på förnybarhetsmålet när vi har sett hur kostnads- och teknikutvecklingen har gått. Det kan vara så att det här rent ekonomiskt blir mer lönsamt att genomföra inte bara på miljonivå utan även för folkhushållet.

(Applåder)

Anf. 156 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Precis som Mats Odell besökte jag Polen i fjol. Det är lätt att smått chockeras över deras stora användning av kol och deras positiva inställning till framtida brytning av så kallad skiffergas. Jag håller helt med om att det är väldigt oroväckande signaler.

Jag tror att Mats Odell och jag är relativt överens om att det främsta sättet att mota bort det fossila är att se till att det är ett högt pris på utsläppen. När utsläppshandelssystemet i EU sjösattes talade kommissionen om ett pris på ungefär 300 kronor per ton, ungefär 33 euro per ton, som ett rimligt pris för att handelssystemet verkligen skulle leverera. I dag ligger vi på ungefär på 40 kronor per ton, långt under de 1 080 kronor som det kostar att släppa ut ett ton i Sverige med koldioxidskatt.

Vi ser att det finns ett överskott på någonstans mellan två och tre miljarder ton i utsläppsrätter i utsläppshandelssystemet. EU-kommissionen konstaterar att problemet med det stora överskottet kommer att finnas kvar fram till 2020 och åren därefter, om inte åtgärder vidtas.

Jag skulle vilja veta hur Kristdemokraterna anser att handelssystemet ska reformeras så att det verkligen levererar. Jag nämner ett konkret förslag. Kommissionen tar i sitt förslag upp att man ska kunna undanta utsläppsrätter när det finns stora överskott. Anser Kristdemokraterna att det är ett bra system?

Anf. 157 MATS ODELL (KD) replik:

Herr talman! Jag är glad att kunna svara ja på Jens Holms fråga. Vi tycker att det är ett bra förslag som kommissionen har kommit med. Vi ska ha ett system som fungerar ungefär som en självständig riksbank som ska kunna dämpa effekterna av andra funktioners beslut om summan av dem blir skadlig. Då ska man kunna gå in och på ett förutsägbart sätt göra det. På samma sätt som en förändring av reporäntan inte ska komma som en överraskning ska det här vara någonting som är förväntat. Det är viktigt. Vi tycker att det är ett bra system.

Däremot, herr talman, håller jag inte alls med om det som Jens Holm sade i ett tidigare inlägg här, nämligen att tre mål skulle vara det bästa sättet för att minska kolanvändningen. EU-kommissionens analys visar att givet ett utsläppsmål på 40 procent minskar kolanvändningen tio gånger mer med *ett* mål jämfört med tre mål, nämligen 10,8 procent jämfört med 0,9 procent. Det står att läsa i tabell 12 på s. 68, om Jens Holm vill titta på det och analysera den vetenskapliga bärkraften i detta. Det beror på att *ett* mål ger ett högre pris på utsläppsrätter än vad tre mål ger. Det är just det som slår mot den ineffektiva kolkraften.

Anf. 158 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja säga att *ett* mål skulle ha någon bäring ifall vi verkligen hade ett fungerande system för att få ned utsläppen inom EU. Men det finns inte.

Jag tycker att det är bra att höra från Kristdemokraterna att man ska kunna undanta utsläppsrätter när det finns överskott, och det finns väldigt stora överskott i dag. Det har inte varit den konservativa gruppens linje i EU-parlamentet, men det är inte det vi diskuterar här. Jag tycker att det är bra att Kristdemokraterna driver det i Sveriges riksdag.

Jag tycker att Mats Odells resonemang haltar en smula. Om det vore så hemskt att ha bindande krav för förnybar energi och energieffektivisering vid sidan av minskade utsläpp, varför har vi då det i dag? Vi har det systemet i dag och ska ha det ända fram till 2020. Är det här en dålig ordning som vi har i dag, Mats Odell? Vi ser att det förnybara trots allt växer fram i Europa, fast inte så fort som det borde. Jag är rätt säker på att om vi inte hade haft mål inom Europa för förnybar energi hade vi inte fått se den framväxten.

Med Mats Odells resonemang borde ett land som Sverige, som har störst andel förnybar energi i Europa, ha fått väsentligt mycket högre elpriser. Vi borde kanske ha fått färre jobb. Vi har rätt hög arbetslöshet i Sverige, men det är inte en direkt följd av utbyggnaden av förnybar energi. Vi ser att utbyggnaden av förnybar energi gör att det totala energipriset sjunker.

Därför skulle jag vilja fråga vad Kristdemokraternas syn är på vindkraft och elcertifikatssystem, som Mats Odell nämnde tidigare. Vill ni att vindkraften ska finnas kvar inom elcertifikatssystemet efter till exempel 2020?

Anf. 159 MATS ODELL (KD) replik:

Herr talman! Det är viktigt, Jens Holm, att kunna hålla två tankar i huvudet samtidigt, eller helst ännu fler.

Sverige hade lätt kunnat plocka de lägst hängande frukterna. Det hade varit väldigt kostnadseffektivt att göra det. I de projektioner som kommissionen har gjort ser vi att om man fortsätter på den här linjen och driver upp det är det inte kolkraften som man tar bort utan kärnkraften. Det innebär med automatik två saker. Man tar bort koldioxidfri elproduktion som är billig så till vida att avskrivna kärnkraftverk är den absolut billigaste elproduktion som finns och bygger i stället ny intermittent elproduktion som är dyr och som upphör att fungera när vinden mojar och solen går ned. Då måste man ha annan kraft i stället.

Summan av det här – att man pressar fram att det är kärnkraften som ska stängas ned – är det som skapar de högre kostnaderna, om man går för fort fram. Jag vet att det finns många här som tycker att livets absolut viktigaste uppgift är att stänga ned våra kärnkraftverk, kosta vad det kosta vill – det är överordnat allting annat. Har man den uppfattningen blir politiken inriktad efter det.

Jag har också gått i Barsebäcksmarkerna tillsammans med Jens Holm. Men jag har tänkt efter, för det har kommit ny information. Det är inte kärnkraften som är det farligaste i dag, utan det är koldioxidutsläppen, klimatförändringarna och de katastrofala följderna som dessa får. Därför måste vi ta saker i rätt ordning. Att då driva fram en fullständigt huvudlös nedstängning av koldioxidfri elproduktion när vi har en så stor ökning av koleldning runt om i världen vore inte bra miljöpolitik.

Anf. 160 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr talman! Mats Odell har rätt i en sak, och det är att EU:s länder har olika förutsättningar för att nå klimat- och energimålen. Polen nämns som ett av de länder som har större utmaningar och som i dag använder väldigt mycket kol. I och med att den svenska regeringen inte ställer sig

bakom ett mål om förnybar energi står man på samma sida som Polen i den pågående EU-kampen.

Om Sverige skulle jobba för att EU antar ett förnybarhetsmål skulle det innebära att vi hjälper Polen att ställa om sin energiförsörjning, från den fossila energin till förnybar energi. Men det tycks inte Mats Odell och den här regeringen vara intresserade av.

Hur ogärna Mats Odell än vill det är det den förnybara energin som sol- och vindkraft som byggs ut allra snabbast i EU. Det beror på att den är mest konkurrenskraftig. Det är den förnybara energi som i dag kan byggas till lägsta pris per kilowattimme.

Med det förslag som kommissionen har lagt fram och som regeringen stöder innebär det att den förnybara energin kommer att växa långsammare än i dag. Man vill alltså försämra förutsättningarna för den förnybara energin, vilket jag inte kan förstå eftersom den ger både stora miljövinster och stora ekonomiska vinster jämfört med dagens utveckling.

Mats Odell ställde frågan: Vad gör det för jobben, om vi antar ett mål om förnybar energi? EU-kommissionens analys visar tydligt att ett mål för förnybar energi skapar över en halv miljon nya arbetstillfällen. I den ekonomiska kris som stora delar av Europa står inför är det den förnybara energin och den nya miljötekniken som är en av de viktigaste sektorerna för att få i gång den utvecklingen.

Efter dagens debatt har jag fortfarande inte fått någon klarhet i vad det är som regeringen är emot i detta.

Jag vill fråga Mats Odell, med tanke på det nuvarande läget med oron i Ryssland och i vissa delar av världen: Varför vill inte regeringen att Europa blir mer självförsörjande på energi? Ett förnybarhetsmål skulle minska vårt behov av att importera energi från osäkra stater.

Anf. 161 MATS ODELL (KD) replik:

Herr talman! Det är rätt att EU-kommissionen har visat på att det skulle kunna skapas 500 000 nya jobb till 2030 om man genomförde massiva skattesänkningar på arbete. Det jag har förstått av Miljöpartiet och även de andra rödgröna är att vi där har kommit till vägs ände. Det är inte tal om något sådant, om vi nu tar det här i en svensk kontext.

Däremot kanske Lise Nordin har bortsett från att Konjunkturinstitutet har kritiserat EU-kommissionens antaganden och resultat när det gäller jobben. Det svenska Konjunkturinstitutet menar att effekten på sysselsättningen på lång sikt är låg, troligen noll. Däremot är det rimligt att anta att det skapas arbetslöshet i den strukturomvandlingen. Initialt kan det, enligt Konjunkturinstitutet, ge en del nya jobb, men när effekterna av de höjda energipriserna slår till kan resultatet bli negativt. Genom den avveckling av kärnkraften och den prisökning som har skett i Tyskland kostar en kilowattimme ungefär 2:60 kronor i konsumentledet. Detta får alltså negativa effekter.

Sverige kommer att gå från att vara en stor nettoexportör av koldioxidfri el till att bli en stor nettoimportör, om man får tro de projektioner som finns i EU-kommissionens material till 2050.

Det här är inte så lättvindigt gjort. I det första läget bygger man ut och ersätter alla de vindkraftverk som efter 20 år måste monteras ned. Det kanske Lise Nordin vill glömma, men faktum är att innan vi börjar stänga kärnkraften måste ju all vindkraft stängas, eftersom den då är för

gammal. Sedan måste man sätta upp nya vindkraftverk i minst lika stor omfattning.

Det här är ingen lätt ekvation. Det är ett alldeles för rosenrött och optimistiskt resonemang om detta. Jag skulle rekommendera Miljöpartiet att göra lite noggrannare analyser och inte ha så ideologiskt färgade glasögon på sig när man gör det.

Anf. 162 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr talman! Jag personligen tycker att kärnkraftsfrågan är jättekul att diskutera. Det är alltid den som Mats Odell hamnar i, oavsett vad näringsutskottet diskuterar för frågor som rör energipolitik. Det kokar alltid ned till kärnkraften.

Kanske är det så som den moderata EU-parlamentarikern Christoffer Fjellner har sagt i medierna under de senaste dagarna, att anledningen till att den här regeringen inte vill ha ett nytt mål för förnybar energi är att det skulle försämra möjligheterna att bygga ny kärnkraft i Sverige.

Jag tycker att det vore väldigt olyckligt om möjligheterna att ställa om till ett hållbart energisystem förhindras av en ideologisk övertygelse från den här regeringen om att man så gärna vill ha kärnkraften.

Vad vi ser är att det inte går särskilt bra för kärnkraften i Sverige. Vi vet att OKG har lämnat in en ansökan om en permanent stängning av O1:an. När den kommer till stånd vet vi inte, men redan nu ser vi konsekvenserna av att de svenska kärnkraftverken börjar bli gamla och behöver stängas ned.

Då står vi inför ett vägval: Ska vi som den här regeringen säga om den framtida energipolitiken att den som lever får se? Eller behövs det en tydligare riktning?

I frågan om EU:s framtida klimat- och energipolitik har Miljöpartiet gett ett tydligt besked till väljarna om vilken inriktning vi vill ha.

Jag undrar hur Mats Odell tänker när han säger att energipriserna skulle stiga om vi satsar på förnybar energi. För den som har hängt med och sett vad som har hänt i våra grannländer är det den förnybara energin som byggs ut därför att den är konkurrenskraftig.

I Storbritannien har den brittiska regeringen lovat att ge ett statligt garanterat pris på 1 krona per kilowattimme. I Sverige bygger vi vindkraft för halva det priset. Om man satsar på förnybar energi är det uppenbart att energipriserna fortsätter att vara låga. Det är just det som har hänt. Den vindkraftsutbyggnad som har skett i Sverige har sänkt elpriserna.

Miljöpartiets besked är väldigt tydligt: Sverige, Europa och världen står starkare med en tydlig politik för förnybar energi och klimatpolitik. Vad den här regeringen vill, det väntar vi på att få veta.

Anf. 163 MATS ODELL (KD) replik:

Herr talman! Jag och mitt parti är inte på något sätt emot förnybar energi. Men att ha eviga subventioner driver bara fram en utveckling som i Tyskland, där allt måste subventioneras. I Tyskland subventioneras vindkraft, solkraft och kolkraft. Det här ser man också i Storbritannien. Lise Nordin säger ju själv att man där subventionerar upp till en krona, och det är likadant med kärnkraften. Allt är subventionerat.

När vi har fått tillräckligt mycket väderberoende elproduktion händer det att det inte blåser tillräckligt mycket. Det händer att solen går ned – det gör den varje dag, kan jag berätta. Då måste det, när man har en stor basindustri, finnas någon annan som levererar den elen. Ju mer väderberoende vår energimix är, desto angelägnare är det med en ersättning. Det är därför som allting måste subventioneras.

Då säger vi: Låt allt som uppfyller tuffa miljö- och säkerhetskrav byggas! Låt det stå på egna ben! Ny teknik kan under en introduktionsfas behöva subventioner. Men att bygga in de gigantiska subventionssystem som finns i Tyskland och som är på väg i Storbritannien ska vi inte göra – det ska vi slå vakt om.

Det är oroligt i Ryssland, ja, men varför då stänga ned fungerande kraftproduktion? Lise Nordin säger att vi har en gammal kärnkraftsproduktion och att den frågan alltid kommer upp. Lise Nordin har redan tänkt bort kärnkraften. Den är avvecklad i hennes värld. Hennes absolut främsta mål i hennes politiska gärning är att se till att kärnkraften försvinner.

Visst kan man ha det målet, men i Sverige är kärnkraftverken renoverade och uppgraderade, så de har ganska lång livslängd framför sig. Detta har skett helt utan subventioner. Den effekthöjningen är större än vad all förnybar energi i Sverige står för.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 19 mars.)

13 § Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Proposition
2013/14:189 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali

14 § Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 13 mars

2013/14:349 Inre gränskontroller

av Sara Karlsson (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2013/14:350 Stöd till fred i syriska delen av Kurdistan – Rojava

av Jabar Amin (MP)
till utrikesminister Carl Bildt (M)

2013/14:351 Ryska industriintressen i svensk kärnkraft

av Lars Eriksson (S)
till statsrådet Peter Norman (M)

2013/14:352 Scenkonstspensionerna

av *Agneta Gille* (S)
till statsrådet Stefan Attefall (KD)

2013/14:353 Beslut om styrelse i Carnegie bank

av *Per Bolund* (MP)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (M)

2013/14:354 Refit-programmet

av *Raimo Pärssinen* (S)
till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:355 Det nazistiska hotet mot våra demokratiska rättigheter

av *Christina Høj Larsen* (V)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2013/14:356 Sänkningen av hotell- och restaurangmomsen

av *Peter Persson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:357 Jämställdheten i regeringsarbetet

av *Patrik Björck* (S)
till statsrådet Maria Arnholm (FP)

2013/14:358 Underkänt för skolans digitalisering

av *Cecilia Dalman Eek* (S)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2013/14:359 Åtgärder mot vuxenmobbing

av *Marie Nordén* (S)
till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:360 Utredningen Män och jämställdhet

av *Ann-Christin Ahlberg* (S)
till statsrådet Maria Arnholm (FP)

15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 13 mars

2013/14:489 Brist på utbildningsplatser för tandsköterskor och tandhygienister

av *Cecilia Dalman Eek* (S)
till statsrådet Maria Arnholm (FP)

2013/14:490 Behovet av en tullstation

av *Lars Mejern Larsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:491 Schweiz bakdörr Liechtenstein

av *Hans Olsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:492 Ökningen i fas 3

av *Christina Oskarsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:493 Tullverket och dess verksamhet

av *Christina Oskarsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:494 FN-rapport om rätten till konstnärlig och kreativ frihet
av *Agneta Gille* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2013/14:495 Slaget om rymdturisterna

av *Carina Adolfsson Elgestam* (S)

till näringsminister Annie Lööf (C)

2013/14:496 Statligt bidrag för tandvård

av *Lennart Axelsson* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2013/14:497 Öppenhet i statsförvaltningen

av *Jörgen Hellman* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 13 mars

2013/14:450 Effekterna för näringslivet och industrin i Sverige av ett handelsavtal mellan EU och Kanada

av *Jonas Eriksson* (MP)

till näringsminister Annie Lööf (C)

2013/14:451 Effekterna i Sverige av ett handelsavtal mellan EU och Kanada

av *Jonas Eriksson* (MP)

till statsrådet Birgitta Ohlsson (FP)

2013/14:452 Effekterna av ett handelsavtal mellan EU och Kanada för miljöarbetet

av *Jonas Eriksson* (MP)

till miljöminister Lena Ek (C)

2013/14:453 Effekterna av ett handelsavtal mellan EU och Kanada för klimatarbete och energiförsörjning

av *Jonas Eriksson* (MP)

till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

2013/14:454 Effekterna av ett handelsavtal mellan EU och Kanada för kulturliv och kulturella näringar

av *Jonas Eriksson* (MP)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2013/14:456 Nya censurlagar i Turkiet

av *Amineh Kakabaveh* (V)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2013/14:457 Växande högerextremism i Ukraina

av *Hans Linde* (V)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till ajourneringen kl. 13.56,
av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.54,
av förste vice talmannen därefter till och med 12 § anf. 142 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen.....	1
2 § Anmälan om kompletteringsval	1
3 § Ärenden för hänvisning till utskott.....	1
4 § Våldsbrott och brottsoffer	2
Justitieutskottets betänkande 2013/14:JuU18.....	2
Anf. 1 ANNA WALLÉN (S)	2
Anf. 2 AGNETA BÖRJESSON (MP)	4
Anf. 3 LENA OLSSON (V).....	5
Anf. 4 JOHAN LINANDER (C).....	7
Anf. 5 ANNA WALLÉN (S) replik	9
Anf. 6 JOHAN LINANDER (C) replik.....	9
Anf. 7 ANNA WALLÉN (S) replik	10
Anf. 8 JOHAN LINANDER (C) replik.....	10
Anf. 9 LENA OLSSON (V) replik.....	11
Anf. 10 JOHAN LINANDER (C) replik.....	11
Anf. 11 LENA OLSSON (V) replik.....	12
Anf. 12 JOHAN LINANDER (C) replik.....	12
Anf. 13 CARL-OSKAR BOHLIN (M).....	13
Anf. 14 JOHAN PEHRSON (FP)	14
Anf. 15 ANNA WALLÉN (S) replik	16
Anf. 16 JOHAN PEHRSON (FP) replik	17
Anf. 17 ANNA WALLÉN (S) replik	17
Anf. 18 JOHAN PEHRSON (FP) replik	18
Anf. 19 CAROLINE SZYBER (KD).....	18
Anf. 20 LENA OLSSON (V) replik.....	20
Anf. 21 CAROLINE SZYBER (KD) replik.....	20
Anf. 22 LENA OLSSON (V) replik.....	21
Anf. 23 CAROLINE SZYBER (KD) replik.....	21
Anf. 24 CARL-OSKAR BOHLIN (M).....	22
Anf. 25 ANNA WALLÉN (S) replik	22
Anf. 26 CARL-OSKAR BOHLIN (M) replik.....	23
Anf. 27 ANNA WALLÉN (S) replik	23
Anf. 28 CARL-OSKAR BOHLIN (M) replik.....	23
(Beslut fattades under 9 §.)	24
5 § Kollektivtrafik	24
Trafikutskottets betänkande 2013/14:TU11	24
Anf. 29 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S).....	24
Anf. 30 STINA BERGSTRÖM (MP)	27
Anf. 31 TONY WIKLANDER (SD).....	29
(forts. 7 §).....	30
Ajournering.....	30
Återupptagna förhandlingar	30
6 § Frågestund	30
Anf. 32 ANDRE VICE TALMANNEN	30
<i>Kortare betaltider.....</i>	<i>30</i>

Anf. 33	JENNIE NILSSON (S)	30
Anf. 34	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	30
Anf. 35	JENNIE NILSSON (S)	31
Anf. 36	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	31
<i>Miljömålen</i>		31
Anf. 37	HELENA LEANDER (MP)	31
Anf. 38	Miljöminister LENA EK (C)	32
Anf. 39	HELENA LEANDER (MP)	32
Anf. 40	Miljöminister LENA EK (C)	32
<i>Cirkulär migration</i>		33
Anf. 41	MIKAEL CEDERBRATT (M)	33
Anf. 42	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	33
Anf. 43	MIKAEL CEDERBRATT (M)	33
Anf. 44	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	33
<i>Regeringens sparpaket och invandringen</i>		34
Anf. 45	MARKUS WIECHEL (SD)	34
Anf. 46	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	34
Anf. 47	MARKUS WIECHEL (SD)	34
Anf. 48	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	35
<i>Naturvårdsverkets mål för utsläpp av växthusgaser</i>		35
Anf. 49	JENS HOLM (V)	35
Anf. 50	Miljöminister LENA EK (C)	35
Anf. 51	JENS HOLM (V)	36
Anf. 52	Miljöminister LENA EK (C)	36
<i>Ungdomsarbetslösheten</i>		36
Anf. 53	ROGER HADDAD (FP)	36
Anf. 54	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	37
Anf. 55	ROGER HADDAD (FP)	37
Anf. 56	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	37
<i>Musik- och kulturskolorna</i>		38
Anf. 57	GUNILLA SVANTORP (S)	38
Anf. 58	Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M)	38
Anf. 59	GUNILLA SVANTORP (S)	38
Anf. 60	Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M)	39
<i>Åtgärder för ökad export</i>		39
Anf. 61	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S)	39
Anf. 62	Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	39
Anf. 63	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S)	39
Anf. 64	Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	40
<i>Statliga medel till kommunerna</i>		40
Anf. 65	KARIN ÖSTRING BERGMAN (C)	40
Anf. 66	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	40
Anf. 67	KARIN ÖSTRING BERGMAN (C)	41
Anf. 68	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	41
<i>Konkurrensen på biogasområdet</i>		41
Anf. 69	LARS JOHANSSON (S)	41

Anf. 70 Miljöminister LENA EK (C)	41
Anf. 71 LARS JOHANSSON (S)	42
Anf. 72 Miljöminister LENA EK (C)	42
<i>Finska tv-sändningar i Sverige</i>	42
Anf. 73 RAIMO PÄRSSINEN (S)	42
Anf. 74 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M)	43
Anf. 75 RAIMO PÄRSSINEN (S)	43
Anf. 76 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M)	43
<i>Småföretagens anställningsmöjligheter</i>	44
Anf. 77 MAGNUS SJÖDAHL (KD)	44
Anf. 78 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	44
Anf. 79 MAGNUS SJÖDAHL (KD)	44
Anf. 80 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	45
<i>Högskolebehörigheten i gymnasiernas yrkesprogram</i>	45
Anf. 81 PIA NILSSON (S)	45
Anf. 82 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	45
Anf. 83 PIA NILSSON (S)	46
Anf. 84 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	46
<i>Libanon och flyktingströmmarna från Syrien</i>	46
Anf. 85 EVA LOHMAN (M)	46
Anf. 86 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	47
Anf. 87 EVA LOHMAN (M)	47
Anf. 88 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	47
<i>Löneskillnaderna mellan män och kvinnor</i>	48
Anf. 89 PATRIK BJÖRCK (S)	48
Anf. 90 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	48
Anf. 91 PATRIK BJÖRCK (S)	48
Anf. 92 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	48
<i>Arbetskraftsinvandringen</i>	49
Anf. 93 HILLEVI LARSSON (S)	49
Anf. 94 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	49
Anf. 95 ANDRE VICE TALMANNEN	49
7 § (forts. från 5 §) Kollektivtrafik (forts. TU11)	50
Anf. 96 BENGT BERG (V)	50
Anf. 97 LOTTA FINSTORP (M)	51
Anf. 98 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S) replik	54
Anf. 99 LOTTA FINSTORP (M) replik	54
Anf. 100 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S) replik	55
Anf. 101 LOTTA FINSTORP (M) replik	55
Anf. 102 STINA BERGSTRÖM (MP) replik	56
Anf. 103 LOTTA FINSTORP (M) replik	56
Anf. 104 STINA BERGSTRÖM (MP) replik	57
Anf. 105 LOTTA FINSTORP (M) replik	57
Anf. 106 LARS TYSKLIND (FP)	58
Anf. 107 STINA BERGSTRÖM (MP) replik	61
Anf. 108 LARS TYSKLIND (FP) replik	61

Anf. 109 STINA BERGSTRÖM (MP) replik	62
Anf. 110 LARS TYSKLIND (FP) replik	62
(forts. 10 §)	63
Ajournering	63
Återupptagna förhandlingar	63
8 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 12 mars	63
SkU19 Punktskatter	63
9 § Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde	65
JuU18 Våldsbrott och brottsoffer	65
10 § (forts. från 7 §) Kollektivtrafik (forts. TU11)	65
Anf. 111 GÖRAN LINDELL (C)	65
Anf. 112 STINA BERGSTRÖM (MP) replik	67
Anf. 113 GÖRAN LINDELL (C) replik	67
Anf. 114 STINA BERGSTRÖM (MP) replik	68
Anf. 115 GÖRAN LINDELL (C) replik	68
Anf. 116 CHRISTER ENGELHARDT (S)	68
Anf. 117 GUSTAF HOFFSTEDT (M)	69
(Beslut skulle fattas den 19 mars.)	70
11 § Proportionell fördelning av mandat och förhandsanmälan av partier i val	70
Konstitutionsutskottets betänkande 2013/14:KU16	70
Anf. 118 MIA SYDOW MÖLLEBY (V)	70
Anf. 119 BILLY GUSTAFSSON (S)	72
Anf. 120 SEDAT DOGRU (M)	73
(Beslut skulle fattas den 19 mars.)	74
12 § Granskning av meddelande om en klimat- och energipolitisk ram 2020–2030	74
Näringsutskottets utlåtande 2013/14:NU29	74
Anf. 121 BÖRJE VESTLUND (S)	74
Anf. 122 LISE NORDIN (MP)	77
Anf. 123 ANNA HAGWALL (SD)	79
Anf. 124 BÖRJE VESTLUND (S) replik	81
Anf. 125 ANNA HAGWALL (SD) replik	81
Anf. 126 BÖRJE VESTLUND (S) replik	82
Anf. 127 ANNA HAGWALL (SD) replik	82
Anf. 128 JENS HOLM (V)	82
Anf. 129 LARS HJÄLMERED (M)	85
Anf. 130 JENS HOLM (V) replik	87
Anf. 131 LARS HJÄLMERED (M) replik	87
Anf. 132 JENS HOLM (V) replik	88
Anf. 133 LARS HJÄLMERED (M) replik	89
Anf. 134 BÖRJE VESTLUND (S) replik	89
Anf. 135 LARS HJÄLMERED (M) replik	89
Anf. 136 BÖRJE VESTLUND (S) replik	90
Anf. 137 LARS HJÄLMERED (M) replik	90
Anf. 138 LISE NORDIN (MP) replik	91
Anf. 139 LARS HJÄLMERED (M) replik	92

Anf. 140	LISE NORDIN (MP) replik	92
Anf. 141	LARS HJÄLMERED (M) replik	93
Anf. 142	ROGER TIEFENSEE (C)	93
Anf. 143	BÖRJE VESTLUND (S) replik	95
Anf. 144	ROGER TIEFENSEE (C) replik	96
Anf. 145	BÖRJE VESTLUND (S) replik	96
Anf. 146	ROGER TIEFENSEE (C) replik	97
Anf. 147	JENS HOLM (V) replik	97
Anf. 148	ROGER TIEFENSEE (C) replik	98
Anf. 149	JENS HOLM (V) replik	98
Anf. 150	ROGER TIEFENSEE (C) replik	99
Anf. 151	LISE NORDIN (MP) replik	99
Anf. 152	ROGER TIEFENSEE (C) replik	100
Anf. 153	LISE NORDIN (MP) replik	100
Anf. 154	ROGER TIEFENSEE (C) replik	101
Anf. 155	MATS ODELL (KD)	102
Anf. 156	JENS HOLM (V) replik	104
Anf. 157	MATS ODELL (KD) replik	104
Anf. 158	JENS HOLM (V) replik	104
Anf. 159	MATS ODELL (KD) replik	105
Anf. 160	LISE NORDIN (MP) replik	105
Anf. 161	MATS ODELL (KD) replik	106
Anf. 162	LISE NORDIN (MP) replik	107
Anf. 163	MATS ODELL (KD) replik	107
	(Beslut skulle fattas den 19 mars.)	108
13 §	Bordläggning	108
14 §	Anmälan om interpellationer	108
15 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	109
16 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	110
17 §	Kammaren åtskildes kl. 18.58.	111

Tryck: Elanders, Vällingby 2014